

GEMEENTELIJK RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN _____

COLOFON

Opdrachtgever _____ *Stad Herentals*
Opdrachthouder _____ *iris consulting*
Projectmanagement _____ *Dirk Lauwers*
Projectleiding _____ *Geert De Smedt*
Projectmedewerking _____ *Raf Dotremont*
Datum _____ *November 2007*

Inhoud - informatief deel

0.	<i>Inleiding</i>	1
1.	<i>Kennismaking met de gemeente</i>	2
1.1	Ligging en situering van Herentals	2
1.2	Enkele kencijfers	3
1.3	Fysisch systeem	3
1.3.1	Reliëf	3
1.3.2	Bodem	3
1.3.3	Waterlopen en overstromingsgebieden	4
1.4	Historische ontwikkeling	5
2.	<i>Plannings- en beleidscontext</i>	6
2.1	Ruimtelijke-beleidsdocumenten	6
2.1.1	Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen (RSV)	6
2.1.2	Ruimtelijk Structuurplan Provincie Antwerpen	9
2.1.3	Structuurplannen van de buurgemeenten	11
2.1.4	Structuurschetsen en masterplan binnenstad	12
2.2	Juridische beleidsdocumenten	14
2.2.1	Gewestplan	14
2.2.2	RUP's	15
2.2.3	BPA's	16
2.2.4	Habitat- en vogelrichtlijngebieden	18
2.2.5	VEN	19
2.2.6	Stadsgezichten, dorpsgezichten en beschermde landschappen	19
2.3	Sectorale beleidsdocumenten	20
2.3.1	Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan	20
2.3.2	Gemeentelijk Milieubeleidsplan	20
2.3.3	(Deel)bekkenbeheersplannen	21
2.3.4	Herbestemming militaire domeinen Herentals - Westerlo	21
2.3.5	Mercuriusplan	21
2.3.6	Mobiliteitsplan	22
2.3.7	Provinciaal fietsroutenetwerk	24
2.3.8	Wandelnetwerk Kempische heuvelrug	24
2.3.9	Lange-afstands-fietsroutes (LF)	24
2.4	Synthese	25

3.	<i>Bestaande ruimtelijke structuur - deelstructuren</i>	26
3.1	Nederzettingsstructuur	26
3.1.1	Stedelijke kern	27
3.1.2	Landelijke hoofdkernen	28
3.1.3	Landelijke nevenkernen en geïsoleerde woongroepen	28
3.1.4	Woonlinten	29
3.1.5	Verspreide bewoning	29
3.2	Open ruimte	30
3.2.1	Natuurlijke structuur	30
3.2.2	Agrarische structuur	32
3.3	Ruimtelijk-economische structuur	34
3.3.1	Overzicht bezetting bedrijventerreinen	36
3.3.2	Regionale bedrijventerreinen	37
3.3.3	Lokale bedrijventerreinen	41
3.3.4	Geïsoleerde bedrijven	41
3.3.5	Diensten en kantoren	42
3.3.6	Commerciële structuur	43
3.4	Verkeers- en vervoersstructuur	45
3.4.1	Verkeersgeneratoren	45
3.4.2	Wegenstructuur	45
3.4.3	Langzaam-verkeersroutes	46
3.4.4	Parkeervoorzieningen	47
3.4.5	Openbaar vervoer	47
3.4.6	Kanalen	48
3.5	Toeristisch-recreatieve structuur	49
3.5.1	Toeristisch-recreatieve elementen	50
3.5.2	Toeristisch-recreatieve netwerken	52
3.5.3	Verblijfsrecreatie	52
3.6	Landschappelijke structuur	54
3.6.1	Traditionele landschappen	54
3.6.2	Relicten	54
3.6.3	Nieuwe landschappen	56
3.7	Synthese deelstructuren	57
4.	<i>Bestaande ruimtelijke structuur - deelruimten</i>	58
4.1	Noordelijk buitengebied	59
4.1.1	Vallei van de Aa	59
4.1.2	Kempische Heuvelrug	59
4.1.3	Netevallei	60
4.2	Hoogdynamisch Herentals	62
4.2.1	Noordelijke scharen	62
4.2.2	Ringlaan	62
Centrum en Vesten		66
4.2.3	Stationsgebied	68
4.2.4	Omgeving Albertkanaal - E313	69
4.3	Oostelijke open-ruimtecorridor	71
4.4	Zuidelijk buitengebied	72
4.4.1	Zuidelijk landbouwgebied	72
4.4.2	Zuidelijke dorpen	72
5.	<i>Deelstudies</i>	74
5.1	Demografische ontwikkelingen	74
5.1.1	Bevolkingsevolutie	74
5.1.2	Ontgroening en vergrijzing	75
5.2	Huisvesting	76
5.2.1	Behoeftes aan bijkomende woningen	76
5.2.2	Sociale huisvesting	80
5.2.3	Aanbod	82
5.2.4	Confrontatie van woningvraag en -aanbod	87
5.2.5	Uitgangspunten woningprogrammatie	87

5.3	Bedrijvigheid	89
5.3.1	Inventaris zonevrije bedrijven	89
5.3.2	Actuele ruimtebehoefte lokaal bedrijventerrein.....	89
5.4	Weekendverblijven	90
5.5	Zonevrije recreatie	91
5.5.1	Inventaris	91
5.6	Zonevrije woningen	92
5.6.1	Algemene inventarisatie	92
5.6.2	Concentraties zonevrije woningen.....	92
5.6.3	Verspreide zonevrije woningen	97
6.	<i>Knelpunten, kwaliteiten en potenties</i>	98
6.1	Nederzettingsstructuur	98
6.2	Open ruimte	100
6.3	Ruimtelijk-economische structuur	101
6.4	Verkeers- en vervoersstructuur	103
6.5	Toeristisch-recreatieve structuur	104
6.6	Landschappelijke structuur	105

Tabellen

Tabel 1: Structuurschetsen	12
Tabel 2: Gewestplan	14
Tabel 3: Beschermd landschappen (L), stadsgezichten(S) en dorpgezichten (D)	19
Tabel 4: Selectie en ontwikkelingsperspectieven van de lokale wegen	23
Tabel 5: Bezetting bedrijventerreinen Herentals	36
Tabel 6: Evolutie van het aantal inwoners binnen Herentals	75
Tabel 7: Evolutie van de leeftijdsstructuur in % van de totale bevolking	75
Tabel 8: Aantal woningen in het stedelijk gebied per statische sector, 1991	78
Tabel 9: Behoefte aan bijkomende woningen in stedelijk gebied en in buitengebied	80
Tabel 10: Sociale huisvesting in Herentals + aandeel in de woningvoorraad op 1/1/2001	81
Tabel 11: Te verwachten sociale huisvesting in Herentals vanaf 2000	81
Tabel 12: Aanbod onbebouwde percelen langs uitgeruste wegen	83
Tabel 13: Aanbod langs uitgeruste weg dat voor 2007 op de markt komt	83
Tabel 14: Toepassing van appartementsfactoren op het aanbod langs uitgeruste weg	84
Tabel 15: Evaluatie niet uitgeruste woonzones	85
Tabel 16: Confrontatie van woningvraag en –aanbod	87
Tabel 17: Concentraties van weekendverblijven - meetkundig	90
Tabel 18: Zonevreemde recreatie te Herentals, inventaris	91
Tabel 19: Zonevreemde woningen Herentals - algemene inventaris	92
Tabel 20: zonevreemde woningen – niet-kwetsbaar	93
Tabel 21: zonevreemde woningen - kwetsbaar	95
Tabel 22: zonevreemde woningen binnen bovenlokale ruimten	95
Tabel 23: Zonevreemde woningen aansluitend bij concentraties weekendverblijven	96
Tabel 24: Zonevreemde woningen aansluitend bij woongebied in ruime zin	96
Tabel 25: Verspreide zonevreemde woningen	97

Kaarten

Kaart 1: Macrostructuur, situering in Vlaanderen	2
Kaart 2: Mesostructuur, situering in de regio	2
Kaart 3: Risicozones (3a); Van nature overstroombare gebieden (3b); Watertoets, overstromingsgevoelige gebieden (3c)	4
Kaart 4: Gewestplan anno 2003	14
Kaart 5: Overzicht BPA's	18
Kaart 6: Habitatrichtlijngebieden	18
Kaart 7: gebieden van het VEN	19
Kaart 8: Beschermd landschappen en stadsgezichten	19
Kaart 9: Bestaande ruimtelijke structuur - wonen	26
Kaart 10: Bestaande ruimtelijke structuur - open ruimte	30
Kaart 11: Bestaande ruimtelijke structuur - economie	35
Kaart 12: Bestaande ruimtelijke structuur - verkeer en vervoer	45
Kaart 13: Bestaande ruimtelijke structuur - toerisme en recreatie	49
Kaart 14: Bestaande ruimtelijke structuur - landschap	54
Kaart 15: Bestaande ruimtelijke structuur - synthese	57
Kaart 16: Bestaande ruimtelijke structuur - Noordelijk buitengebied	59
Kaart 17: Bestaande ruimtelijke structuur - Ringlaan	63
Kaart 18: Bestaande ruimtelijke structuur - Vesten	66
Kaart 19: Bestaande ruimtelijke structuur - Stationsomgeving	68
Kaart 20: Bestaande ruimtelijke structuur - Omgeving Albertkanaal - E313	70
Kaart 21: Bestaande ruimtelijke structuur - Oostelijke open-ruimtecorridor	71
Kaart 22: Bestaande ruimtelijke structuur - Zuidelijk Buitengebied	72
Kaart 23: Aanbod in niet-uitgeruste woongebieden	84
Kaart 24: Zonevremde bedrijven	89
Kaart 25: Overzicht weekendverblijven	90
Kaart 26: Zonevremde recreatie	91
Kaart 27: Overzicht zonevremde woningen	93

0. Inleiding

Het informatieve deel (zie schema) dient ter onderbouwing van de beleidsvisie die in het richtinggevend deel wordt uitgewerkt. Dit deel bestaat uit 5 grote delen:

- ❑ **Planningscontext**
Zij bevat een stand van zaken van het gevoerde ruimtelijk beleid tot vandaag. Hierbij worden drie pijlers belicht: ruimtelijke, juridische en sectorale beleidsdocumenten.
- ❑ **Ruimtelijke analyse – deelstructuren**
Binnen dit onderzoek wordt de ruimte bekeken vanuit de sectoren wonen, recreëren, open ruimte (landbouw en natuur), landschap, economie en mobiliteit (verkeer en vervoer). De finaliteit is een synthesekaart van de bestaande ruimtelijke structuur van de gemeente. Hierbij gebeurt er een confrontatie van alle sectoren. Uit deze kaart kunnen ruimtelijk samenhangende gehelen binnen de gemeente afgeleid worden.
- ❑ **Deelruimten**
Binnen de deelruimten worden de ruimtelijk samenhangende gehelen in de gemeente op microniveau uitgewerkt.
- ❑ **Deelstudies**
Een aantal deelstudies werden uitgevoerd om een onderbouwde visie te kunnen uitwerken. Het betreft o.a. een woonbehoeftenstudie en een studie rond zonevreemde woningen, bedrijven en recreatie.
- ❑ **Knelpunten, kwaliteiten en potenties**
Uit de voorgaande delen kunnen knelpunten, kwaliteiten en potenties aangehaald worden. Dit deel vormt het scharnier naar het richtinggevend deel. Een inventaris wordt opgemaakt van de belangrijkste beleidsproblemen in de gemeente. Er worden een aantal mogelijkheden (potenties) aangereikt van de wijze waarop bepaalde gebieden zich in de toekomst zouden kunnen ontwikkelen.

Inhoudelijk is het document het resultaat van een onderzoek naar bestaande relevante gegevens die in diverse studies en documenten zijn vervat. De interpretatie van verschillende kaarten en luchtfoto's vormde een belangrijk element bij de beschrijving van de bestaande ruimtelijke structuur. Het onderzoek is verrijkt met eigen terreinwaarnemingen. Bovendien werd de informatie aangevuld door gesprekken met een aantal bevoorrechte getuigen.

1. Kennismaking met de gemeente

1.1 Ligging en situering van Herentals

Situering in Vlaanderen - macrostructuur

De stad Herentals ligt ten noordoosten van de Vlaamse Ruit in het arrondissement Turnhout en behoort tot de Kempische As. De Kempische As is een rij van opeenvolgende kleinstedelijke gebieden bestaande uit: Herentals, Geel, Mol, Lommel en Overpelt-Neerpelt.

De afstanden (over de weg) tot de belangrijkste omliggende centra bedragen: Turnhout, 32.4 km; Geel, 13.2 km; Mol, 24.5 km; Antwerpen, 31.7 km; Mechelen, 36.8 km en Brussel, 67.3 km.

Landschappelijk vormt de stad een onderdeel van de Kempen.

De hoofdwegen E313 (Antwerpen-Hasselt) en E34 (Antwerpen-Turnhout-Eindhoven) ontsluiten de Kempen voor het wegverkeer. Het Albertkanaal legt de verbinding met Antwerpen en geeft een belangrijke industriële impuls aan het gebied. Verder zijn er de spoorverbindingen, zowel voor personen (naar Mechelen-Brussel, Antwerpen, Turnhout en Hasselt-Genk) als voor vrachtverkeer (IJzeren Rijn). De E313 en het Albertkanaal vormen op Europees niveau een belangrijke vervoerscorridor. Het invloedsgebied van Herentals voor voorzieningen is beperkt tot de omliggende gemeenten.

Kaart 1: Macrostructuur, situering in Vlaanderen

Situering in de regio - mesostructuur

De gemeente telt 8 aangrenzende gemeenten: Vorselaar, Lille (Poederlee) en Kasterlee in het noorden, Olen in het oosten, Westerlo en Heist-op-den-Berg (Wiekevorst) in het zuiden en Herenthout en Grobbendonk (Bouwel) in het westen.

Het Albertkanaal, het Kempisch kanaal naar Bocholt, de E313, de Ringlaan en een aantal steenwegen zijn structurerende elementen voor de gemeente.

De volgende natuurlijke ruimtelijk structuurbepalende systemen kunnen worden onderscheiden in de omgeving van Herentals:

- vallei van de Aa;
- zandrug en bossen van Herentals-Lichtaart-Kasterlee-Retie;
- vallei van de Kleine Nete

Kaart 2: Mesostructuur, situering in de regio

1.2 Enkele kencijfers

De stad Herentals heeft een totale oppervlakte van **4856.1 hectare**.

Ten opzichte van haar onmiddellijke buurgemeenten heeft de stad Herentals een hoog inwoneraantal. Toch is Herentals met **26.139 inwoners** op 1/1/2007 een bescheiden gemeente in de Kempische stedenrij. Wat inwoneraantal betreft moet zij respectievelijk Geel, Mol en Lommel voor laten gaan. In het arrondissement Turnhout is zij, na Turnhout, Geel en Mol, de vierde grootste gemeente.

De langste afstand tussen de gemeentegrenzen is ongeveer 6 km in oost-west richting. De langste afstand in de noord-zuid richting is ongeveer 11 km.

1.3 Fysisch systeem¹

1.3.1 Reliëf

De streek van Herentals wordt gekenmerkt door een aantal parallel verlopende heuvelruggen. De heuvelruggen hebben alle grofweg een oost-west oriëntering:

De meest in het oog springende heuvelrug ligt in het noorden van de gemeente (de “Kempische heuvelrug”). Deze heuvelrug loopt vanaf Herentals door tot Kasterlee. De hoogste delen hiervan steken een 20-tal meter boven het omringende landschap uit en vooral de zuidelijke flank is heel steil (met hellingen van meer dan 10%). Ten noorden en ten zuiden van de Kempische heuvelrug hebben twee rivieren (respectievelijk de Aa en de Kleine Nete) zich een brede alluviale vlakte uitgeschuurd.

Op de westelijke grens van de gemeente ligt er, ter hoogte van het gehucht Rossem, een kleinere heuvelrug. Deze ligt grotendeels op het grondgebied van de gemeente Herenthout.

De heuvelrug tussen Olen, Morkhoven en Noorderwijk heeft een nauwelijks waarneembaar reliëf. Het zuiden van de gemeente is dan ook vlak tot zachtglooiend.

In de vallei van de Kleine Nete zijn graslanden aanwezig met microreliëf.

In het verleden zijn in Herentals een aantal grote reliëfwijzigingen uitgevoerd o.a. de demping van het kanaal (nu Augustijnenlaan en Belgiëlaan) en de opgespoten gronden ter hoogte van de Hellekens, Diependaal, Heirenbroek en Sint-Janneke. Langs het kerkhof te Herentals werd plaatselijk ongeveer 10.000m³ zand afgegraven. Ook de Kempense heuvelrug werd plaatselijk afgegraven ten behoeve van de bebouwing te Kruisberg en Brink.

1.3.2 Bodem

Ten zuiden van de vallei van de Kleine Nete is Herentals praktisch volledig bedekt met lemig zand. Het leemhoudend dek is over het algemeen vrij dik. Lokaal is ook zand aanwezig dat bestaat uit ofwel stuifzand (vb. Bosbergen) ofwel uit verspoelde Diestiaanse zanden. In de valleien is lemig zand tot licht zandleem aanwezig.

---

¹ Bron: milieubeleidsplan 2000-2004, IMD-IOK

De landrug Kasterlee-Herentals-Grobbendonk of kortweg 'Kempische Heuvelrug' in het noorden van de gemeente bestaat uit Poederliaanzanden² met opgewaaide stuifduinpakketten.

1.3.3 Waterlopen en overstromingsgebieden

De waterlopen in de streek rond Herentals verlopen haast alle grofweg oost-west, tussen de heuvelruggen in. Het noordelijke deel van de gemeente behoort tot het stroomgebied van de Kleine Nete. Het zuidelijke deel van de gemeente behoort tot het stroomgebied van de Grote Nete. Centraal in de gemeente liggen de kanalen (Albertkanaal en kanaal Herentals-Bocholt) op de waterscheiding tussen de Grote en de Kleine Nete.

Volgende waterlopen zijn van structurerend belang:

- De vallei van de Aa vormt de noordelijke grens van de gemeente. Ze mondt ten noordwesten van Herentals in de Nete uit.
- De Kleine Nete gaat door het centrum van de stad Herentals.
- De Wimp vormt de zuidelijke grens van Herentals (ten zuiden van Morkhoven) en is een belangrijke zijloop van de Grote Nete.
- De Lenskensloop-Stapkensloop³ loopt diagonaal van noordoost naar zuidwest door het zuidelijk open landbouwgebied.

De beken behorende tot het Netebekken zijn typische laaglandbeken die stromen in een zandige laagvlakte, wat aanleiding geeft tot vrij meanderende waterlopen. Bij laaglandbeken zijn de risico's tot overstromingen vaak groter en zijn grotere oppervlakten bedreigd (Bervoets L. en Schneiders A., 1990). Daarom werden de meeste beken en rivieren in het verleden grondig gekanaliseerd. Het netwerk van gegraven afvoersystemen verhoogt de natuurlijke afvoer van het systeem. In het grootste gedeelte van het Netebekken worden daarom weinig structureel waardevolle waterlopen aangetroffen. De rivieren op het grondgebied van Herentals hebben over het algemeen zwakke structuurkenmerken. Een matige structuur treft men aan bij de Kleine Nete vanaf Herentals centrum, de bovenloop van de Lenskensloop, de St. Jansloop en de Wolfsteeloop.

In 1999 werd in Herentals een project ter herwaardering van Herentalse vennen en afgesneden meanders opgestart.

Natuurlijk overstroombare gebieden komen in het bijzonder voor in de valleien van Wimp en Stapkensloop, bovenloop van de Krekelbeek (Klein gent), Kleine Nete en Aa. Tot de recent overstroomde gebieden worden de benedenloop van de Aa en de Kleine Nete stroomafwaarts het Netepark gerekend.

Kaart 3: Risicozones (3a); Van nature overstroombare gebieden (3b); Watertoets, overstromingsgevoelige gebieden (3c)

---

² Zanden afgezet door de Poederliaan zee ca. 5 miljoen jaren geleden

³ Plaatselijk ook wel Riddersbergloop, Lenskensloop en Honingloop genoemd.

1.4 Historische ontwikkeling

De eerste stichtingskern van de oorspronkelijke stad Herentals is ontstaan in de 11^e en 12^e eeuw rond de villa van de reguliere kanunnikessen van Bergen (Henegouwen). Rond de halfhoge akkers ontstond een landbouwgemeenschap nabij de huidige plaats van de Waldetrudiskerk. In de bloei van de 12^e eeuw is er een tweede kern van handelaars en kooplui ontstaan langs de Nete. De bepalende elementen voor deze ontwikkeling waren de handelsweg vanuit Friesland naar Aarschot en Leuven, de oost-west as naar Aken en de aanwezigheid van de waterweg.

De dubbelkern kende een vlugge ontwikkeling en een gasthuis en een Begijnhof voegden zich bij de noorderkerk. In 1209 werd de stad Herentals gesticht door Hendrik I die de strategische en economische waarde van de nederzetting, op het kruispunt der wegen en de waterweg doorzag. Daarbij kreeg de stad de toelating om zich te beschermen met wallen en poorten. In deze periode groeiden de twee kernen naar elkaar toe en vormde zich een eerste woonas via de Bovenrij, Grote Markt en Nederrij. De bloei van Herentals is verbonden met de lakennijverheid; vanuit deze periode stammen ook de Waldetrudiskerk en het stadhuis.

In de 16^e eeuw kende deze bloei een terugval vanwege de internationale concurrentie met betrekking tot de uitvoer van linnen. Hiermee daalde ook het bevolkingscijfer. De periode daarna wordt gekenmerkt door oorlogen, ziekten, branden en overstromingen.

In de 19de eeuw volgt een herstelfase. Deze wordt gesteund door nieuwe infrastructuur (Noordervaart tussen de Schelde en de Maas en de opkomst van de spoorwegen), de lakennijverheid en de nieuwe industrieën. De economische heropleving uit zich vooral met de industriële vestigingen buiten de stad aan het Albertkanaal en de Boudewijnsnelweg.

Aan het begin van deze eeuw verdubbelt de bevolking in 40 jaar tijd. Dit stimuleert de sociale woningbouw (Eigen Haard). De Noordervaart wordt gedempt ten behoeve van de aanleg van de Belgiëlaan en Augustijnenlaan, later wordt ook de Molenette gedempt. De bloei en de groei blijft echter beperkt, waardoor Herentals economisch en demografisch wordt overgroeid door Mol en Geel.

De laatste 50 jaar is er een losse expansie waarneembaar met nieuwe uitbreidingszones langs de invalswegen, waardoor er een vervaging ontstaat tussen stad en platteland.

Noorderwijk is een oud landbouw- en woondorp dat reeds in 974 vermeld wordt. Dit dorp telde op het eind van 2006, 5091 inwoners. Belangrijke historische relictten zijn de zandkapel (17de eeuw), de St-Bavokerk (19de eeuw) met toren (15de eeuw), de Schranshoeve (17de eeuw) in Lakum en de Hogewegmolen in het gehucht Schravenhage.

Morkhoven is een klein landbouwdorp en woongemeente met 1917 inwoners op het eind van 2006. De neogotische St.-Niklaaskerk dateert uit het begin van de 20ste eeuw. Het oudste gedeelte van de toren in ijzerzandsteen zou mogelijk gebouwd zijn in de 10e-11e eeuw, het bovenste gedeelte wellicht in de 15e eeuw.

2. Plannings- en beleidscontext

2.1 Ruimtelijke-beleidsdocumenten

2.1.1 Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen (RSV)

Herentals is opgenomen als structuurondersteunend kleinstedelijk gebied en wordt behalve door Heist-op-den-Berg omgeven door buitengebieden. Herentals geldt als goed uitgeruste kleine stad volgens de stedelijke hiërarchie uit verschillende wetenschappelijke analyses.

Bovendien bevindt Herentals zich aan de rand van het stedelijk netwerk op Vlaams niveau, nl. de Kempische As. De Kempische As bestaat uit de kleinstedelijke gebieden op provinciaal niveau Herentals, Geel, Mol, Lommel, Neerpelt-Overpelt en de gemeenten Olen en Hamont-Achel. Dit stedelijk netwerk is een verstedelijkt gebied. De rol van dit gebied ligt vooral in zijn industrieeconomische functie en in de ontwikkeling van de elkaar aanvullende (intensieve) toeristisch-recreatieve activiteiten die door landschappelijke troeven kunnen worden gevaloriseerd.

Volgende wegen werden op Vlaams niveau geselecteerd:

- Hoofdweg:
  - E313 Autosnelweg Hasselt-Antwerpen
- Primaire wegen:
  - * N152 Aarschotseweg van aansluiting 22 A13/E313 tot R15 de Ringlaan rond Herentals
  - * Kanaalweg van N152 tot Kwaadmechelen (aansluitend op de Aarschotseweg op de oostelijke grens met Olen.)
  - * R15 (de Ringlaan vanaf N13 Herentals-West tot N123 Herentals-Noord)

Nadere uitwerking Economisch Netwerk Albertkanaal

Binnen het plannings- en overlegproces van het Vlaams gewest 'Nadere uitwerking van het Economisch Netwerk Albertkanaal' (ENA) wordt een aanbodbeleid inzake bedrijventerreinen uitgewerkt. De Vlaamse Regering heeft het actie- en besluitvormingsprogramma in april 2004 vastgelegd.

De bedrijvenstrip Herentals heeft als rol om de spoor- en watertoegang tot de Kempische As te worden met een gevarieerd aanbod industriële milieus gekoppeld aan stedelijk gebied Herentals.

Het beleid in de bedrijvenstrip Herentals is gericht op een ontsnipperingsbeleid van bestaande bedrijventerreinen en het versterken van de multimodale toegang tot de Kempische As door het voeren van een aanbodbeleid.

Binnen deze bedrijvenstrip is het gebied Heirenbroek een strategische locatie omwille van de beschikbare ruimte, de koppeling aan het stedelijk gebied en de drie modi water, spoor en weg die hoogwaardig ontwikkeld kunnen worden. Bijkomend is de ontsnipperende werking van de verschillende geïsoleerde elementen waaruit de strip van-

daag bestaat. Heirenbroek kan de relatie leggen tussen de bedrijventerreinen Wolfstee-Klein Gent, Pareinlaan, Laagland en Hannekenshoek-Dikberd-Vennen. Het Vlaams Gewest voorziet voor het nieuwe regionaal bedrijventerrein de opmaak van een RUP.

Het ENA omschrijft eveneens een ruimtelijke visie voor de verdere ontwikkeling van de bedrijventerreinen Wolfstee-Klein Gent en Hannekenshoek. Het bedrijventerrein Hannekenshoek-Dikberd-Vennen dient geherstructureerd te worden in functie van stedelijk-lokale ontwikkeling en watergebonden bedrijvigheid. Beperkte oostelijke uitbreidingen zijn mogelijk in functie van afwerking van de herstructurering. De ontsluitingswegen van het geheel naar de primaire weg N152 dienen beperkt te worden. De herstructurering dient echter bij te dragen aan de versterking van de openruimtecorridor tussen Herentals en Olen.

De stad Herentals wenst enkel het opgespoten terrein Heirenbroek als bedrijventerrein te ontwikkelen. De woningen op het bestaande bedrijventerrein Wolfstee-Klein-Gent en deze tussen het bedrijventerrein en het opgespoten gebied dienen te worden behouden. De ontsluiting van het nieuwe bedrijventerrein kan gebeuren langs de Lierseweg. Een voldoende grote bufferzone met de aangrenzende woongebieden dient voorzien te worden. Er dient ruimte voorzien te worden voor de inplanting van een officieel woonwagenterrein in de oostelijke zijde van het terrein. Er dienen beperkingen naar aard van de activiteiten opgenomen te worden (geen SEVESO, geen buurthinderende activiteiten).

Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wil het buitengebied vrijwaren voor de essentiële functies landbouw, natuur en bos. Om dit doel te bereiken wordt er 750.000 ha agrarisch gebied, 150.000 ha natuurgebied, 53.000 ha bosgebieden en 34.000 ha andere groen gebieden vastgelegd in bestemmingsplannen.

In 2001 besliste de Vlaamse Regering de afbakening van de landbouw-, natuur- en bosgebieden aan te pakken in twee fasen. De afbakening van de landbouw-, natuur- en bosgebieden startte met de afbakening van 86.500 ha natuurgebieden als onderdeel van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). De afbakening van de landbouwgebieden en de rest van de natuurgebieden schoof door naar een tweede fase die in 2004 op gang kwam.

De tweede fase van de afbakening verloopt via een meer geïntegreerde benadering waarbij landbouw, natuur en bos gelijktijdig ten opzichte van elkaar worden afgewogen. In overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen wordt een ruimtelijke visie opgesteld die op hoofdlijnen aangeeft wat de belangrijke structuren zijn: welke aaneengesloten gebieden blijven gevrijwaard voor landbouw, in welke beekvalleien is er ruimte voor natuurontwikkeling, enz... Deze ruimtelijke visie legt de krachtlijnen vast voor de opmaak van de ruimtelijke uitvoeringsplannen die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

Herentals behoort tot de deelregio 'Neteland'. De Vlaamse administratie heeft in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen, een ruimtelijke visie opgesteld voor de regio Neteland. Er werd een eindnota van gewenste ruimtelijke structuur en een uitvoeringsprogramma afgewerkt dd.juni 2006. Hierin wordt de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voorzien.

De Vlaamse overheid stelt voor de agrarische bestemming, voorzien op het gewestplan voor het volledige landbouwgebied ten zuiden van de E313 te herbevestigen evenals de agrarische bestemming van het landbouwgebied Doffen (Dikberd-Grees) tussen de kern van Herentals en O.L.V. Olen. De gemeente kan akkoord gaan met dit

voorstel indien er voldoende afstemming kan gevonden worden voor het behoud van aanwezige openluchtrecreatieve voorzieningen in beide gebieden.

Golfterreinen

In juni 2003 werd door de Vlaamse Regering een beleidskader voor alle bestaande golfterreinen goedgekeurd, als onderdeel van het Vlaams Golfmemorandum. Dit Vlaamse Golfmemorandum verschaft duiding inzake de subsidiaire bevoegdheidsverdeling over de 3 bestuursniveaus (Vlaams gewest, Provincie en gemeente) en geeft een evaluatie van de bestaande golfterreinen binnen dit kader. Bijkomend wordt dieper ingegaan op de behoefteprognose en afwegingselementen voor nieuwe golfterreinen. De golfinfrastructuren worden ingedeeld in drie types:

- Type I: golfschool (met of zonder beperkt aantal holes)
- Type II: 9-holes banen
- Type III: 18-holes banen en groter

Voor de bevoegdheidsverdeling wat betreft de ruimtelijke afweging van nieuwe golfterreinen geldt dan het volgende:

- Type I (max 5ha zonder holes, max 8 ha met holes): de ruimtelijke afweging gebeurt op provinciaal niveau, het initiatief tot opstellen van een RUP kan op gemeentelijk niveau plaatsvinden
- Type II (8 – 40 ha): afbakening en beoordeling op provinciaal niveau
- Type III: (vanaf 40 ha): afbakening en beoordeling op Vlaams niveau, ook type II gelegen in gebied van gewestelijk belang, speciale beschermingszones en overstroomingsgebieden Ook voor de evaluatie werden bestaande terreinen ingedeeld volgens deze types en toebedeeld aan dezelfde bevoegdheidsniveaus. Op elk van deze niveaus worden de bestaande golfterreinen afgewogen en indien ruimtelijk verantwoord opgenomen in een ruimtelijk uitvoeringsplan. Bovendien is het voor alle bestaande terreinen aangewezen te onderzoeken of ze multifunctioneel ingericht kunnen worden of kunnen evolueren naar eco-golfterreinen.

Op gewestelijk niveau (type III) zijn er golfterreinen waarvoor een bestemming naar 'golfzone' wordt voorgesteld of een bestemming naar 'golfzone' mits de principes van 'eco-golfterrein' worden opgelegd of een bestemming naar 'ecologisch waardevol gebied met golfinfrastructuur' waarbij heel specifieke beheersmaatregelen nodig zijn. Voor een aantal golfterreinen is verder onderzoek nodig of dient de afweging ingepast te worden in andere processen. Dit laatste is onder meer het geval voor de **Witbos Golf Club Olen**.

Ook op provinciaal niveau (type II) wordt voor een aantal golfterreinen de bestemming naar golfzone voorgesteld. Voor andere bestaande terreinen is een verdere afweging door het provinciaal bestuursniveau noodzakelijk. Op initiatief van de provincie kan hiervoor een ruimtelijke afweging gemaakt worden en indien ruimtelijk verantwoord kan een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt worden.

Voor een aantal bestaande golfinfrastructuren type I zal op gemeentelijk niveau een ruimtelijke afweging kunnen plaatsvinden. Reeds bestaande terreinen dienen waar mogelijk te evolueren naar multifunctionele terreinen. De kernactiviteit is de golf-sport. Bij de inrichting van dergelijke terreinen moet aandacht besteed worden aan veiligheid, landschapsbepalende groenstructuur, beleefbaarheidswaarde, functionele scheiding, de relatie met het omgevende landschap, het reliëf,...

2.1.2 Ruimtelijk Structuurplan Provincie Antwerpen

Deelruimten

Herentals functioneert als een **scharnierpunt** tussen twee assen, nl. de Kempische As en het Netwerk Albertkanaal. Herentals kan onderverdeeld worden in **Herentals stad**: kleinstedelijk gebied als verdichtingspunt op een rij steden omringd door open ruimten en natuurlijke elementen (Kleine Nete, Grote Nete, Heuvelrug) en **Herentals poort**: hoogdynamisch beginpunt van het economische netwerk en multimodaal logistiek knooppunt van provinciaal niveau op een smalle band tussen infrastructuren (E313 / Albertkanaal / spoorweg.)

De rol van Herentals wordt als volgt samengevat:

- ❑ knooppunt van stedelijke functies (sport en recreatie, kleinhandel, onderwijs, diensten)
- ❑ geen groei ten koste van naburige grote natuurlijke gehelen die ontwikkeld moeten worden
- ❑ Poort op provinciaal niveau in het economisch netwerk van het Albertkanaal met multimodale potenties.

Deelstructuren

Herentals wordt geselecteerd als stedelijk gebied en als gemeente met een gewoon hoofddorp type II. Een gemeente met een stedelijk gebied en met een hoofddorp type II kan na afbakening van het stedelijk gebied desnoods meer woningen realiseren dan de natuurlijke aangroei in het buitengebied gedeelte.

Als structuurondersteunend kleinstedelijk gebied wordt voor Herentals een beleid voorgesteld van herstructurering. Na een sterke verdichting in het verleden is de kern verzwakt en dringt herstel zowel naar bebouwing als naar functies zich op. Belangrijk is om goed om te gaan met de historisch stedelijke structuur, de nadruk ligt op het hergebruiken en optimaliseren van de bestaande structuur. De stationsomgeving is daarin een potentie. Afbakening van het kleinstedelijk gebied is een belangrijk instrument om verdere uitgroei en de bijbehorende verzwakking van 'Herentals stad' tegen te gaan. Als structuurbepalende elementen gelden: de vallei van de Kleine Nete, de beboste zandrug Herentals – Lichtaart – Kasterlee, het kanaal Herentals – Bocholt, de 'poort' Herentals rond het Albertkanaal, E313 en de spoorwegen (Antwerpen – Turnhout en IJzeren Rijn).

Noorderwijk en Morkhoven zijn samen geselecteerd als structuurondersteunend hoofddorp. Bovendien zijn Noorderwijk, Morkhoven en Watervoort geselecteerd als woonkernen. Herentals-stad krijgt een bijkomende taakstelling voor wonen.

De ligging in een verkeersbundel van bovenprovinciaal niveau in het economisch netwerk van het Albertkanaal geeft hoge potenties voor de uitbouw van multimodale bedrijvigheid. Productie maar in het bijzonder ook distributie worden daardoor belangrijke functies. De vaststelling van het aantal en van de locatie van bijkomende bedrijventerreinen moet echter rekening houden met beperkingen van het omliggende Netegebied. De gemeente heeft de mogelijkheid voor het ontwikkelen van bijkomende bedrijventerreinen. Herentals is op gewestelijk niveau uitgeroepen tot economisch knooppunt. Nieuwe bedrijvigheid moet ter verdichting en versterking van de kern gebruikt worden. Aanwezigheid van kleinhandelsconcentraties gelegen langs de K.M.O.-zone Laagland aan de Liersesteenweg, aan de Lierseweg (N13) en aan de

Aarschotseweg (N152) hangen vermoedelijk ruimtelijk samen met het stedelijk gebied.

Landschappelijk gezien ligt Herentals in de nabijheid van grote natuurlijke gehelen: de valleien van de Kleine Nete en de Aa en de beboste zandrug Herentals – Lichtaart – Kasterlee daartussen. Herentals mag niet verder groeien ten koste van deze gebieden.

De gemeente is een toeristisch-recreatief knooppunt en ligt in een gebied van primair toeristisch belang. Ze maakt onderdeel uit van het toeristisch-recreatief netwerk Kempen, waarvan de uitwerking van het netwerk gebeurt door samenwerking tussen de besturen van de gemeenten, provincies en betrokken sectoren. Bovendien behoort Herentals tot het gebundeld netwerk en is geselecteerd als transferium. Dit wil zeggen dat het gebied een geheel van gebundelde routes voor recreatieve langeafstandsbewegingen is en dat er specifieke netwerkondersteunende infrastructuur kan ontwikkeld worden.

Herentals is geselecteerd als multimodaal knooppunt van interregionaal niveau, d.w.z. dat de gemeente een belangrijk knooppunt is van verschillende vervoerswijzen (spoor, weg en water) en dat op deze plaats interactie mogelijk is tussen de verschillende vervoerswijzen.

De N152 ten zuiden van Herentals heeft in combinatie met de N19 een verzamelende functie tussen Aarschot en de E313 en werd geselecteerd als secundaire weg type II. De N13 van Herentals tot Lier is geselecteerd als secundaire weg type III en krijgt een belangrijkere rol toebedeeld voor openbaar vervoer en fietsverkeer.

Het station is een halte met IC – niveau op de lijn Antwerpen – Turnhout, een halte met IR – niveau op de lijn Antwerpen – Weert en een halte op niveau L op de lijn Herentals – Essen. Op niveau van verbindende buslijnen ligt Herentals op de lijn Herentals – Leuven.

2.1.3 Structuurplannen van de buurgemeenten

Herentals heeft reeds advies gegeven op de structuurplannen van Kasterlee (gemeenteraad 03 mei 2005) en Olen (gemeenteraad 16 december 2003). Volgende suggesties en adviezen werden hierbij meegegeven:

Olen

(goedgekeurd door de Deputatie dd. 15/07/04)

De gemeenteraad kan zich niet akkoord verklaren met de ontsluiting van het uitgaande zware verkeer van UMICORE via de Watertorenstraat naar de St. Jobstraat/Zavelbosstraat te Herentals en zo verder naar de Ringlaan van Herentals, die voor dergelijke belasting met zwaar verkeer in beide richtingen niet uitgerust is en die een woonstraat/buurt betreft. Het uitgaande verkeer van UMICORE dient zo vlug mogelijk naar de Geelseweg (N13) geleid te worden en mag niet in de richting van Herentals gestuurd worden. De bewegwijzering dient ook in die mate aangepast te worden.

Kasterlee

(goedgekeurd door de Deputatie dd. 26/01/2006)

De stad Herentals gaat akkoord om het ontwikkelingsperspectief van de woonzone Snepkenshof grensoverschrijdend te benaderen. De stad verklaart zich niet akkoord met de aanduiding van het recreatiegebied 'Snepkenshof' als zone voor verblijfsrecreatieve infrastructuur buiten de toeristisch-recreatieve knooppunten, met hierbij de bemerking om een éénduidige benaming voor dit gebied te hanteren. Het stadsbestuur verklaart zich akkoord met de rest van het ontwerp.

Heist-op-den-berg

(goedgekeurd MB dd. 19/06/01)

De deelgemeente Wiekevorst grenst in het zuiden aan de gemeente Herentals (deelkern Morkhoven). Beide kernen zijn landelijke kernen met een grensoverschrijdend openruimtegebied. De gemeentegrens wordt gevormd door de Wimp. In het structuurplan zijn geen relevante grensoverschrijdende actie / projecten opgenomen;

Overige gemeenten

Van volgende gemeenten werden de ruimtelijke structuurplannen goedgekeurd door de Deputatie: Grobbendonk (25/01/07), Vorselaar (21/09/06), Westerlo (21/09/06). Het structuurplan van Herenthout en dat van Lille is dd. april 2007 in openbaar onderzoek.

2.1.4 Structuurschetsen en masterplan binnenstad

Structuurschetsen

In het verleden werden er een aantal structuurschetsen opgesteld. Deze kleinschalige plannen hebben geen bindende kracht, maar golden als richtlijn bij het beoordelen van aanvragen door de gemeentelijke diensten, teneinde een coherent beleid te waarborgen. De meeste van deze plannen werden reeds geheel of gedeeltelijk gerealiseerd of werden omgezet in een ander beleidsinstrument. De gemeentelijke diensten hanteren de plannen vandaag de dag dan ook niet meer. De actuele beleidswaarde van deze plannen is dan ook verwaarloosbaar.

Tabel 1: Structuurschetsen

<i>Structuurschets</i>	<i>Datum</i>	<i>Bemerkingen</i>
Stationsstraat	GR 17/12/1990	stationsplein, St. Antoniusstraat, Kapucijnenstraat Vastleggen gabarieten (stationsplein 3 verd., overig 1à2 verd.), bouwdiepten en dakvormen - tegengaan wildgroei
Ekelen	GR 07/02/1983	Invulling Gewestplan - woongebied.
wijziging	GR 13/07/1988	Opbouw woonwijk (± 100 eengezinswoningen, 10 meergezinswoningen) tussen 'de Beukelaer' en de spoorweg met aanleg van
wijziging	GR 02/07/1990	wegenissen (+pijpekoppen) in binnengebied. Toename aaneengesloten bebouwing naar station toe.
wijziging	GR 05/12/1994	Meergezinswoningen aan bosrand.
Stadsveld	GR 03/02/1992	Inplanting commercieel centrum (warenhuisinplantingen). Bebouwing binnengebied met combinatie eengezins- en meergezinswoningen (zijde Ringlaan); bufferzone (15m) aan Ringlaan.
Herentals-Oost wijziging	GR 26/10/1992	Voorstel bebouwing hoek Vinkenslag-Zavelstraat.
Pulsstukken	GR 18/04/1988	

Bron: Stad Herentals

Masterplan binnenstad

(studiebureau Agoris, goedgekeurd gemeenteraad 5 oktober 2004)

Herentals heeft een masterplan opgesteld voor de herwaardering van de binnenstad (historisch centrum – Vesten). Dit masterplan omvat een gedetailleerde visie en structuurschets waarin ontwikkelingsperspectieven werden uitgewerkt voor de bebouwde omgeving als het openbaar domein. Doel is de aantrekkelijkheid van het centrum te verbeteren en impulsen te bieden voor de commerciële en culturele ontwikkeling.

Een aantal oude monumenten worden gerestaureerd en geherwaardeerd, waar nodig worden er nieuwe invullingen gezocht. Er wordt een volledig nieuw cultureel centrum ('t Schaliken) ingeplant in een binnengebied achter de Stadsbrouwerij, tussen de Zandstraat en de Grote Markt.

De heraanleg van het openbaar domein verloopt in verschillende fases. De praktisch volledige heraanleg van het openbaar domein gebeurt in verschillende fases en werd opgestart in 2005 en zal lopen tot 2009 en later. Daarna beschikt Herentals over een volledig vernieuwd centrum.

Het groen in het centrum is op dit moment veeleer gefragmenteerd. Van de ooit zo belangrijke stadsvesten resten enkel nog de Nonnenvest en de Begijnvest. De Molenvest heeft ook nog voldoende mogelijkheden in zich. Naast de vesten resten er nog twee groene fragmenten: het huidige Stadspark en de tuin van het Franciscanessenklooster. Het is de bedoeling deze groene ruimtes tot een geheel om te vormen. De vesten vormen op deze manier een groene stadsgordel, speciaal bestemd voor wandelen, fietsen en recreatie.

Samen met het masterplan werd er ook een lichtplan opgesteld dat aandacht heeft voor het accentueren van de historische monumenten en het historisch centrum (wit licht) binnen de periferie (geel licht). Op deze manier wordt de ruimtelijke opbouw van het stedelijk gebied van Herentals extra geaccentueerd.

De herwaardering van de binnenstad wordt in het structuurplan gezien als een strategisch project voor het kleinstedelijk gebied. Het masterplan vormt bijgevolg de leidraad voor de uitvoering van dit project. Indien noodzakelijk kunnen er herbestemmingen worden doorgevoerd via op te maken RUP's. Het masterplan is daarbij richtinggevend.

2.2 Juridische beleidsdocumenten

2.2.1 Gewestplan

Voor de bestemmingsverdelingen van het gewestplan Herentals-Mol van 28 juli 1978 voor het grondgebied van de gemeente wordt verwezen naar volgende tabel.

Er gebeurde 1 gewestplanwijziging (BVR 24/7/1996). Hierbij werden nieuwe bestemmingen aan enkele militaire domeinen gegeven. Hierbij werd het gebied tussen Heirenbroek en de spoorweg omgevormd naar lokaal bedrijventerrein met openbaar karakter. Een gebied ten westen van de spoorweg -de kazerne Wolfstee- naar recreatiegebied en een deel van de spoorlijn naar de Britse Basis te Grobbendonk naar natuurgebied.

Tabel 2: Gewestplan

<i>Gewestplanzones</i>	<i>oppervlakte - ha</i>	<i>percentage</i>
Agrarische gebieden	1865.4	39,1
groengebieden	1124.1	23,6
Woonzone	933.2	19,4
woonuitbreidingsgebieden	132.1	2,8
industriegebieden	251.6	5,3
gebieden voor ambachtelijke bedrijven of KMO's	129.7	2,7
Lokaal bedrijventerrein met openbaar karakter	9.7	0,2
reservegebieden voor ambachtelijke en KMO's	16.6	0,3
recreatiegebieden	131.0	2,7
militaire gebieden	126.5	2,7
gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen	22.5	0,5
ontginningsgebieden en uitbreidingen	12.9	0,3
Totaal	4771	100,0

Bron: Gewestplan Herentals-Mol, 28 juli 1978

Kaart 4: Gewestplan anno 2003

Opvallend is de verdeling van de groengebieden en de agrarische gebieden; de groengebieden liggen voornamelijk in het noorden van de stad, de agrarische gebieden in het zuiden.

Ook de industriegebieden en de gebieden voor ambachtelijke bedrijven en KMO's zijn ruim vertegenwoordigd, voornamelijk omheen de autosnelweg E313 en het Albertkanaal. De industriegebieden aan de autosnelweg en het industriegebied aan de overzijde van het kanaal (De Beukelaer) zijn duidelijk van elkaar gescheiden door tussenliggend natuurgebied. Opvallend zijn tevens de uitgestrekte militaire domeinen. Er valt wel op te merken dat de woonzones uitwaaiëren in de landschappelijk waardevolle groengebieden, waardoor de continuïteit van de groene heuvelrug en de Netevallei worden doorbroken (Wijngaard, ter Buken, Kapellenblok...). Deze uitwaaieringen bevestigen tevens de lintbebouwingen langs de gewestwegen (Poederleeseweg, Lichtaartseweg). Het woonuitbreidingsgebied St-Janneke is momenteel volop in ontwikkeling, waardoor de aansluiting tussen de gebieden 'over het kanaal' en het stadscentrum wordt versterkt.

Tussen kanaal en centrum, en verder langs de ringweg, bevindt zich een bufferzone. In praktijk is deze zone echter op vele plaatsen deels ingevuld met bebouwing.

De woonzones van de dealkernen Noorderwijk en Morkhoven spreiden zich uit in het oosten van het overwegend agrarisch zuidelijk gebied. Centraal in deze ontwikkelingen ligt de verkeersas Paradijsstraat-Ring-Morkhovenseweg-Molenstraat. De kleine

KMO-gebieden werden hier grotendeels ingevuld. Het woongebied van Noorderwijk sluit aan bij het woongebied van Olen.

De link tussen beide dealkernen wordt gevormd door een grotendeels gerealiseerd woonuitbreidingsgebied (Pulsstukken). De woongebieden van Noorderwijk Olen zijn aan elkaar verbonden.

Hieronder vatten we enkele markante elementen samen uit het gewestplan Herentals-Mol:

- woonuitbreidingsgebieden bij St-Janneke, ten noorden van het station (Olympiadelaan), aan de noord-oostkant van de kern Herentals (Kapellenblok), in Morkhoven (Leefdaalstraat-Kapelstraat, dorpskom-spoorweg) en tussen Noorderwijk en Morkhoven (Zandkapel)
- de drie industriegebieden met als grootste industriezone Klein Gent - Wolfstee (aan beide zijden van de E313.)
- de bufferzones tussen de voornoemde industriezone en Veldhoven, en aan beide kanten van de ringweg
- het grote oppervlak aan natuurgebied ten noorden van de stadskern Herentals met uitlopers binnen de Ringlaan (vallei van de Nete.)
- het geïsoleerde landbouwgebied Heirenbroek
- de militaire domeinen in Noorderwijk (Hoogton) in de stadskern Herentals (zgn. Engelse wijk), Goorkens en aansluitend op het landbouwgebied Heirenbroek.

Op het noordelijke grondgebied van de stad is er een ontginningsgebied gesitueerd aan de Watervoort. Dit gebied werd nog niet ontwikkeld.

Het landschappelijk waardevolle agrarische gebied van de vallei van de Aa op de noordelijke grens van de gemeente werd voor een groot deel onderworpen aan een ruilverkaveling.

Herentals kent drie waterwingebieden: één ten westen van het Netepark, één te Duipt op de grens met Herenthout en één ten noorden van de afrit Herentals-Oost (Aarschotseweg, voor 95% op grondgebied Olen).

2.2.2 RUP's

Het Vlaams gewest zal een **RUP** opstellen voor het regionaal **bedrijventerrein Heirenbroek (zie ook E.N.A.)** in uitvoering van de nadere uitwerking van het economisch netwerk. In het kader van de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur zal het Vlaams gewest mogelijks enkele RUP opstellen die geheel of gedeeltelijk gelegen zijn op het grondgebied van Herentals.

Dd. 20 juli 2006 werd door de Vlaamse overheid een **RUP 'Leidingstraat Herentals-Zandhoven- Zoersel'** goedgekeurd.

Een **Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan** werd opgemaakt voor **camping 'De Schuur'** op de grens tussen Noorderwijk en Morkhoven. Dit werd vastgesteld bij BVR 5/7/2002. Het RUP wijzigt de gewestplanbestemming(en) van het gebied: 'gebieden voor jeugdcamping' en 'bufferzone' in een 'zone voor openluchtrecreatieve verblijven met gemeenschappelijke voorzieningen' en een versmalde (2meter) 'bufferstrook'.

De provincie stelt in 2007 een **provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan** op voor het gedeelte van het **militair domein**, bij gewestplanwijziging omgezet naar recreatiege-

bied⁴, nl. de voormalige kazerne Wolfstee. De bestemming wordt omgezet naar een gebied van openbaar nut. Deze actie gebeurt in opdracht van de Regie der gebouwen in functie van het onderbrengen van een penitentiaire instelling. De stad kan akkoord gaan met deze actie gezien het een herinvulling betekent van een bestaande, leegstaande infrastructuur. Het terrein is gelegen aan de Lierseweg en aldus goed ontsloten naar het hoofdwegennet. Gezien de ligging in het bebost gebied van het voormalig militair domein en de afstand tot de omliggende woningen, wordt eventuele hinder tot een minimum beperkt.

De provincie stelt eveneens in 2007 een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan op voor de RWZI te Morkhoven (voorlopige vaststelling 15 februari 2007).

Op basis van de aflevering van een positief planologisch attest voor wapenhandel – geluidssportcentrum (kleiduifschieten) F. Peeters en garage W. Peeters, zal de provincie een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan opstellen. Door het bedrijf Wasserij Van Ende – Roxy werd eveneens een planologisch attest aangevraagd voor uitbreiding van de infrastructuur. Op het moment van voorlopige aanvaarding van dit structuurplan was er nog geen uitspraak over deze aanvraag en bestaat er bijgevolg nog geen duidelijkheid of deze aanvraag zal leiden tot de opmaak van een RUP door de provincie.

2.2.3 BPA's

BPA's van kracht

Volgende BPA's zijn van kracht in de stad Herentals:

□ BPA- Gedempte Vaart deel 1 – Belgiëlaan (1)

Het BPA werd goedgekeurd door MB van 21/11/1983. Het voorziet in de verderzetting van de Augustijnenlaan, een wijziging van het groengebied, een openbaar parkeerterrein; de bestemming van het stadspark als parkgebied (Park van Hilst) en een bestemming 'openbare gebouwen'. De Colruyt ligt in een strook voor binnenplaatsen en tuinen type II (toegelaten bijgebouwen bij hoofdbouw met identieke functie). Hetzelfde geldt voor de C&A.

□ BPA Gedempte Vaart deel 2 – Augustijnenlaan (2)

Het BPA werd goedgekeurd bij MB op 12/11/1985. Het werd in herziening gesteld met MB 23/06/1998. Het geeft een gedetailleerdere invulling van het gewestplan nabij de Augustijnenlaan. Krachtlijnen zijn de verdichting van de bebouwing en aansnijding (met onteigening) van het binnenblok Koppelandstraat – Hofkwartier - Augustijnenlaan. Er wordt plaats voorzien voor centrumfuncties (openbare gebouwen zoals een administratief centrum en scholen.)

□ BPA- De Roest (3)

Werd goedgekeurd door MB op 06/04/1994. Het voorziet in de wijziging van het Gewestplan van KMO-gebied naar woongebied waardoor de inplanting van een woonwijk op industriegronden mogelijk werd met behoud van het 'Kasteeltje'. Actueel worden plannen voor inplanting van appartementsblokken op de site van het oude Metaalbedrijf "de Zaat" deels verwezenlijkt.

---

⁴ Zie boven, 2.2.1 gewestplanwijziging: BVR 24/7/1996

□ BPA- Waterrecreatie (4)

Dit BPA werd goedgekeurd door een MB op 03/05/1995. Het voorziet in de invulling van park- en recreatiedomein, aansluitend op de jachthaven. De Augustijnenlaan wordt afgebroken aan de Gareelmakersstraat (oorspronkelijk was een doortrekking voorzien). Het verdere verloop van de gedempte vaart werd herbestemd tot recreatiegebied (onteigening 5-tal KMO-percelen.).

□ BPA- Wijngaard (5)

Goedgekeurd door KB op 10/12/1973. Het BPA voorziet in de aanleg van een nieuwe woonwijk. Het woonuitbreidingsgebied werd volledig opgenomen in dit BPA. Het BPA reikt niet volledig tot aan de Heistraat. De in herzieningstelling door MB 04/04/1996 voorzag in gedeeltelijke wijziging naar woonverkaveling. Het BPA is bijna volledig ingevuld en gerealiseerd, de oostelijke uitstulping van het BPA (gedeeltelijk in woonuitbreidingsgebied) werd nog niet ontwikkeld.

□ BPA- Molenvest (6)

Werd goedgekeurd met MB op 16/07/1959 en gewijzigd door MB van 04/05/1992. Het bevestigde het gewestplan door wooninbreiding met woningprojecten van Eigenhaard (huurwoningen), Kleine Landeigendommen (koopwoningen) en de uitbouw woonwijk 'Rode Kruisstraat'.

Daarnaast voorzag het in de afbraak van de Kleine Vest, aansluitend op Molenvest. Oorspronkelijk werd doortrekking van de Molenvest voorzien tot aan de Herenthoutseweg (verwijzingen onteigeningsplan 'Rode Kruisstraat').

De bestemming van de parkeerplaatsen werd voorzien, evenals een Vest met ingang aan de Bovenrij (te onteigenen, met veralgemening van een verplichte afsluitmuur aan de zijde van het stadscentrum). Daarnaast werd een woonzone voorzien aan de tuinbouwschool met de mogelijkheid voor een bibliotheekproject. Dit bibliotheekgebouw is inmiddels gerealiseerd en in gebruik genomen.

□ BPA- Laagland(7)

Werd goedgekeurd door KB van 18/06/1984. Het voorzag in de inplanting van een ambachtelijke zone.

Opvallend zijn een aantal uitgesneden woonzones ter plaatse van toen reeds bebouwde woonpercelen (Laagland, begin Kanaalstraat, inrit Ringlaan) met bufferstrook (6m - verplichte aanplanting).

Voortuinstraken (15m) aan ambachtelijke percelen, bufferzone (15m) aan Lierseweg met verplichte aanplanting. Het gebied is inmiddels grotendeels ingevuld (enkel het oostelijk deel is nog vrij).

□ BPA St-Janneke (8)

MB 22/06/2004. De opzet van het BPA bestaat in de omzetting van woon(uitbreidings)gebied naar KMO-zone teneinde de toekomst van de beschutte werkplaats 'Zuidkempische werkplaatsen' te verzekeren.

□ BPA NV Steenbeek (9)

MB 12/07/2005. Het BPA werd in functie van de bestemming van een zonevreemd bedrijf opgestart.

□ BPA Woonwagenpark Heirenbroek (10)

MB 16/06/2005. BPA in functie van behoud van een woonwagenpark in de gemeente.

- BPA Woonwagenpark Herenthoutseweg (11)
MB 12/07/2005. BPA in functie van behoud van een woonwagenpark in de gemeente.
- BPA Laarstraat (15)
MB 12/01/2006. Omzetting van 1ha agrarisch gebied naar lokale bedrijvzone. In functie van de bestendiging van enkele zonevreemde bedrijven in aansluiting bij het bestaande bedrijventerrein in Morkhoven.

Kaart 5: Overzicht BPA's

BPA's in opmaak

Volgende BPA's zijn in opmaak:

- Engelse Wijk
De belangrijkste opzet van het BPA is de omvorming van het statuut van het gebied op het gewestplan van militair domein naar de feitelijke bestaande toestand (woongebied.)
- BPA Markgravenstraat
In beginfase. De opzet bestaat uit het herbestemmen en herinrichten van een aantal leegstaande gebouwen. Het uiteindelijke doel is het versterken van de structuur van de stationsomgeving.
- BPA Kempenland
Het BPA werd in functie van de bestendiging van een deels zonevreemd bedrijf opgestart. Een uitbreiding van het bedrijf wordt voorzien.

2.2.4 Habitat- en vogelrichtlijngebieden

Op het grondgebied van Herentals komt geen vogelrichtlijngebied voor. Wel zijn delen van de Netevallei als habitatrictlijn ingekleurd. In het westen van Herentals gaat het hierbij om het militaire domein 'Goorkens' langs het Albertkanaal en doorlopend op het grondgebied van de gemeenten Grobbendonk en Vorselaar (monding van de Aa.) In het oosten van Herentals gaat het om de alluviale vlakte van de Kleine Nete ten oosten van de spoorlijn naar Geel (Langendonk, Schoutenheide, Snepkensvijver) met hierop aansluitend een deel van de Kempische Heuvelrug (Heiberg.) Ook dit habitatrictlijngebied loopt door op het grondgebied van de buurgemeenten (Grote Heide te Lichtaart en Kneutersloop – De Bleek te Olen)

Kaart 6: Habitatrictlijngebieden

2.2.5 VEN

Een deel van het grondgebied van de stad Herentals werd binnen het GEN en GENO 'De Vallei van de Kleine Nete, benedenstrooms' van het VEN afgebakend⁵. Het gebied omvat grote delen van de Kempische Heuvelrug ten oosten van de spoorlijn naar Turnhout. Recreatie en aaneengesloten bebouwing werd buiten de selectie gelaten. De vallei van de Kleine Nete ten oosten van de Ringlaan en ten westen van de Olympiadelaan werd eveneens geselecteerd.

Kaart 7: gebieden van het VEN

2.2.6 Stadsgezichten, dorpsgezichten en beschermde landschappen

Onderstaande kaart geeft een overzicht van de beschermde landschappen en stadsgezichten te Herentals. Opvallend is de concentratie aan beschermde stadsgezichten nabijhet (historische) centrum van Herentals. Delen van de Netevallei en de Kempische Heuvelrug werden eveneens beschermd. Ook de omgeving van de Hogewegmolen te Noorderwijk werd beschermd. Naast deze stadsgezichten en landschappen zijn er te Herentals ook tal van monumenten beschermd.

Kaart 8: Beschermde landschappen en stadsgezichten

Tabel 3: Beschermde landschappen (L), stadsgezichten(S) en dorpsgezichten (D)

Nr	Naam	Koninklijk of Ministerieel besluit van:	Type
1	Nonnenvest	KB dd. 11/09/1979	S
2	Westzijde Grote Markt	KB dd. 11/09/1979	S
3	Begijnhof	KB dd. 11/09/1979	S
4	Geheel rond de Kleine Nete: Oud Gasthuis met woningen Omgeving Hof Lepaige	KB dd. 11/09/1979	S
5	Uitbreiding Molennete, Wolstr.	MB dd. 16/09/1994	S
6	Omgeving Kerkstraat 26	KB dd. 11/09/1979	S
7	Omgeving kasteel Dierickxsens	KB dd. 11/09/1979	S
8	Omgeving Snepkensvijver	KB dd. 04/09/1980	L
9	Britse basis	MB dd. 11/03/1997	L
10	Omgeving Hogewegmolen	MB dd. 03/08/1990	D
11	Voormalig klooster (Ring 5)	MB dd 13/04/2004	D

⁵ Het VEN (=Vlaams Ecologisch Netwerk) heeft als onderdelen GEN's (=Grote Eenheden Natuur) en GENO's (Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling) en het IVON (Integraal Verwend en Ondersteunend Netwerk.)

2.3 Sectorale beleidsdocumenten

2.3.1 Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan

In het GRS werd met volgende ruimtelijk relevante kernthema's uit het GNOP expliciet rekening gehouden, dit komt vooral tot uiting in de bestaande en gewenste openruimtestructuur.

- Behoud en uitbouw van bestaande en potentiële natuurconcentratiegebieden
- Overbruggen van barrières en creëren van verbindingen
- Uitbouw 'Blauwe Hoofdstructuur'
- Natuur in de stedelijke sfeer
- Aandacht voor streekeigen vegetaties en landschappen
- Ruimte geven door de open ruimte te vrijwaren

2.3.2 Gemeentelijk Milieubeleidsplan

Het milieubeleidsplan werd opgemaakt door de Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen en dateert van 2005. De acties die ruimtelijk relevant zijn, zijn:

- De verplichting tot het voorzien van een afvallokaal in nieuwe (bestaande) appartementen en meerkamerwoningen, openbare gemeentelijke gebouwen en scholen (indicatief)
- Het opstellen van een integraal waterbeheersplan voor de waterlopen onder gemeentelijk beheer. Dit plan geeft uitvoering aan de visie van de gemeente op het vlak van integraal waterbeheer en omvat alle aspecten in verband met kwaliteit en kwantiteit (vb. herstel natuurlijke overstromingsgebieden en buffergebieden) (bindend) van het water en de structuurkenmerken van de waterlopen (vb. heraansluiten van meanders).⁶ (bindend)
- Het voorzien van de nodige buffercapaciteit bij de inplanting van nieuwe woonzones (indicatief)
- De verdere uitvoering en uitbreiding van de projecten 'Arboretum Le Paige' en 'Herwaardering Herentalse vennen en meanders'
- Het inventariseren van weekendverblijven en de uitbouw van een natuureducatief centrum in kasteel 'Le Paige' (indicatief).
- Onderzoek waar kleinschalige landschapselementen (KLE) kunnen hersteld of opnieuw aangelegd worden.

---

⁶ Tot op heden is er door de stad geen uitvoering gegeven aan deze actie. De ontwikkeling van een geïntegreerd waterbeheersplan voor Herentals is verder uitgewerkt door de provincie in het kader van de deelbekkenbeheersplannen

2.3.3 (Deel)bekkenbeheersplannen

Met de opmaak van de (deel)bekkenbeheersplannen (DuLo-plannen) wordt de realisatie van een duurzaam lokaal en integraal waterbeleid beoogd. Een waterbeleid waarbij alle actoren betrokken worden én waarin éénieder zijn verantwoordelijkheid opneemt. Het behalen van de Europese Kaderrichtlijn Water is de algemene doelstelling; met name een goede toestand van het oppervlaktewater en van het grondwater. De (deel)bekkenbeheersplannen werken een pakket van maatregelen uit en duiden de bevoegde instanties aan die deze maatregelen en acties kunnen uitvoeren. Maatregelen en acties met belangrijke ruimtelijke implicaties worden geïntegreerd en verwerkt in het ruimtelijk structuurplan. Vanuit het integraal waterbeleid kunnen randvoorwaarden gesteld worden voor een duurzame ruimtelijke ontwikkeling.

Herentals behoort tot het Netebekken. Volgende deelbekkenbeheersplannen met gebiedsspecifieke acties hebben betrekking op het grondgebied van Herentals: 'Wimp', 'Middengebied Kleine Nete' en 'Beneden Aa'.

2.3.4 Herbestemming militaire domeinen Herentals - Westerlo

In juni 1998 werd een aantal scenario's met betrekking tot de toekomstige ontwikkeling van de militaire domeinen voorgesteld. Het is de bedoeling om het gebied een brede uitstraling te geven waarbij een sterk profiel en een scherp imago het vertrekpunt zijn. Vier scenario's werden voorgesteld: Toerisme, met het accent op de Kempen; Sport en recreatie; Duurzame economie/duurzame ontwikkeling en Cultuur. Er wordt voor de invulling van het gebied een combinatie van deze 4 scenario's voorgesteld waardoor een brede waaier van activiteiten en een brede uitstraling ontstaat die verschillende mensen en groepen zal aanspreken. Het is echter van belang dat de omgeving als één geheel wordt uitgebouwd.

2.3.5 Mercuriusplan

Het Mercurius project heeft tot doel te komen tot ondersteunende maatregelen ter versterking van het stadscentrum. Het document *Strategisch-commercieel plan voor de detailhandel Herentals-centrum* van het Strategisch Plan Kempen stamt uit december 1997.

Met betrekking tot de economische activiteiten in het kernwinkelgebied zijn de volgende punten van belang⁷:

- Voor de dagelijkse aankopen is de op zichzelf gerichtheid van de Herentalse koopkracht zeer hoog, voor periodieke aankopen redelijk hoog en voor de uitzonderlijke aankopen gemiddeld.
- Herentals heeft een grote invloed voor periodieke en uitzonderlijke aankopen op de gemeenten Herenthout, Lille en Westerlo.
- De ligging van de Grote Markt is centraal ten opzichte van de grootste winkelstraten (Zandstraat, Hofkwartier, Bovenrij en Grote Markt). Er is echter geen circulatiedielus. Het is een compact stadscentrum met een gevarieerd winkelaanbod.

Het mobiliteitsaspect vormt een wezenlijk onderdeel van het Mercuriusproject. De uit mobiliteitsoogpunt belangrijkste actiedomeinen zijn verkeer en parkeren enerzijds, verhogen van de aantrekkelijkheid van de detailhandel in het centrum anderzijds.

---

⁷ Mercurius Plan, december 1997; de mobiliteitsaspecten staan vermeld in paragraaf 3.6

Voorgestelde acties zijn onder meer:

- ❑ korte en veilige looproutes tussen winkels en aanlooproutes tussen de winkelstraten en parkeerplaatsen
- ❑ vermindering (doorgaand) verkeer en oplossen knelpunten
- ❑ verbetering inplanting bushaltes (bij voorkeur aan de rand van het kernwinkelgebied)
- ❑ weren van grootschalige detailhandel buiten de binnenstad

2.3.6 Mobiliteitsplan

Het mobiliteitsplan voor de stad Herentals werd voorgelegd aan de PAC (provinciale auditcommissie) en conform verklaard dd. 03 juni 2002.

Krachtlijnen zijn:

- ❑ een dienstenstrip rond het station
- ❑ selectief auto-bereikbaar stadscentrum
- ❑ een lussensysteem met parkings in het centrum
- ❑ de verbetering van de bereikbaarheid van het station
- ❑ de uitbouw van het openbaar vervoersnet (met voornamelijk een hogere frequentie voor de bestaande buslijnen én het aanbod van een aantal nieuwe buslijnen (zoals de stadsbus en een pendelbus tussen het station en de industrieterreinen.)
- ❑ de reorganisatie van de Ringlaan
- ❑ het verbeteren van de fietsvoorzieningen
- ❑ uitbouw kwaliteitsvol voetgangersnetwerk in het centrum

Om het beleid aangaande de wegeninfrastructuur te stroomlijnen werden de wegen op het grondgebied gecategoriseerd. De categorisering heeft enkel betrekking tot de lokale wegen, bovenlokale wegen –primaire en secundaire wegen- werden respectievelijk door het Vlaamse en provinciale niveau geselecteerd. Volgende tabel geeft een overzicht van de selectie van lokale wegen.

Tabel 4: Selectie en ontwikkelingsperspectieven van de lokale wegen

	type I: verbindingsweg		type II: gebiedsontsluitingsweg	type III: erftoegangsweg
thema	'interlokaal verbindend'	'lokaal verbindend'	'lokaal'	'onderliggend wegennet'
wegen m.b.t. Herentals	N153 Poederleeseweg	<ul style="list-style-type: none"> • Herenthoutseweg (Herenthout) • Lichtaartseweg (Lichtaart) • St.-Jobsstraat (Olen) 	<ul style="list-style-type: none"> • Augustijnenlaan - Belgiëlaan - Olympielaan • Lierseweg • Herenthoutseweg (stadskern) • Koeterstraat • Stadspoortstraat • Geelseweg • Wolfstee 	<ul style="list-style-type: none"> • overige
overwegende functie	verbinden op interlokaal niveau; ontsluiten en toegang geven zijn aanvullende functies	verbinden op lokaal niveau; ontsluiten en toegang geven zijn aanvullende functies	verzamelen c.q. ontsluiten op lokaal en interlokaal niveau ontsluitingsfunctie primeert	verblijven en toegang geven tot aanpalende percelen; verblijfsfunctie primeert
verkeer	geen verbindingfunctie op bovenlokaal niveau; kwaliteit doorstroming is ondergeschikt aan verkeersleefbaarheid; toegang geven moet niet worden afgebouwd of gescheiden		ontsluitingsfunctie: verzamelen van uitgaand verkeer naar weg van hogere orde en verdeling van ingaand verkeer in het gebied	enkel bestemmingsverkeer, overige wordt geweerd
ontwerpsnelheid	BUBEKO ⁸ 70 km/h buitengebied, geen verblijfsfuncties langs de weg; BUBEKO 70 km/h overgangsg gebied, (landelijke) woonfunctie; BIBEKO 50 km/h woongebied en centrum-gebied		BUBEKO 70 km/h landelijk gebied; BUBEKO 70 km/h met (landelijke) woonfunctie; BIBEKO 50 km/h	overwegende snelheid BIBEKO 30
rijstroken	2x1		2x1	1 tot 2 (verblijfsgebied)
inrichtingseisen openbaar vervoer	o.a. geen verkeersplateaus BUBEKO; BUBEKO bushavens; BIBEKO halteren op rijbaan		bushalte op de rijbaan	o.a. bushalte op de rijbaan; aangepaste snelheidsremmers
inrichtingseisen fiets	BUBEKO gescheiden fietspaden; BIBEKO aanliggende fietspaden en gemengd verkeer			gemengd, evt. fiets-suggestiestroken in buitengebied

⁸ BUBEKO = Buten de Bebouwde Kom, BIBEKO = Binnen de BEbouwde KOM

2.3.7 Provinciaal fietsroutenetwerk

Figuur 1: Bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk

2.3.8 Wandelnetwerk Kempische heuvelrug

Aanvullend op het fietsknooppuntenetwerk, heeft de provincie op de Kempische heuvelrug een knooppuntenetwerk uitgewerkt specifiek voor wandelaars. Het knooppuntenetwerk is gemeentegrens overschrijdend met o.m. de gemeenten Kasterlee en Retie.

2.3.9 Lange-afstands-fietsroutes (LF)

De LF-fietsroutes zijn de tegenhangers van de gekende GR-wandelpaden die het Europese continent doorkruisen.

3 LF fietsroutes doorkruisen het grondgebied van Herentals:

LF 50: Bergen-Op-Zoom – Hasselt – Aken passeert Herentals ten zuiden van de E313 via Noorderwijk.

LF 51: Knokke – Antwerpen - Eindhoven passeert Herentals via de vallei van de Kleine Nete.

Een noord zuid gerichte route, LF 557, die de verbinding maakt tussen beide routes en de Vlaanderen fietsroute (LF 5).

Tenslotte worden de jaagpaden langsheen de kanalen vermeld.

2.4 Synthese

Herentals is een belangrijk centrum waarin verschillende bovengemeentelijke actoren hun zeg hebben.

Het Vlaams Gewest staat in voor de afbakening van de regionale bedrijventerreinen van het netwerk van het Albertkanaal, de tracékeuze van de IJzeren Rijn en de herbestemming van militaire domeinen.

De provincie Antwerpen staat in voor de afbakening van het kleinstedelijk gebied Herentals met daaraan gekoppeld de regionale bedrijventerreinen van het kleinstedelijk gebied. Dit feit beïnvloedt de meeste lokale plannen.

De stad Herentals beschikt over een aantal belangrijke basisdocumenten die het GRS kunnen ondersteunen: het GNOP, milieubeleidsplan, mobiliteitsplan, het mercuriusplan, structuurplannen en BPA's.

Uit de inventarisatie van de verschillende studies en projecten blijkt dat Herentals de afgelopen jaren veel aandacht heeft besteed aan de vernieuwing van het stadscentrum. In samenspraak met het Vlaams Gewest zijn er eveneens veel stappen ondernomen voor de verdere ontwikkeling en optimalisatie van de bedrijventerreinen in de omgeving van het Albertkanaal.

3. Bestaande ruimtelijke structuur - deelstructuren

In dit hoofdstuk wordt de bestaande ruimtelijke structuur van de gemeente beschreven aan de hand van sectoren. Binnen de deelstructuren wordt een onderscheid gemaakt tussen de nederzettings-, de open-ruimte-, de ruimtelijk-economische-, de landschapelijke, de vervoers- en verkeers- en de toeristisch-recreatieve structuur. Het geheel wordt afgesloten met een synthesekaart van de deelstructuren waaruit ruimtelijk samenhangende gehelen kunnen afgeleid worden.

3.1 Nederzettingsstructuur

Kaart 9: Bestaande ruimtelijke structuur - wonen

Volgende typologie kan binnen de Herentalse nederzettingsstructuur onderscheiden worden:

- ❑ **Stedelijke kernen**
Concentraties van stedelijke woonvormen aan stedelijke dichtheden en voorzieningen met een bovenlokale aantrekkingskracht. Een stedelijke kern heeft een duidelijk herkenbaar centrum. De concentratie is opgebouwd rond meer dan één weg als ruimtelijke drager.
- ❑ **Landelijke hoofdkernen**
Concentraties van landelijke woonvormen aan landelijke dichtheden en een hoge graad van uitrusting met lokale voorzieningen. Een landelijke hoofdkern heeft een duidelijk herkenbaar centrum. De concentratie is opgebouwd rond meer dan één weg als ruimtelijke drager.
- ❑ **Landelijke nevenkernen (gehuchten) en geïsoleerde woongroepen**
Beperkte concentraties van landelijke woonvormen aan landelijke dichtheden met een lage graad van uitrusting met lokale voorzieningen, mogelijks ontbreken lokale voorzieningen. Een duidelijk 'centrum' is niet altijd aanwezig. Eén of meerdere wegen kunnen als drager fungeren. Landelijke nevenkernen zijn dikwijls historische nederzettingen die slechts beperkt ontwikkeld werden. Geïsoleerde woongroepen betreffen dikwijls recentere, 20ste eeuwse woonwijken en perifere verkavelingen, zonder noemenswaardig centrum.

De bebouwing vormt geen aaneengesloten geheel met een stedelijke- of landelijke hoofd kern. Het aantal in elkaars nabijheid gelegen woningen ligt vaak lager dan in een woonlint, maar is toch hoger dan bij verspreide bebouwing.

□ Woonlinten

Een woonlint is een concentratie van landelijke woonvormen aan landelijke dichtheden. Een duidelijke centrum ontbreekt. Er dient een minimumaantal woningen in voor te komen en er dient een ruimtelijke relatie te zijn tussen de woningen.

Bij woonlinten fungeert slechts één weg als ruimtelijke drager. De linten sluiten aan bij een woonkern en zijn over bijna de ganse lengte bebouwd.

□ Verspreide bewoning

Woningen komen verspreid voor. Binnen een ruimtelijk samenhangende geheel wordt niet het minimum aantal woningen gehaald om over een woonlint of woongroep te spreken. Dit is een restklasse waarvoor aangegeven wordt waar de meeste verspreide woningen voorkomen.

Voor een analyse op microniveau van de kernen (stedelijke en landelijke) wordt verwezen naar de uitwerking van de deelruimten (hoofdstuk 4).

3.1.1 Stedelijke kern

Enkel Herentals kan als stedelijke kern beschouwd worden. De stedelijke kern ligt voornamelijk binnen de Ringlaan van Herentals en kent een radiaal-concentrische structuur met in het centrum de Grote Markt.

Het centrale stadsdeel is functioneel herkenbaar aan zijn ruim en hoogstaand winkelapparaat, horecavoorzieningen, diensten en administratieve voorzieningen. Het woongebied van de binnenstad is door de druk van de centrale voorzieningen naar de randzone verwezen. De hoogste bebouwingsdichtheden kan men terugvinden binnen de Vesten en langsheen de historische uitvalswegen.

De belangrijkste structuurbepalende elementen zijn:

- het historisch centrum zelf, met als voornaamste punt de Grote markt en omgeving.
- de radiaal-concentrische routes “Vesten” en de “Ringlaan”. Beide ringvormige routes zijn naar het noordwesten niet geheel gesloten.
- de historisch uitgaande routes Lierseweg, Herenthoutseweg, Bovenrij-
Stadspoorstraat, St-Jobsstraat en Nederrij
- de recent gecreëerde routes Olympiadelaan in het noorden en vooral de België-
aan-Augustijnenlaan in het oosten. Deze laatste as kent een concentratie van dien-
sten en scholen.
- de stationsomgeving op de noordwestelijke grens van het centrum, midden tussen
de twee ‘open’ uiteinden van de Ringlaan.
- de vallei van de Kleine Nete. Deze vormt een haast doorlopend groen lint dat bin-
nen de Ringlaan langs het historische centrum van Herentals loopt.
- het Albertkanaal vormt een opvallende ruimte die, samen met het kanaal Heren-
tals-Bocholt, het zuiden van de stedelijke kern domineert.

Enkele belangrijke uitlopers bevinden zich in de nabije omgeving van de stedelijke kern, maar zijn dikwijls gedeeltelijk afgesloten door barrières veroorzaakt door de verschillende infrastructuren (spoor, kanaal, wegeninfrastructuur). Deze (eerder periferie) woonomgevingen werden hoofdzakelijk ontwikkeld na WOII. Veelal betreft het verkavelingen, tuinwijken of sociale woonwijken met een beperkte dichtheid en een hoog aandeel groen:

- Naar het oosten de bebouwde strip langs het kanaal Herentals-Bocholt (woonom-
geving Diependaal), van het centrum afgesneden door de Ringlaan.

- ❑ Ten zuiden van het Alberkanaal de woonomgeving Molekens (en Veldhoven - St.-Janneke).
- ❑ Ten westen van de spoorlijn naar Lier-Antwerpen sluit de woonomgeving Wuytbergen aan bij het centrum van Herentals
- ❑ Ten noorden van de Kleine Nete de omgeving van het Spaans Hof, de Koulaak en de Kruisberg.

3.1.2 Landelijke hoofdkernen

Noorderwijk en Morkhoven vormen twee landelijke hoofdkernen in het zuiden van Herentals.

Structuurbepalende elementen zijn:

- ❑ één centrale as (de Paradijsstraat-Ring-Morkhovenseweg-Molenstraat.) De meeste activiteiten zijn aan deze as opgehangen;
- ❑ de dorpscentra van Noorderwijk in het noorden en Morkhoven in het zuiden;
- ❑ de verlaten spoorwegbedding Herentals-Aarschot die in het zuiden door het centrum van Morkhoven gaat en ten westen van Noorderwijk passeert;
- ❑ het groengebied (bos) en militair domein 'Hoogton' dat ten oosten, tussen beide kernen in, een grens stelt aan de bebouwing.

Daarnaast hebben drie belangrijke verbindingswegen nog een structurerende rol:

- ❑ Servaes Daemsstraat (richting Herenthoutseweg in het westen) en de Olenseweg kruisen de centrale as nabij het centrum van Noorderwijk;
- ❑ de Voortkapelseweg (richting Westerlo) splitst af aan de noordoostelijke rand van Morkhoven (omgeving Zandkapel).

De bebouwing van Noorderwijk is vergroeid met die van Olen in het oosten. Door middel van een momenteel dichtgroeïende strip lintbebouwing langs de centrale as is Noorderwijk ook met Morkhoven in het zuiden verbonden. De meeste gebieden tussen de belangrijkste invalswegen zijn nabij de centra van de landelijke hoofdkernen bebouwd.

3.1.3 Landelijke nevenkernen en geïsoleerde woongroepen

Volgende landelijke nevenkern kan aangeduid worden:

Naast de bovengenoemde kernen, is er nog één woonconcentratie door de provincie erkend als 'woonkern': **Watervoort**.

Structuurbepalend voor deze woonomgeving zijn:

- ❑ de rand van de alluviale vlakte van de Aa waarlangs zich van oudsher een gefragmenteerd lint (= 'Watervoort') van open bebouwing situeert;
- ❑ de relatief recent gerealiseerde woonwijken 'Ter Buken' ten westen en 'Wijngaard' ten oosten van de Poederleeseweg
- ❑ de Poederleeseweg ter hoogte van bovengenoemde woonwijken.

Om verwarring met het woonlint 'Watervoort' (=straatnaam) te vermijden, wordt verder in dit document onder 'Watervoort' het geheel van bovengenoemde structuurbepalende elementen verstaan; dit omwille van de provinciale selectie 'Watervoort' die duidelijk doelt op het geheel van deze woonwijken.

Volgende landelijke nevenkern kan aangeduid worden:

- ❑ Ten oosten van Morkhoven bevindt zich de nevenkern 'Zandkapel'. Deze woonkern is volledig gericht op de landelijke kernen van Noorderwijk en Morkhoven

Volgende geïsoleerde woongroepen kunnen aangeduid worden:

- ❑ Ten zuiden van Morkhoven (Broekhoven)

- ❑ Tussen Noorderwijk en Molekens (Plassendonk, Schravenhage, Rossem)
- ❑ Langs de Geelseweg
- ❑ Tussen beide kanalen te Dikberd, Vennen en Grees
- ❑ Ten oosten van Diependaal (Proostenbos en omgeving)
- ❑ Langs de rand van de Alluviale vlakte van de Aa (Watervoort-Hulzen)
- ❑ Ten westen van St-Janneke (Heirenbroek)

3.1.4 Woonlinten

Duidelijke woonlinten hebben zich gevormd langs een aantal historische verbindingswegen.

Ter hoogte van Herentals gaat het om

- ❑ de Poederleeseweg
- ❑ de Lichtaartseweg

Ter hoogte van Morkhoven en Noorderwijk

- ❑ de centrale as Paradijsstraat-Ring-Morkhovenseweg-Molenstraat.

3.1.5 Verspreide bewoning

Verspreide bewoning komt vaak voor in de omgeving van de bovenvernoemde woongroepen. Daarnaast komen opvallende concentraties voor ter hoogte van Duipt, langs de Lierseweg en tussen het Kempisch kanaal en de vallei van de Kleine Nete te Langendonk.

3.2 Open ruimte

De bestaande ruimtelijke structuur van de open ruimte wordt beschreven aan de hand van de natuurlijke structuur en de agrarische structuur.

Kaart 10: Bestaande ruimtelijke structuur - open ruimte

3.2.1 Natuurlijke structuur

De grote natuurconcentratiegebieden zijn allemaal in het noordelijk gedeelte (ten noorden van de kanalen) van de gemeente gelegen. Ten zuiden van de kanalen komen wel kleinere geïsoleerde oppervlaktes voor waar natuur de hoofdfunctie vervult. Dit zijn voornamelijk bossen (Honingloop, Molekens, Grees en Duipt) en het kasteelpark en militair domein te Noorderwijk. De isolatie van deze gebieden wordt in de hand gewerkt door de noord-zuid barrière van de autosnelweg en de kanalen.

Verder zijn er in Herentals gebieden waar natuur niet de hoofdfunctie heeft maar waar de natuur samengaat en verweven is met andere functies zoals landbouw, bosbouw, bewoning en recreatie.

De natuurlijke structuur hangt grotendeels samen met het fysisch systeem (reliëf, bodem en waterlopen.) Er kan dan ook een onderscheid gemaakt worden tussen **natte** en **droge** natuurlijke elementen.

Natte natuurlijke elementen

□ Vallei van de Aa

Ter hoogte van Herentals zijn er ten gevolge van de ruilverkaveling haast geen natuurlijke elementen in de vallei bewaard gebleven. De waarde voor de natuur beperkt zich tot de bedding van de rivier zelf.

Ten westen van de Poederleeseweg is de bebouwing beperkt gebleven, waardoor de overgang tussen vallei en de heuvelrug er nog waarneembaar is. Het gebied rond de monding heeft een relatief grote natuurlijkheid weten te behouden, met een groter aandeel kleine landschapselementen en weilanden.

Ten oosten van de Poederleeseweg is de bebouwing intensiever, zodat de scheiding tussen vallei en beboste heuvelrug er meer uitgesproken is.

Het open-ruimtekaracter van de vallei van de Aa wordt bedreigd door de juridische mogelijkheid tot zandontginning.

□ Vallei van de Kleine Nete

Ondanks de rechttrekking van de rivier heeft de vallei van de Kleine Nete een grotere natuurlijkheid weten te behouden dan de vallei van de Aa: grote delen ervan zijn nog bebost of zijn door houtwallen omgeven weilanden. Daarnaast zijn er bij de rechttrekking van de rivier een groot aantal afgesneden meanders bewaard gebleven en telt de vallei tal van vijvers, waarvan er weliswaar een groot aantal een recreatieve functie gekregen heeft.

Voor de omgeving op de grens met de gemeente Olen (Snepkensvijver) heeft een relatief grote natuurlijkheid weten te behouden. Meer stroomopwaarts (te Olen en Kasterlee) werd de vallei grotendeels voor de landbouw ontgonnen. Westwaarts, naar het centrum van Herentals toe wisselt weiland af met vijvers, bos- en duinrelicten. Ook afgesneden meanders verhogen de natuurlijke potentie van het gebied.

□ Wimp en Stapkensloop

De beekbegeleidende bossen en houtwallen zijn in een grootschalige ruilverkaveling grotendeels verloren gegaan. De natuurlijke structuur blijft dan ook beperkt tot de oevers van de Wimp, de Stapkensloop en haar zijlopen zelf en een aantal bosrestanten.

In de vallei van de Wimp treft men nog een aantal bosfragmenten aan. Ook ten zuidoosten van de Dorpskern van Morkhoven zijn nog bomenrijen en bosfragmenten bewaard gebleven.

Een aantal van deze bosfragmenten werd bebouwd (verblijfsrecreatie te Berteneinde en Bertheide ten zuiden en ten westen van Morkhoven.) Vooral stroomopwaarts (ter hoogte van Tongerlo, ten oosten van Morkhoven) heeft de vallei van de Wimp haar natuurlijke meanderende loop nog beter kunnen bewaren.

De Stapkensloop ontwatert het grootste deel van het grondgebied van de deelgemeenten Noorderwijk en Morkhoven. Hierin spelen een aantal kleinere zijtakken een belangrijke rol (o.a. de Vennekensloop te Morkhoven en de Schransloop, de Duiptloop en een tak vanaf het park.) Ook deze zijtakken zijn over hun ganse lengte rechtgetrokken.

Langs de monding (Bertheide) en het brongebied van de Stapkensloop (ter hoogte van het Albertkanaal nabij de Aarschotseweg), langs de zijloopjes 'Duiptloop' en het waterloopje van het park vinden we een aantal bosrestanten terug. Ook tussen de oude spoorlijn Herentals-Aarschot en de verbindingsweg tussen Noorderwijk en Morkhoven (Morkhovense weg) komt nog een aantal bosfragmentjes en bomenrijen voor. Langs de Stapkensloop vinden we nog een aantal vijvers terug.

Droge natuurlijke elementen

□ Kempische Heuvelrug

Bijna heel de Kempische heuvelrug vormt één aaneengesloten bos- en heidecomplex, van aan de samenvloeiing van de Kleine Nete en de Aa ten noordwesten van Herentals tot aan Kasterlee. Ten noorden van Herentals wordt dit boscomplex echter doorsneden door een aantal belangrijke structuren, zoals de spoorlijn naar Turnhout en de Poederleeseweg. Hierdoor valt het bosgebied uit elkaar in drie verschillende delen.

Tussen de heuvelrug en de vallei van de Kleine Nete loopt de Lichtaartseweg. Ook ten westen van de stad Herentals loopt de bosstructuur door over het militair domein (Goorkens) tot Nijlen. Hier wordt de bosstructuur echter doorsneden door tal van structuren: van oudsher door de Nete, de (in onbruik geraakte) spoorlijn naar Grobbendonk, het Albertkanaal en de N13 (Herentals-Lier.) Recent ook door de E313. Vooral het deel tussen het Albertkanaal en de Kleine Nete sluit dus nog aan bij het bos- en heidecomplex van de Kempische heuvelrug.

□ Hoogton

Een gelijkaardig bos- en heidecomplex vinden we terug op de zuidoostelijke grens van de gemeente, tussen Morkhoven, Noorderwijk en Olen. Het bos- en heidecomplex is er echter minder uitgestrekt.

De herkenbaarheid en de samenhang van het bos- en heidecomplex gaan ter hoogte van Morkhoven en Noorderwijk verloren door een aantal percelen die in landbouwproductie genomen werden, door de grote gebouwen en verharde oppervlakten van het militair domein en door het grote aantal woningen in het bos. Op het militaire domein bevindt zich vandaag een golfterrein.

Op het grondgebied van de gemeente Olen loopt het complex door tot aan het Albertkanaal.

- Bosfragmenten

Naast de twee grotere bos- en heidecomplexen vindt men in de gemeente nog enkele minder grote bosfragmenten terug. De belangrijkste hiervan zijn:

Bosfragmenten aan beide zijden van het Kempisch kanaal Herentals-Bocholt. Ten noorden van het kanaal wordt dit bosfragment sterk versnipperd door bebouwing (Proostenbos.) Ten zuiden van het kanaal Herentals-Bocholt vertoont het bosfragment een grotere samenhang (Zavelstraat.)

Een tweede concentratie van bosfragmenten bevindt zich ter hoogte van de Olenese Sluizen op het grondgebied van de gemeente Olen.

In het zuidelijke landbouwgebied vindt men een aantal bosrestanten, waaronder het kasteeldomein te Noorderwijk en een aantal bosfragmenten in de vallei van de Stapkensloop en de Wimp.

3.2.2 Agrarische structuur

Grootschalige landbouwgebieden

Op het grondgebied van de stad Herentals werden enkele ruilverkavelingen 'oude stijl' doorgevoerd. De resulterende landbouwgebieden worden gekenmerkt door dominerend grondgebonden landbouw en door minder maar grootschaliger landbouwbedrijven. Te Dikberd, Grees, Noorderwijk en Morkhoven komen de landbouwbedrijven verspreid in het gebied voor. Belangrijke concentraties van landbouwbedrijven vinden we terug te Rossem.

De voornaamste resultaten van de ruilverkaveling zijn de grote en gegroepeerde kavels, een gering aantal kleine-landschapselementen en een goede ontsluiting op het wegennet. Dit heeft aanleiding gegeven tot de verdere ontwikkeling van een zeer professionele land- en tuinbouw, bemand met goed opgeleide en dynamische bedrijfsleiders. Volgende gebieden vormen een aaneengesloten gebied van grootschalige landbouw:

- Landbouwgebied rond Wimp en Stapkensloop

Dit landbouwgebied omvat het grootste deel van het zuidwesten van het grondgebied van de stad Herentals. Het zet zich verder door op grondgebied Heist-op-den-berg en Olen. Het wordt begrensd door de E313 in het noorden, de dorpskom van Noorderwijk en Morkhoven in het oosten, de dorpskom van Wiekevorst in het zuiden en de dorpskom van Herenthout en een kleine heuvelrug in het westen. Het gebied maakte onderdeel uit van de ruilverkavelingen Wiekevorst (vallei van de Stapkensloop) en Westerlo (vallei van de Wimp.) Te Rossem, ten westen van Noorderwijk op de grens met de gemeente Herenthout, komt een beperkte glastuinbouwconcentratie voor.

- Vallei van de Aa

Ook de vallei van de Aa werd opgenomen in een ruilverkaveling (Poederlee.) Het grootschalige landbouwgebied strekt zich op het grondgebied van de stad Herentals over de ganse breedte en nagenoeg de ganse lengte van de alluviale vlakte uit.

Kleinschalige landbouwgebieden

Kleinschaligere landbouwgebieden vinden we op volgende plaatsen terug:

- Grees-Dikberd
In het gebied tussen beide kanalen worden kleinschaliger landbouwpercelen afgewisseld met bosfragmenten, kleine landschapselementen en een extensieve verspreide bebouwing. Het gebied loopt door op het grondgebied van de gemeente Olen.
- Monding van de Aa
De omgeving van de monding van de Aa in de Kleine Nete werd niet in de ruilverkaveling opgenomen en bezit bijgevolg nog kenmerken van de oorspronkelijke perceelsstructuur. Het ligt grotendeels op het grondgebied van de gemeente Grobbendonk.
- Hezewijk
Het gebied Hezewijk wordt begrensd door de woonomgeving 'Molekens' en het Albertkanaal in het noorden en door de E313 in het zuiden. Het werd niet in een ruilverkaveling opgenomen, maar er werd deels een schaalvergroting met grondruil doorgevoerd door de landbouwers zelf. Toch bevat het gebied nog een relatief groot aantal kleine landschapselementen.
- Langendonk – Rozenstraat – Raapbreukstraat
Dit gebied betreft het oostelijk deel van de vallei van de Kleine Nete. De aanwezigheid van de Nete, afgesneden meanders en verscheiden kleine landschapselementen: bosfragmenten, houtwallen, bomenrijen, poelen,... resulteert in een gevarieerd kleinschalig en natuurlijk waardevol landschap. Het bodemgebruik wordt hoofdzakelijk bepaald door weilanden. Het gebied is grotendeels beschermd als habitatrictlijngebied.

3.3 Ruimtelijk-economische structuur

Het economisch profiel van de gemeente wordt geschetst aan de hand van een aantal economische kerngegevens⁹.

Op 30 juni 2002 waren er 13.723 werknemers in Herentals verspreid over 808 ondernemingen. Na de arrondissementshoofdplaats Turnhout (met meer dan 20.000 werknemers) behoort Herentals tot een trio van gemeenten, samen met Geel en Mol, met meer dan 10.000 werknemers. De voedingsnijverheid telt in Herentals 1.900 arbeidsplaatsen en de metaalverwerkende nijverheid heeft 2.500 arbeidsplaatsen. In de eerste sector *Lu general biscuits Belgium nv* 1.200 werknemers terwijl *Kraftfoods Belgium nv* bijna 500 werknemers heeft. In de metaalverwerkende nijverheid stelt *Siemens nv* 800 werknemers te werk en *Henrad nv* heeft 280 werknemers. *Danzas logistics nv* stelt in Herentals 325 werknemers tewerk en is gespecialiseerd in het goederenvervoer over de weg. Twee andere niet-industriële bedrijven met 200 tot 250 werknemers zijn *Peeters openbare & industriële werken nv* dat gespecialiseerd is in industriële reiniging en *Zuidkempische werkplaatsen vzw* dat een beschutte werkplaats is.

Op 30 juni 2002 woonden in Herentals 9.381 werknemers. Dit aantal ligt 4.342 eenheden lager dan de tewerkstelling in Herentals. Dit getal dat de ingaande bruto pendel¹⁰ weergeeft is ongeveer even hoog als in Geel. De tewerkstellingsgraad¹¹ bereikt een hoge 146 %.

Het aantal niet-werkende werkzoekenden (1.035) is in 2003 in Herentals gestegen met 85 eenheden of met 8,9 %. Dit is bijna even snel als de stijging die zich in gans het arrondissement heeft voorgedaan. De jaargemiddelde werkloosheidsgraad¹² bedraagt 8,8 %. Enkel in de stad Turnhout ligt de werkloosheidsgraad nog hoger.

In vergelijking met de meer dan 13.000 werknemers in Herentals is het aantal zelfstandigen met 1.816 eenheden op 31 december 2002 eerder beperkt. Dit laag aantal zelfstandigen tegenover het aantal werknemers is echter typerend voor een gemeente met een sterk ontwikkelde industrie.

De gezinnen in Herentals hadden in 2001 (aanslagjaar 2002) een gemiddeld inkomen per aangifte dat 3 % lager lag dan het Belgisch gemiddelde. In de hele provincie zijn er nog tien gemeenten met een nog lager gemiddeld inkomen. Het mediaan inkomen per aangifte ligt 1 % hoger dan het Belgisch gemiddelde.

Bovenstaand economisch profiel wordt ruimtelijk duidelijk vertaald door de grote concentraties bedrijventerreinen in de omgeving van de E313, het Albertkanaal en het gedeelte langs het kanaal Herentals-Bocholt parallel aan de Ringlaan. De infrastructuurbundel E313-E314-Albertkanaal vormt een belangrijke drager van economische ontwikkeling op Vlaams niveau. De bedrijventerreinen in deze omgeving werden bestudeerd door het Vlaams Gewest in het kader van de nadere uitwerking van het economisch netwerk Albertkanaal (ENA). Dit onderzoek vormt een belangrijk aanknoop-

---

⁹ Bron: GOM Antwerpen: gemeenteprofiel Herentals 2004

¹⁰ de bruto pendel is het saldo van de inkomende en uitgaande pendel.

¹¹ De tewerkstellingsgraad is de verhouding van de werknemers naar werkplaats tot de werknemers naar woonplaats

¹² de werkloosheidsgraad per gemeente wordt berekend als het jaargemiddelde van de niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) in de teller gedeeld door het aantal werkenden (berekening Steunpunt W.A.V., 1999) vermeerderd met de NWWZ.

pingspunt en stelt randvoorwaarden voor de verdere opdeling en ontwikkeling van de bedrijventerreinen te Herentals.

Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen industriële bedrijventerreinen, verspreide bedrijven in de open ruimte, diensten en kantoren, ontginningsgebieden en de commerciële structuur.

Kaart 11: Bestaande ruimtelijke structuur – economie

3.3.1 Overzicht bezetting bedrijventerreinen

Tabel 5: Bezetting bedrijventerreinen Herentals

TERREIN (kaartnr.)	Benaming op kaart 11	Ingenomen opp.			Niet ingenomen opp.		Niet realiseerbare opp.		opmerkingen ⁰
		bezet (ha)	reserve (ha)	reserve project (ha)	bouwrijp (ha)	nog uitrusten (ha)	tijdelijk (ha)	definitief (ha)	
Grobendonk (Herentals) (a.)	Lierseweg West	18,98	0,52	0	0	0	0	0,20	
Herentals-Wolfstee 1 (D.)	Garage Peeters	0,63							
Herentals-Wolfstee 2 (I.)	Wolfstee – Klein Gent	93,56	5,52	0	0	0	4,04	5,83	
Herentals-Pareinlaan (2.)	De Beukelaer - Pareinlaan	34,68	0	0	0	0	8,70	0,07	
Herentals 1		8,40	0	0	0	0	0	0	'Herentals 1' betreft de site van de voormalige Ijzerfabriek. Dit terrein werd middels BPA 'de Roest' (MB 06/04/94) omgezet naar woongebied.
Herentals 2 (F.)	Peeters (OIW)	18,00	0	0	0	0	0	0,23	
Herentals 3 (f.)	Noordervaart	22,70	0,44	0	0,42	0	3,16	0,11	
Herentals Hannekenshoek (g.)	Hannekenshoek - Venen – Dikbert - Langepad	107,51	0	0	0	1,99	15,60	3,24	
Herentals 5 (e.)	Aarschotsesteenweg Zuid	8,82	0	0	0	0	1,41	0,42	
Herentals-Laagland (b.)	Laagland	17,44	0	0	0	0	2,95	0	
Herentals-Hazenpad (E.)	Hadibouw	0,93	0	0	0	0	0	0	
Herentals-Lierseweg 1 (C.)	Wasserij Van Ende - Roxy	1,85	0	0	0	0	0	0	
Herentals-Lierseweg 2 (3.)	Betoncentrale Lierseweg	5,11	0	0	0	0	0	0	
Herentals-Rietbroek (H.)	Bouwbedrijf De Peuter	2,43	0	0	0	0	0	0	
Herentals-Greesstraat (B.)	Drukkerij Kempenland	2,48	0	0	0	0	0	0,01	
Herentals-Hezewijk (A.)	Cevoman / Plastigi	2,64	0	0	0	0	0	0	
Herentals-Het Laar (a.)	Lierseweg West	5,24	0	0	0	0	0,71	0	
Herentals-Morkhoven Dorp (G.)	Houthandel Luyten	2,70	0	0	0	0	0	0	
Herentals-Klein Gent (I.)	Wolfstee – Klein Gent	91,22	0	0,39	3,26	0	0,87	0	
Herentals-Heirenbroek (c.)	Oud Militair Domein	10,80	0	0	0	0	0,88	0	
Olen-Zone 3 (d.)	Olen – Zone 3	3,27	0	0	0	0	6,63	0	
Totaal		459,40	6,48	0,39	3,68	1,99	44,95	10,11	527

Bron: gegevens VLAO (Vlaams Agentschap Ondernemen), eigen verwerking iris consulting

Er is een opdeling te maken in het aanbod van bedrijventerreinen op het grondgebied van de stad Herentals tussen regionale en lokale bedrijventerreinen. Dit onderscheid wordt gemaakt op basis van de bestaande perceelsstructuur, de schaal of aard van de bedrijven en de ontsluiting.

3.3.2 Regionale bedrijventerreinen

Geselecteerde bedrijventerreinen ENA

Zoals reeds vermeld werden de bedrijventerreinen te Herentals onderzocht in het kader van het ENA. De concentratie aan bedrijventerreinen te Herentals wordt door het Vlaams gewest aangeduid als onderdeel van de ruimtelijke knoop¹³ 'Kempische Poort'. De bedrijvenstrip¹⁴ Herentals heeft als rol om de spoor- en watertoegang tot de Kempische as te worden met een gevarieerd aanbod industriële milieus gekoppeld aan het stedelijk gebied. Binnen deze bedrijvenstrip selecteert het Vlaams gewest de regionale bedrijventerreinen die een rol vervullen in de ENA. Daarnaast werden een aantal terreinen onderzocht die in aanmerking komen voor de inplanting van een nieuw bedrijventerrein¹⁵.

□ **Wolfstee (109ha.¹⁶) - Klein Gent (95,7ha.¹⁷)**

Dit bedrijventerrein is gemeentegrensoverschrijdend, centraal op de westelijke grens van de gemeente, parallel aan de autosnelweg E313.

De bedrijven liggen volgens een rationeel loodrecht verkavelingspatroon geordend langs twee centrale brede lanen, één ten noorden en één ten zuiden evenwijdig aan de autosnelweg. Het bedrijventerrein heeft een eigen op- en afrittencomplex op de autosnelweg.

Beide lanen geven in het oosten uit op de steenweg van Herentals naar Herenthout en, via een kleine lokale weg (Wolfstee), op de steenweg van Herentals naar Lier in het noorden en via een tweede lokale weg (Diamantstraat-Veldhoven) op Molekens. Het noordelijke deel van het bedrijventerrein is met het zuidelijke deel verbonden door een brug van de Wolfstee en de Diamantstraat over de autosnelweg op het bedrijventerrein en via de Herenthoutseweg langs de oostzijde van het bedrijventerrein.

De noordelijke laan (Toekomstlaan) geeft uit op de op- en afrit van de wegvakken van Hasselt naar Antwerpen, de zuidelijke laan (Atealaan) geeft uit op de rijrichting van Antwerpen naar Hasselt. Op de zuidelijke laan zijn eveneens drie interne lussen op het bedrijventerrein ontsloten.

Het bedrijventerrein is reeds grotendeels ingevuld. Het betreft voornamelijk relatief grote bedrijven met een regionale uitstraling (bv. Siemens.) Toch komen ook enkele concentraties van lokale bedrijven voor.

---

¹³ Ruimtelijke knopen dienen een divers aanbod aan type bedrijventerreinen te bevatten. Hierdoor vervullen zij een belangrijke rol bij de realisatie van multilogistiek in het ENA.

¹⁴ Bedrijvenstrips zijn ruimtelijke concentraties van bedrijven met een bovenregionaal activiteitenpatroon (en goederenstromen) die geacomodeerd worden met voldoende bedrijventerrein en goede ontsluiting en waarbinnen afstemming plaatsvindt over de organisatie en efficiënte afwikkeling van het goederenvervoer. (ENA, eindrapport deel I, p.69)

¹⁵ Zie ook: planningscontext, 2.1.2 economisch netwerk Albertkanaal

¹⁶ Aantal ha. op het grondgebied van Herentals

¹⁷ Idem als voorgaande

□ **Pareinlaan (43,6ha.)**

De Pareinlaan ligt net ten noorden van het Albertkanaal in het uiterste westen van de gemeente. Twee zeer grote bedrijven uit de voedingssector zijn hier gevestigd (Lu en Kraft.) Het terrein wordt ten noorden en oosten begrensd door verkavelingen (open bebouwing) en de spoorlijn, ten zuiden door het Albertkanaal en ten westen door natuurgebied. Er rest slechts weinig uitbreidingsruimte.

De Pareinlaan wordt via de Ringlaan ontsloten naar het verkeerscomplex Herentals-Oost.

□ **Lierseweg 2 ('Betoncentrale Lierseweg' – 5,1ha.)**

De betoncentrale ligt ten zuidwesten van het centrum van de stad tussen de zuidelijke kaai van het Albertkanaal, de Lierseweg en de spoorlijn. Door deze insluiting tussen infrastructuren rest er weinig ruimte voor uitbreiding.

Verscheiden bedrijventerreinen van lokaal-bovenlokaal belang

De bedrijvenstrip Herentals kreeg een specifieke rol toebedeeld in het ENA. De strip bestaat uit een gevarieerd aanbod aan bedrijventerreinen en staat in relatie tot de stedelijke kern. Een aantal terreinen, welke niet geselecteerd werden in het ENA, kunnen toch (gedeeltelijk) beschouwd worden als van bovenlokaal belang omwille van de aard van de activiteiten en de goede (eventueel multimodale) ontsluitingsmogelijkheden via bovenlokale infrastructuren.

De kanaalzone werd eerder aangeduid als structuurbepalend element van de stedelijke kern van Herentals¹⁸. Deze terreinen komen bijgevolg in aanmerking om een rol te vervullen in het kader van het kleinstedelijk gebied.

Aan deze bedrijventerreinen valt moeilijk het statuut lokaal dan wel regionaal toe te kennen. Naast enkele bedrijven die een duidelijk regionale uitstraling hebben, bevatten sommige terreinen ook een groot aantal lokale bedrijven en woningen.

□ **Herentals 3 ('Noordervaart' – 26,8ha.)**

Het terrein ligt ten oosten van het stadscentrum. Het wordt ten westen begrensd door de Ringlaan, ten noorden door de woonwijk Diependaal, ten zuidoosten door het kanaal Bocholt-Herentals. Het wordt doormidden gedeeld door een woonstraat (Noordervaartstraat.)

Het zuidwestelijke deel kent een versnipperde en grillige perceelsstructuur en wordt gedomineerd door twee grote bedrijven. Centraal langs de Ringlaan ligt nog een kleine groep woningen.

Het noordoostelijke deel heeft een iets uniformer perceelsgrootte. Hier is een groot deel van de percelen nog onbebouwd. Naast een paar bedrijven langs de Ringlaan telt deze zone ook een kleine groep woningen en een nieuwe verkaveling voor lokale bedrijven en voor bedrijven die eerder op stedelijk niveau functioneren.

Een aantal kavels van dit bedrijventerrein werden nog niet ingevuld omwille van een gebrek aan ontsluiting. Door een herziening van het BPA Waterrecreatie (MB 27/02/2006) werd een ontsluiting uitgewerkt die een volledige invulling van dit bedrijventerrein kan bewerkstelligen. Ook moeten er aangepaste ontwikkelingsperspectieven worden uitgewerkt voor de concentraties zonevreemde woningen in het gebied.

---

¹⁸ Zie ook: Nederzettingsstructuur; 3.1.1 stedelijke kern

- **Herentals Hannekenshoek ('Hannekenshoek-Vennen-Dikberd-Langepad' – 128,3ha.)**

Het betreft het bedrijventerrein tussen de twee kanalen. De invulling en de infrastructuur zijn van zeer lage kwaliteit. Het betreft één van de meest versnipperde bedrijventerreinen van Vlaanderen.

Naargelang de huidige invulling en begrenzing kunnen momenteel vijf delen onderscheiden worden: **het Eilandje, Hannekenshoek, Aarschotseweg-Vennen, Dikberd en Langepad.**
- **Het Eilandje**

Het eilandje ligt helemaal in het westen, op de kop van het 'schiereiland' tussen de twee kanalen. Langs de Herenthoutseweg liggen een paar handelszaken. Ten westen daarvan ligt een lint oude arbeiderswoningen (in het verlengde van de Kolveniersstraat) en daarachter dan weer één recente villa.

Ook ten oosten van de Herenthoutse weg sluit een lint woningen aan op de Herenthoutseweg.
- **Hannekenshoek**

Hannekenshoek ligt tussen de Herenthoutseweg en de Aarschotseweg. Het gebied kent een zéér grote variatie in perceelsgrootte. Naast een groot, eerder regionaal bedrijf (bv. het Kempisch asfaltbedrijf) liggen er ook een aantal kleinere bedrijven en een aantal verspreide woningen in het gebied. De wegen door het gebied volgen nog het oude grillige patroon van voor de afgraving van de kanalen, met als resultaat een zeer groot aantal onhandige (bv. driehoekige) percelen. Drie van deze smalle wegen geven uit op de Aarschotseweg in het oosten. Eén op de Herenthoutse in het westen.

Van een groot deel van het terrein zijn de percelen nog onbebouwd of staan de gebouwen leeg (bv. leegstaande bloemmolens). Deze vacante percelen liggen echter verspreid over het geheel, van elkaar gescheiden door enkele woningen of andere constructies.
- **Dikberd**

Dikberd vormt grofweg een driehoek die ten westen begrensd wordt door de bebouwing langs de Aarschotseweg, ten oosten door een open landbouwgebied en ten zuiden door het Albertkanaal. Twee half open woonlinten vormen samen met een kleine recreatiecluster de grens met het landbouwgebied. De terreinen zijn haast alle ingevuld door lokale bedrijven. Een groot bedrijf maakt momenteel plaats voor kantoren. De meeste bedrijven, de woningen en de recreatie zijn momenteel samen via de smalle weg 'Dikberd' op de Aarschotseweg ontsloten.
- **Aarschotseweg-Vennen**

De Aarschotseweg tussen de twee kanalen wordt voornamelijk gekenmerkt door handelszaken. De meeste hiervan zijn rechtstreeks ontsloten op de Aarschotseweg, wat vaak gevaarlijke situaties oplevert. De meubelzaken op de splitsing Aarschotseweg-Geelseweg (Primalux) maken onderdeel uit van dit handelslint in ontwikkeling.

Hoewel de Aarschotseweg één van de belangrijkste toegangswegen tot de stad vormt is de huidige beeldkwaliteit zéér laag.

De Aarschotseweg en de ontwikkelingen errond liggen ingebed in een KMO-gebied dat grotendeels functioneert op lokale schaal en ruwweg samenvalt met de straten 'Vennen' aan weerszijde van de Aarschotseweg, ten zuiden van de de Geelseweg en ten noorden van een open landbouwgebied. Bijna het ganse terrein is vandaag nog onbebouwd of de gebouwen zijn leegstaand. De smalle straten (Vennen) geven via Dikberd uit op de Aarschotseweg en op twee plaatsen rechtstreeks op de Geelseweg. Centraal ligt een kleine groep (gewezen) hoeves.
- **Langepad**

Langepad wordt begrensd door de Geelseweg in het zuiden, het kanaal naar

Bocholt in het noordwesten en een open landbouwgebied in het oosten (Grees). Ook dit gebied is zeer versnipperd. Het bevat voornamelijk kleine lokale bedrijven.

Het oostelijke deel langs de 3.5m brede lokale weg (het Langepad) heeft zich ontwikkeld tot een mix van kleine bedrijven, afgewisseld met woningen. Het oostelijke deel langs de Geelseweg ontwikkelt zich tot een klein handelslint. Het westelijke deel tussen de Geelseweg en het kanaal en de strip naar het oosten langs het kanaal is nog onbebouwd (er bevindt zich geen ontsluitingsweg op dit deel van het gebied.)

IOK is bezig met de opmaak van een onteigeningsplan om niet-bezette percelen van het bedrijventerrein op de markt te brengen.

□ **Herentals 5 ('Aarschotseweg zuid' – 10,6ha.)**

Dit bedrijventerrein ligt langs de Aarschotseweg ten zuiden van het Albertkanaal. Het terrein wordt ten noorden begrensd door het Albertkanaal, ten oosten door de Aarschotseweg en ten zuiden en westen door natuurgebied. Een relatief grote brandstofhandelaar is de voornaamste gebruiker van het terrein. Er is nagenoeg geen uitbreidingsruimte.

□ **Laagland (20,4ha.)**

Laagland ligt ten zuidwesten van het stadscentrum van Herentals op een restruimte die ontstond waar de Ringlaan even noordelijk wegbuigt van het Albertkanaal om vervolgens zuidelijk af te buigen over het kanaal en over te gaan in de steenweg naar Lier.

Naast enkele bedrijven op stedelijk niveau, de stadsdiensten en het gemeentelijk containerpark liggen er op het terrein ook een aantal relatief dichte groepen van zonevreemde woningen. Vooral het westelijke deel van het gebied is bijna geheel ingevuld. De oostelijke helft van het terrein is nog nagenoeg onbezet, op een overslagkaai (schip-vrachtwagen) voor bouwmaterialen (voornamelijk grind en zand) na.

□ **Herentals-Heirenbroek (Vroeger militair domein 11,7ha.)**

Ten zuiden van de Liersesteenweg ligt ter hoogte van de betoncentrale een oud militair domein dat momenteel in gebruik is als opleidingscentrum van de VDAB. Via een gewestplanwijziging werd de bestemming van militair domein gewijzigd in lokaal bedrijventerrein met openbaar karakter. Door deze bestemming wordt dit bedrijventerrein als een specifiek bedrijventerrein beschouwd.

□ **Grobbendonk ('Lierseweg west' - 19,7ha)**

Het betreft een bedrijventerrein tussen de Lierseweg en het Albertkanaal. Het terrein is gemeentegrensoverschrijdend met Grobbendonk. Gezien de huidige invulling van het terrein functioneert het eerder op stedelijk niveau, en niet op niveau van het ENA.

□ **Olen – zone3 (9,9ha.¹⁹)**

Langs het kanaal Herentals-Bocholt bevindt zich een relatief grote vestiging van Umicore. De huidige bedrijvigheid strekt zich uit ten oosten van de gemeentegrens, op het grondgebied van de gemeente Olen (gedeelte Watertorenstraat). Het westelijke deel van het bedrijventerrein, zoals het aangeduid staat op het gewestplan, is nog onbebouwd en bevindt zich deels op het grondgebied van de stad Herentals (minder dan 10ha).

---

¹⁹ Aandeel op grondgebied Herentals

3.3.3 Lokale bedrijventerreinen

Lokale bedrijventerreinen zijn in kleinere kavels verdeeld en/of liggen niet ontsloten op een belangrijke verbindingsweg.

□ **Het Laar (6ha.)**

Het Laar ligt in het zuidelijke, meer landelijke deel van de gemeente aan de Morkhovenseweg, tussen de dorpscentra van Noorderwijk en Morkhoven. Het wordt ten oosten begrensd door de Morkhovenseweg, ten zuiden door bebouwing (woningen) langs de Morkhovenseweg, ten westen door de oude spoorlijn naar Aarschot en ten noorden door de bebouwing langs de straat Lankem. Langs de Morkhovenseweg zijn een aantal bedrijfsfilealen met een eerder klantenverzorgende (handels- en diensten) functie gevestigd. De Laarstraat is een zijstraat van de Morkhovenseweg. Hier zijn een zestal kleine nijverheidsbedrijven gevestigd. Heel het bedrijventerrein is bezet, op één perceel langs Lankem na.

Concentraties van lokale bedrijven komen voor op het industrieterrein Wolfstee-Klein Gent, voornamelijk gegroepeerd in drie clusters: het oostelijke deel van de Toekomstlaan (aan de Herenthoutseweg), het centrale en westelijke deel van de Atealaan (grondgebied Grobbendonk.)

3.3.4 Geïsoleerde bedrijven

Naast deze grote concentraties bedrijven komen er ook nog geïsoleerde (verspreide) bedrijven voor. Ook hier dient een onderscheid gemaakt tussen regionale en lokale bedrijven.

Bij verspreide bedrijven zijn er vaak inefficiënte investeringen nodig van de gemeente om deze bedrijven te voorzien van nutsvoorzieningen en het onderhoud van weginfrastructuur.

Bij de verspreide bedrijven dient een onderscheid gemaakt te worden tussen zonevremde bedrijven (zie deelstudie) en de bedrijven op eiland-KMO's. Sommige bedrijven liggen deels zonevremd en deels op een 'kmo-eiland'.

De eiland KMO's zijn:

- Cevoman/Plastigi te Hezewijk ('Hezewijk' – 2,6ha.)
- Drukkerij Kempenland langs de Greesstraat ('Greesstraat' – 2,5ha.)
- Wasserij Van Ende - Roxy langs de Lierseweg ('Lierseweg 1' – 1,9ha.)
- Garage Peeters langs de Herenthoutseweg ('Wolfstee 1' – 0.6ha.)
- Hadibouw langs het Hazenpad/Lierseweg. ('Hazenpad' 0.9ha.)
- Peeters OIW tussen de Zavelbosstraat en de spoorlijn ('Herentals 2' – 18,2ha.)
- Houthandel Luyten ('Morkhoven dorp' - 2,7ha.)
- Bouwbedrijf De Peuter ('Rietbroek' – 2,4ha.)

Herentals heeft verschillende (potentieel) zonevremde bedrijven. Dit zijn bedrijven die moeilijk verenigbaar zijn met de omliggende functies, die zonevremd zijn of die bij uitbreiding zonevremd worden. Wanneer de noodzaak voldoende bewezen is zal men overgaan tot het opstellen van een bestemmingsplan. Dit is een uitvoeringsplan, waarin uitbreidingsmogelijkheden worden aangegeven met specifieke verordenende voorschriften, kan betrekking hebben op zowel zonevremde als zone-eigen bedrijven die wensen uit te breiden in een niet daartoe geëigende bestemming. Indien het bedrijf voldoende verweven is met andere functies, en er geen ruimtelijk specifieke maatregelen nodig zijn, wordt het niet opgenomen in het ruimtelijk uitvoeringsplan.

Voor de inventaris en bespreking van zowel de zonevremde bedrijven als de eiland-KMO's wordt verwezen naar de deelstudie 'zonevremde bedrijven' zie 5.3. De ei-

land-KMO's werden daarin opgenomen, ofwel omdat ze deels zonevreemd liggen, ofwel omdat ze dat dreigen te worden bij uitbreiding. Voor de evaluatie en ontwikkelingsperspectieven van de zonevreemde bedrijven en eiland-KMO's wordt verwezen naar het richtinggevend deel (gewenste ruimtelijk economische structuur).

3.3.5 Diensten en kantoren

De kantoren en diensten liggen te Herentals geconcentreerd nabij het centrum. Volgende concentraties komen voor:

- Ringlaan
- Augustijnenlaan
- Stationsomgeving
- Stadscentrum

Algemeen zijn in Herentals betrekkelijk weinig kantoren gevestigd, behalve enkele verzekerings- en bankkantoren in het centrum. Kantoorfuncties zijn vooral gerelateerd of maken onderdeel uit van de grotere bedrijvencomplexen op de bedrijventerreinen. Bijzonder in dit verband is de vestiging van een gloednieuw grootschalig complex langs de E313 dat een restaurant, brasserie, feestzaal en vergaderzalen bevat. Het complex is gelegen op het regionaal bedrijventerrein Klein Gent (ENA) en richt zich duidelijk op een bovenlokale doelgroep in het bedrijfsleven. Het betreft een vrij nieuw concept dat hoofdzakelijk gericht is op het aanbieden van een bereikbare accommodatie voor seminaries, bedrijfsfeesten en dergelijke. Daarnaast levert het complex ook ondersteunende diensten voor bedrijven van de omliggende bedrijventerreinen (Lunch, vergaderruimten,...). De vestiging van dit dienstencentrum op een sterk auto-gerichte zichtlocatie aan de E313 tussen Hasselt en Antwerpen wijst op een duidelijke trend waarbij vooral de autobereikbaarheid een doorslaggevende vestigingsfactor is. Het centrum van de stad Herentals is voor dit type van bedrijven duidelijk minder aantrekkelijk. Het centrum van de stad huisvest dan ook voornamelijk kleinschalige kantoren die hoofdzakelijk functioneren in een regionale context.

Zowat 90% van de handels- en kantoorvestigingen zijn gelegen in het stadscentrum, en zijn verdeeld over de centrale winkelassen (44%), de stationswijk (12%) en Stadsveld (eigen verwerking cijfers milieu-bedrijven). De overige inplantingen liggen in kleine concentraties verspreid over de rest van het grondgebied.

Ook verschillende openbare diensten kennen elk hun eigen specifieke verspreiding en concentraties

□ **Scholen**

De stad Herentals kent een ruim aanbod aan scholen. De scholen voor middelbaar en hoger onderwijs zijn voornamelijk in het centrum gelegen, terwijl de verschillende deelgemeenten over een basischool beschikken. De invloedssfeer van de middelbare en hogescholen is beperkt tot de randgemeenten, gezien een evenwaardig scholenaanbod in andere nabije steden zoals Geel en Turnhout. Er bestaat een tendens tot concentratie van de scholen aan de Augustijnenlaan.

□ **Verzorgende instellingen**

Als verzorgende instellingen vermelden we het O.C.M.W. St. Elizabethziekenhuis, het rust- en verzorgingstehuis St. Anna en private serviceflats Bremdael. De belangrijkste van deze verzorgende instellingen vinden we nabij het centrum in de omgeving van de Kleine Nete.

□ **Andere diensten**

De openbare voorzieningen zijn, vooral na de gemeentefusie, voornamelijk geconcentreerd in Herentals-centrum, waar de tendens bestaat om openbare diensten over te brengen naar de as Augustijnenlaan-Belgiëlaan (administratief centrum,

post, gemeentediensten). Toch zijn er ook langs de Vesten nog veel diensten gevestigd.

3.3.6 Commerciële structuur

Het kernwinkelapparaat van de stad situeert zich in het historische centrum van Herentals (binnen de vesten). Grosso-modo vormt het kernwinkelapparaat een lange as met enkele zijtakken. De lange as loopt van zuid naar noord en wordt gevormd door de aanaanshakeling van de Bovenrij, de Grote Markt, het Hofkwartier en de Fraikinstraat en de Nederrij.

De dwarsstraten hierop met concentraties van handelsvestigingen zijn de Zandstraat (en Lierseweg) naar het westen en de Belgiëlaan richting station.

Buiten het centrum komen er verschillende concentraties voor van grootschaliger detailhandel:

- Deel van de KMO-zone Laagland
De structuur van het gebied is deze van een typische recente KMO-zone, met 'dozenarchitectuur' zonder veel aandacht voor beeldkwaliteit en openbaar domein. De KMO-zone kent een problematiek van groothandelszaken (Gamma, ...) die momenteel niet vergunbaar zijn. Er bestaan verschillende individuele toegangen tot de drukke en brede Ringlaan.
- De omgeving Oudstrijderslaan (Ringlaan)-Spaans hof
Het betreft een eerder versnipperd voorkomen van verschillende handelsbedrijven. De zaken zijn van elkaar gescheiden door grote infrastructuren.
- De Aarschotseweg tussen de twee kanalen (met o.a. de Prima-Lux)
De Aarschotseweg is de belangrijkste invalsweg van Herentals. Het zeer brede dwarsprofiel (2x2 baanvakken zonder middenberm, met pechstrook-parkeerstrook en achteruitbouwstrook) maakt hoge snelheden mogelijk. De individuele op- en afritten en in- en uitrijdende bewegingen zorgen voor (potentieel) gevaarlijke verkeerssituaties. De beeldkwaliteit is zeer laag. De twee eindpunten van de as (de brug over het Albertkanaal en de meubelzaak primalux) zijn zeer herkenbaar.
- De Lierseweg zowel binnen als buiten de Ringlaan, met een belangrijk aandeel op auto's gerichte zaken. Ten westen van de spoorlijn (buiten het centrum) heeft deze weg het karakter van een dreef. Het betreft een drukke invalsweg van Herentals, zodat de vele op- en afritten en in- en uitrijdende bewegingen zorgen voor congestie en (potentieel) gevaarlijke verkeerssituaties.
- In de wijk Stadsveld aan de zuidelijke Ringlaan is een supermarktgebied gevestigd, uitgespreid over de oppervlakte van een volledig huizenblok, dat verder als parking is ingericht. De handelsterreinen worden ingenomen door ketenwinkels. Deze concentratie is sterk gericht op het centrum van Herentals maar is ook vanwege zijn ligging nabij de Ringlaan goed bereikbaar voor verder gelegen woonwijken.

Deze laatste drie concentraties situeren zich tussen het stadscentrum en de E313.

In de noordelijke uitlopers van het woongebied (langs de Lichtaartseweg en de Poederleeseweg) komen haast geen handelszaken voor.

De zuidelijke dorpen kennen elk een concentratie van kleinhandelszaken nabij hun centrum.

- Te Noorderwijk liggen de handelszaken nabij de kerk, voornamelijk op de as Paradijsstraat – Ring(straat).
- Te Morkhoven liggen de handelszaken vooral nabij de Dorp(straat.)

Tussen beide centra komt een kleine concentratie van dienst- en handelszaken op het KMO-gebied 'Laar' langs de Morkhovenseweg voor en iets verder noordelijk langs deze weg een supermarkt.

3.4 Verkeers- en vervoersstructuur

Om een duidelijk inzicht te krijgen in de verkeers- en vervoersstructuur worden eerst de voornaamste verkeersgeneratoren in Herentals beschreven. Vervolgens worden de lijnelementen (de wegen, fietswegen en openbaar vervoersstructuur) beschreven.

Kaart 12: Bestaande ruimtelijke structuur – verkeer en vervoer

3.4.1 Verkeersgeneratoren

Bovenlokale verkeersverwekkers zijn:

- Het station, voornamelijk gedurende de spitsuren
- De afrittencomplexen van de E313 en de E34 (via de Poederleeseweg.)
- Het diensten- en handelscentrum en de woonomgeving van Herentals
- Bedrijventerreinen Wolfstee-Klein Gent en De Beukelaer/Pareinlaan
- Bedrijventerreinen Laagland, Hannekenshoek, en Noordervaart (deels)
- Het Netepark, in het zomerseizoen

Lokale verkeersverwekkers zijn:

- Bedrijventerreinen Laagland, Hannekenshoek en Noordervaart (deels)
- Woonomgevingen Morkhoven en Noorderwijk met lokale bedrijvigheid

3.4.2 Wegenstructuur

Wegen van bovenlokaal belang:

- De E313 doorsnijdt de gemeente van oost naar west. Verschillende afrittencomplexen bedienen de gemeente.
  - * Via de afrit Herentals-West te Grobbendonk is het mogelijk om Herentals via de Lierseweg te bereiken.
  - * Via het afrittencomplex op de industrieterreinen (Wolfstee-Klein Gent) kan men ook de Herenthoutseweg bereiken. Door de woonomgeving Molekens-St-Janneke kan zo over het Eilandje tussen de twee kanalen de Ringlaan bereikt worden.
De route wordt druk door fietsers gebruikt en vormt tevens de verbinding met Herenthout.
  - * De afrit Herentals-Oost in Olen vormt de belangrijkste ontsluiting naar het hoofdwegennet. De weg geeft via de Aarschotseweg, een karakteristieke brug over het Albertkanaal, het bedrijventerrein Hannekenshoek, het kruispunt met de Geelseweg ('Primalux') en een brug over het kanaal Herentals-Bocholt uit op de Ringlaan. Een aftakking van de Aarschotseweg ontsluit tevens de zuidelijke dorpen (Morkhoven en Noorderwijk).
- Ten noorden van Herentals loopt op iets meer dan 10 km afstand de verbinding E34 (Ranst-Turnhout-Eindhoven). Hierop sluit de gewestweg N153 aan (Poederleeseweg). Samen met de Ringlaan van Herentals vormt deze een verbinding tussen de E313 en de E34 en verwerkt op deze manier veel doorgaand verkeer.
- De Ringlaan (R15) rond Herentals is aangelegd in 1972 als een open ring. De Ringlaan geeft toegang tot de gewestwegen richting Poederlee/Lille (aansluitend op de E34), richting Lichtaart/Kasterlee, Geel/Mol, Lier en Aarschot. Op dit moment heeft de Ringlaan de functie van het verwerken van het doorgaande verkeer rondom het centrum van de stad. Doordat de inrichting van de Ringlaan geënt is

op het verwerken van grote verkeersstromen is het een opzichzelfstaand element binnen de ruimtelijke structuur van de stad (viervaksbaan met aan weerszijden aanliggende fietspaden zonder groenelementen). Tevens geeft de Ringlaan aansluiting op het centrum van Herentals. Belngrijke toegangswegen vanaf de Ringlaan zijn Ringlaan-Augustijnenlaan en Ringlaan-Stadspoort-Geelseweg. Ten noorden van het station snijdt de ringweg richting Poederlee de spoorweg op gelijke hoogte.

Wegen van lokaal belang

Op lokaal niveau zijn volgende wegen belangrijke verbindingswegen:

- De Poederleeseweg als verbinding met de gemeenten ten noorden van Herentals (richting Oostmalle.)
- De Herenthoutseweg als verbinding met Herenthout en de gemeenten ten zuidwesten van Herentals
- De Lichtaartseweg als verbinding met Kasterlee en Lichtaart
- De St.-Jobsstraat – Zavelbosstraat als verbinding met Olen

Volgende wegen zijn belangrijke ontsluitingswegen:

- De Augustijnenlaan - Belgiëlaan en Olympiadelaan als ontsluiting van het centrum van Herentals.
- Lierseweg als ontsluiting van het stadscentrum naar de E313
- De Herenthoutseweg binnen de ringlaan als ontsluiting van het stadscentrum
- Stadspoortstraat als ontsluiting van het stadscentrum
- De Koeterstraat als ontsluiting van de stationsomgeving
- De Geelseweg als ontsluiting van het gebied tussen beide kanalen
- Wolfstee als ontsluiting van de bedrijventerreinen Wolfstee-Klein Gent
- De centrale as Morkhovense weg- Ring- Paradijsstraat als ontsluiting van Noorderwijk en Morkhoven

3.4.3 Langzaam-verkeersroutes

De hierboven genoemde ontsluitingswegen voor gemotoriseerde voertuigen vervullen tevens een ontsluitingsfunctie voor het extern (brom)fietsverkeer. In het bijzonder zijn de straten binnen de ringlaan, de Herenthoutseweg en de Lichtaartseweg intensief gebruikt door fietsers. Voor het langzaam verkeer zijn op de meeste invalswegen speciale voorzieningen getroffen in de vorm van vrijliggende fietspaden, soms eenzijdig, of in de vorm van aanliggende fietsstroken, waarbij eveneens op sommige wegen het (brom)fietsverkeer in beide richtingen via één strook moet worden afgewikkeld.

De verbindingswegen vervullen een belangrijke rol als functionele routes. De kanalen, de Netevallei en de oude spoorweg naar Aarschot vervullen voornamelijk een rol als toeristische route, hoewel ze doordeweek ook belang kunnen hebben als functionele fietsroute.

Voorals binnen het stedelijke centrum van Herentals vervullen een aantal fietsverbindingen een belangrijk alternatief voor de wagen. Voorbeelden hiervan zijn de Nonnenvest-Vest en het Lantaarnpad.

3.4.4 Parkeervoorzieningen

De binnenstad telt verscheidene betaalparkings, met name aan het Kerkplein en op de Grote Markt. Hiernaast zijn er uitgebreide mogelijkheden voor vrij parkeren aan het station, aan de kruising van Nederrij en de Ringlaan, aan de Molenvest en langs de Augustijnenlaan-Belgiëlaan. Verder beschikken grootschalige voorzieningen in vele gevallen over eigen parkeeroppervlakten: Elisabethziekenhuis, Stadsveld, De Beukeelaar, ... Ook het centrum van Noorderwijk is ingericht met ruime parkeerstroken. Er wordt vastgesteld dat de Campus St. Elisabeth kampt met een duidelijk tekort aan parkeerplaatsen, aangezien slechts 40% van de aanwezige parkeerplaatsen beschikbaar blijft voor patiënten en bezoekers.

Bij de heraanleg van de centrale winkelstraten (Bovenrij - Grote Markt - Hofkwartier - Zandstraat) is de parkeergelegenheid lokaal verminderd. Bij deze heraanleg werd tevens geopteerd voor een uniforme wegbedekking met duidelijk afgebakende voetgangerszone. Parallel werd aan de as Augustijnenlaan-Belgiëlaan het aantal parkeerplaatsen opgedreven samenhangend met de optie om deze as te promoten als voornaamste invalsweg voor het stadscentrum. Hierdoor werd over het geheel van de ingrepen netto een verhoging van het aantal parkeerplaatsen bewerkstelligd.

Uit verkennend onderzoek in het kader van het mobiliteitsplan blijkt dat niet het ontbreken van voldoende parkings een probleem is, maar wel de signalisatie van de parkings; de bezoekers weten niet waar ze gelegen zijn.

3.4.5 Openbaar vervoer

Herentals vormt een belangrijk knooppunt voor de spoorwegverbindingen binnen de Kempen. Ter hoogte van het centrum van Herentals splitst de lijn uit Lier-Antwerpen in het westen op in een verbinding naar Turnhout, die het noorden van de Kempen ontsluit en de verbinding naar Geel, die het gebied ten oosten van Herentals naar Antwerpen ontsluit.

Herentals heeft rechtstreekse spoorwegverbindingen met Lier, Geel, Turnhout en Brussel (via Mechelen). Het station ligt aan de rand van het centrum van de stad.

Men constateert een lichte toename van het spoorgebruik. Dit veroorzaakt parkeerproblemen in de buurt van het station. Men dient dan ook voor de toekomst een uitbreiding te voorzien van de parkeerruimte.

De aanwezige parkeergelegenheden geven een geïmproviseerde indruk: uitbreiding over braakliggende terreinen verlicht met grote centrale veiligheidsspots.

Het treinstation wordt aangevuld met een busstation. De bussen van De Lijn rijden door het centrum (5 grote buslijnen lopen over de Grote Markt). Herentals is per bus goed bereikbaar voor mensen van de omliggende gemeenten.

Per bus heeft Herentals goede verbindingen in de richting van

- Lier
- Turnhout
- Aarschot
- Mechelen.

Het industriegebied is moeilijk bereikbaar met het openbaar vervoer. Ook een aantal woongebieden vallen niet binnen loopafstand (650 m): Wuytsbergen, een deel tussen de Stadspoortstraat en de Augustijnenlaan, de meest oostelijke en westelijke punten van Molekens, Lange Eersels en het Noorderwijkse Hulseinde op de grens met Olen.

In het kader van de ‘minder hinder’ maatregelen bij de heraanleg van de Ring rond Antwerpen werd een voorlopig station ter hoogte van het industrieterrein Wolfstee met parking aangelegd. Hoewel dit station hoofdzakelijk een functie heeft als overstapknooppunt voor verkeer van en naar Antwerpen, wordt ook de bereikbaarheid via het openbaar vervoer van het zuidelijk deel van de gemeente en in het bijzonder de bereikbaarheid van de aanwezige bedrijventerreinen, verbeterd. Aangezien dit station rechtstreeks via de snelweg bereikbaar is, biedt het tevens voor een aantal reizigers een alternatieve opstapplaats ten opzichte van het bestaande station te Herentals centrum.

3.4.6 Kanalen

Het knooppunt van het Albertkanaal met het kanaal Herentals-Bocholt ligt net ten zuiden van de stadskern van Herentals.

Het Albertkanaal doorsnijdt de gemeente van oost naar west ten zuiden van het stadscentrum, het kanaal Herentals-Bocholt splitst in noordoostelijke richting af.

Het Albertkanaal ontsluit grote delen van de provincies Antwerpen en Limburg naar de haven van Antwerpen in het westen. De maximaal toegelaten afmetingen van de schepen op het kanaal zijn 134x12.5 m (duwvaartschepen 196x23 m). De diepgang van het kanaal bedraagt 3.4m, de vrije hoogte onder de bruggen is minimaal 6.7m. Het Albertkanaal wordt op de noordelijke oever ter hoogte van Herentals-centrum hoofdzakelijk omgeven door bedrijvigheid; de zuidelijke oever bestaat uit open ruimte en wonen. Het economisch belang van het Albertkanaal speelt zich af op een bovenlokale schaal. Weinig bedrijven maken momenteel gebruik van het Albertkanaal; enkel Interbeton (100.000 ton/jaar), Herentals Heating (30.000 ton/jaar) en het bedrijf ‘Van Hoeck’ (grondstoffen).

Het Kempisch kanaal verbindt het Albertkanaal met de Zuid-Willemsvaart in het oosten. Ter hoogte van Herentals zijn de maximaal toegelaten afmetingen van de schepen 55x7.3 m. Verderop beperken de sluisen deze afmetingen tot 51.5x6.7m.

Langs het Kempisch kanaal liggen een beperkt aantal bedrijven die gebruik maken van de transportmogelijkheden van het Kempisch kanaal.

3.5 Toeristisch-recreatieve structuur

De sport- en recreatieinfrastructuur is evenredig verdeeld over de kernen, met een concentratie ten noorden van het centrum van Herentals.

Kaart 13: Bestaande ruimtelijke structuur – toerisme en recreatie

De toeristisch-recreatieve structuur wordt gedomineerd door een aantal basisstructuren.

Deze basisstructuren zijn:

- Kempische heuvelrug
De Kempische Heuvelrug vormt een belangrijke beboste reliëfstructuur in het noorden van de gemeente. Naast haar belang als wandelomgeving herbergt ze een als belangrijkste recreatieve elementen, vaak van bovenlokaal belang:
  - * Een aantal campings langs de spoorlijn naar Turnhout ten noordoosten van het stadscentrum
  - * Het Bloso-sportcentrum en Hidrodoe ten noorden van de stad, via het Nete-park aansluitend op de Netevallei en het centrum. Hidrodoe is een educatief-recreatief centrum van de waterwinningsmaatschappij PIDPA rond het thema water.
- De rivieren en kanalen te Herentals
De rivieren en kanalen te Herentals zijn lineaire assen voor waterrecreatie. Verschillende recreatieve infrastructuren en attractiepunten zijn gekoppeld aan deze assen.
  - * Netevallei
De Netevallei is een belangrijke drager van de open ruimte en van (watergebonden) natuur. Hierdoor oefent ze een grote toeristisch –recreatieve aantrekkingskracht uit als voornamelijk wandelgebied. Het natuurgebied Snepkesvijver en habitatgebieden Schoutenheide, Raapbreukstraat en Langendonk zijn waardevolle gebieden waar passief recreatief medegebruik wordt toegestaan. De Netevallei is uitgerust met een wandelpad: het wandelpad ‘Netevallei – Hellekens’. De Netevallei doorsnijdt het centrum van de stad Herentals. Vooral ter hoogte van de stad heeft zich toeristisch-recreatieve infrastructuur ontwikkeld. De belangrijkste toeristisch recreatieve infrastructuren gekoppeld aan de Netevallei zijn: het Netepark en Spaans Hof (buitensporten, kajak,...).
  - * Kanalen
De kanalen doorsnijden het grondgebied van de gemeente ten zuiden van het stadscentrum van oost naar west. Vooral het Kempisch kanaal vormt een onderdeel van het toeristisch-recreatieve netwerk (fietsen, . Ten oosten van de stad komt er een (kleine) Jachthaven voor (‘Noordvaart’).
Langs het Albertkanaal bestaan vaak conflicten met de industrie.
- De nederzettingsstructuur
  - * Historisch Herentals
Herentals centrum oefent omwille van haar historische verleden en patrimonium een zekere toeristisch-recreatieve aantrekkingskracht uit.
  - * Basis-recreatieve voorzieningen en sportinfrastructuur zijn vaak verbonden aan of verweven met de nederzettingsstructuur.
- Zuidelijk open-ruimtegebied.
Binnen het zuidelijke open-ruimtegebied komen voornamelijk toeristisch-recreatieve elementen van lokaal belang voor.

Binnen de toeristisch-recreatieve structuur worden toeristisch-recreatieve elementen (van bovenlokaal en gemeentelijk niveau), recreatieve netwerken en elementen van verblijfsrecreatie onderscheiden.

3.5.1 Toeristisch-recreatieve elementen

Bovenlokaal niveau

Toeristisch-recreatieve elementen van bovenlokaal niveau zijn voorzieningen van toeristisch-recreatieve aard die als marktgebied tot de omliggende gemeenten reiken of een groter marktgebied hebben, zodat een afweging op bovengemeentelijk niveau noodzakelijk wordt. Deze elementen functioneren ook op lagere schaalniveaus.

Toeristisch-recreatieve elementen van bovenlokaal niveau te Herentals zijn:

□ BLOSO centrum en Hidrodoo

Het BLOSO-centrum is bijna volledig op sport gericht. Het domein kan opgesplitst worden in twee delen, gescheiden door de Vorselaarsebaan. Het noordelijke gedeelte is gelegen op de Kempische heuvelrug en bevat naast de sporthal en administratieve diensten ook de voornaamste sportterreinen. Het zuidelijke gedeelte is gelegen in de vallei van de Kleine Nete en bevat onder meer het sporthotel. Dit gedeelte grenst aan het Netepark. Het volledige BLOSO terrein is bebost. De sportvelden liggen in open plekken in dit bos.

Hidrodoo is een innovatief watercentrum gebaseerd op ideeën inzake duurzame ontwikkeling en levenslang leren. Met Hidrodoo wil Pidpa op een educatieve en tegelijk speelse manier aan het grote publiek informatie bieden over alle facetten van water.

Beide elementen vormen samen een recreatieve cluster van bovenlokaal niveau met een ruim en gevarieerd aanbod. De provincie heeft dit gebied terecht geselecteerd als hoogdynamisch toeristisch-recreatief knooppunt binnen het toeristisch-recreatief netwerk 'Kempen'. Grenzend aan beide infrastructuren bevindt zich het Netepark, dit recreatiedomein is hoofdzakelijk lokaal gericht (zie verder: lokaal niveau).

□ Historisch Herentals

Het historisch stadscentrum van Herentals heeft heel wat kwaliteiten. Het kleinschalig karakter komt de overzichtelijkheid ten goede. Er zijn verschillende interessante monumenten en plekken, zoals het stadhuis, de twee oude stadspoorten, de oude vesten en het Begijnhof. Bovendien dringt de Kleine Nete nog tot diep in het stedelijk weefsel door. Het stedelijk gebied van Herentals wordt door de provincie als gebied van primair toeristisch-recreatief belang aangeduid. Uitbreiding en inplanting van nieuwe hoogdynamische toeristisch-recreatieve infrastructuur is mogelijk.

□ Golfclub militair domein

Te Noorderwijk heeft zich een golfterrein ontwikkeld op het oud militair domein. Het Vlaams gewest heeft in een 'golfmemorandum' bepaald dat het opstellen van ruimtelijke uitvoeringsplannen en het beleid met betrekking tot de ontwikkeling van golfterreinen van 9 holes of meer, een verantwoordelijkheid is van de provincie (max. 9holes) of het Vlaams gewest.

Lokaal niveau

Op gemeentelijk niveau wordt een onderscheid gemaakt tussen toeristisch-recreatieve clusters en geïsoleerde elementen.

Toeristisch-recreatieve clusters zijn verzamelingen van toeristisch-recreatieve elementen van gemeentelijk of wijkniveau. Zij komen ruimtelijk geconcentreerd voor of hebben een verwantschap doordat zij ophangen aan dezelfde ruimtelijke structuur.

Als clusters kunnen onderscheiden worden:

- Het Netepark
Het Netepark ligt aan de rand van de heuvelrug en grenst aan het BLOSO centrum. Het park is gericht op actieve recreatie, voornamelijk op gemeentelijk niveau. Het is een trekpleister voor zwemrecreanten. Het park bevat naast een buitenzwembad nog een mini-autopark, sportvelden en een speeltuin.
- Spaans Hof
Op de plaats waar de Kleine Nete in het stadscentrum doordringt is een vertrek- en aankomstplaats voor kano-varen en vlottochten. Ook andere activiteiten zoals mountainbiken, paardrijden, huifkartochten en 'trekkings' kunnen van hieruit georganiseerd worden. Naast deze infrastructuur met bovengemeentelijke aantrekkingskracht, bevinden er zich ook een aantal sportterreinen op wijkniveau. Een café - clublokaal 'De Hut' biedt ruimte voor ontmoeting en drankgelegenheid aan de oever van de Kleine Nete.
- Recreatiecluster Noorderwijk
Deze cluster sluit aan op de zuidwestelijke rand van Noorderwijk. Ze bevat ondermeer de camping 'De Schuur', het lokaal en terrein van de KLJ en de ruitersweide van de 'Bavodraververs.'

Alle overblijvende toeristisch-recreatieve elementen zijn geïsoleerde toeristisch-recreatieve elementen. Een aantal van deze infrastructuur zijn zonevreemd of gedeeltelijk zonevreemd. Als geïsoleerde elementen gebonden aan de nederzettingsstructuur kunnen aangeduid worden:

- Jachthaven
De jachthaven aan het Kempisch kanaal is uitgerust met 48 boxen voor boten tot 15 meter. De kleinschaligheid van de haven is aangepast aan de maatvoering van het kanaal en de omgeving. Het is een aangename en rustige plaats aan de oostelijke rand van de stad.
- Het Schedelhof te Morkhoven (museum)
- Verschillende Jeugdlokalen en -terreinen
- Verschillende Speelpleinen
- Verschillende Sportterreinen waaronder Klerroos, Veldstraat, Molenvest, Krake-laarsveld, Diependaal (basket, tennis en/of volley) en voetbalterreinen SV Dui-venmelkers, FC Kruisweg, VC Herentals, Olympiadelaan, VV Noordstar
- Stadspark

Voorts kunnen als geïsoleerde elementen die niet gebonden zijn aan de nederzettingsstructuur aangeduid worden:

- ❑ Schietveld TIR Kempen
Ten westen van Noorderwijk-Morkhoven in het open landbouwgebied langs de Stapkensloop ligt een club voor kleiduifschieten.
- ❑ Vliegveld Model-Aeroclub
Op de oostelijke grens van de gemeente heeft zich langs het kanaal Herentals-Bocholt een club van modelbouwvliegers gevestigd.
- ❑ Visvijver Noordervissers
- ❑ Visvijver 't Schipperke

3.5.2 Toeristisch-recreatieve netwerken

Vooraf het Kanaal Herentals-Bocholt en de oude spoorlijn naar Aarschot maken deel uit van het toeristisch-recreatieve netwerk van de omgeving van Herentals.

Er zijn in de gemeente twee toeristische fietspaden uitgestippeld. Eén ten noorden van de stad (Watermolenpad) en één ten zuiden (Karel V pad). Tevens is er nog een parcours uitgezet voor 'all terrain bikes'. Dit parcours start bij de speeltuin bij de Kruisberg en loopt over de Heuvelrug. Het pad is goed bewegwijzerd en zeer afwisselend. Daarnaast kent het jaagpad langs het kanaal een grote aantrekkingskracht voor de recreatieve fietsers.

Er zijn een zevental wandelroutes uitgestippeld, verspreid op het grondgebied van Herentals. Zes daarvan zijn gesitueerd in bosgebied en open ruimte. Er is één stadswandeling die langs de historische plaatsen gaat. Vier wandelingen zijn specifiek als natuurwandelingen aangeduid. Daarnaast doorsnijdt een internationale wandelroute (GR 5-E2) het grondgebied van oost naar west ter hoogte van Noorderwijk. Tenslotte werd met medewerking van de buurgemeenten en de provincie een overkoepelend wandelknooppuntennetwerk uitgewerkt over de volledige Kempische heuvelrug.

3.5.3 Verblifsrecreatie

De concentraties van verblifsrecreatie te Herentals bevinden zich ter hoogte van drie belangrijke structuren:

- ❑ Op de Kempische heuvelrug
Op de Kempische Heuvelrug zijn meerdere campings en weekendverblijven gelegen. Ze bevinden zich alle langs de spoorlijn naar Turnhout.
De meeste hebben het karakter van weekendverblijven.
Den Brink echter is een verblijfplaats voor jeugdgroepen. Het geheel heeft een semi-openbaar karakter en sluit niet direct aan bij andere activiteiten. De gevarieerde speelomgeving en het isolement zijn kwaliteiten.
- ❑ Ter hoogte van Noorderwijk
Tussen Noorderwijk en Morkhoven ligt camping De Schuur, samen met de ruiterveide van de Bavodraviers en het terrein van de KLJ, tussen de bebouwde strip langs de Morkhovenseweg en de verlaten spoorwegbedding naar Aarschot. Het terrein bevat voornamelijk vaste eenheden (147 standplaatsen in eigendom van één vaste eigenaar) en een beperkt aantal toeristische eenheden (12 standplaatsen.).
Ten noordwesten van Noorderwijk (Schravenhage) sluit camping het Woud aan bij de bebouwde omgeving van het dorp. De camping omvat voornamelijk weekendverblijven.
Ten zuidoosten van Noorderwijk bevindt zich een belangrijke concentratie van

(permanent bewoonde) weekendverblijven in het beboste gebied van Hoogton (Venheide).

□ In de Vallei van de Wimp

Ten zuiden van Morkhoven bevinden zich verschillende concentraties van weekendverblijven in de vallei van de Wimp. Vooral te Berteneinde ten zuiden van Morkhoven heeft er zich een permanente bewoning van (grotere) weekendverblijven ontwikkeld. Bertheide, ten westen van Morkhoven nabij de monding van de Stapkensloop herbergt voornamelijk laagwaardige weekendverblijven.

3.6 Landschappelijke structuur

De landschappelijke structuur wordt beschreven aan de hand van de traditionele landschappen en de ankerplaatsen. Ankerplaatsen zijn samenhangende relictzones, lijnrelicten en puntrelicten.

Kaart 14: Bestaande ruimtelijke structuur - landschap

3.6.1 Traditionele landschappen

Herentals behoort tot de traditionele landschappen Centrale Kempen (bestaande uit Land van Herentals-Kasterlee, Land van Geel-Mol), Zuiderkempen van Lier en Heist-op-den-Berg, Vallei van de Kleine Nete en Vallei van de Grote Nete.

Het Land van Herentals-Kasterlee en Land van Geel-Mol hebben gelijkaardige kenmerken. Het land van Herentals-Kasterlee is in het noorden van de gemeenten gelegen en wordt doorsneden door de Kleine-Netevallei. Het Land van Geel-Mol omvat het uiterste oosten van de gemeente. Beide hebben een vlakke en golvende topografie met een duidelijke gerichtheid van valleien, ruggen en bewoning. Er komen talrijke open ruimten voor van sterk wisselende omvang. De vegetatie (bossen), topografie en bebouwing zijn ruimtebegrenzend. Verkavelingen en lintbebouwing in de beboste gebieden zijn soms storend maar niet ruimtebepalend. Open veldverkavelingen en lintbebouwing zijn storende elementen maar zijn zelden ruimtebegrenzend.

De Zuiderkempen zijn het typische landschap ten zuiden van Herentals centrum en bestaat hoofdzakelijk uit een vlakke topografie. Valleien en het verstedelijkt weefsel zijn structuurbepalend. De open ruimten zijn sterk versnipperd en onregelmatig met een sterk verschillende omvang. Een beperkt aantal gerichte vergezichten worden begrensd door bebouwing en vegetatie.

De Grote Netevallei omvat de valleien van Wimp en Stapkensloop en de Kleine Netevallei de valleien van Kleine Nete en Aa.

3.6.2 Relicten

In de landschapsatlas worden te Herentals volgende relictten geselecteerd:

Zonerelicten

Als zonerelicten kunnen aangeduid worden:

- Kempische Heuvelrug
De Kempische Heuvelrug wordt geaccentueerd door uitgestrekte naaldbossen. Vennetjes en heideplekjes op een sterk glooiend duinencomplex zorgen voor een hoge belevingswaarde. Sinds 1800 werd het heidegebied systematisch bebost (Ferraris-Vandermaelen.)
Op diverse plaatsen wordt het bosgebied bedreigd door verkavelingen, industrie, waterzuiveringsinstallatie, sportterreinen en (spoor en wegen)infrastructuren. Bovendien grenst de relictzone aan enkele ruilverkavelingsgebieden.
De meest herkenbare structuren zijn:
  - Oorlandse Heide – Heiken, aan de monding van Aa in de Kleine Nete: de perceelstructuur en restanten opgaande begroeiing (kleine landschapselementen) en het wegenpatroon zijn grotendeels intact.

- Bosbergen - Snekkesbos - Witte Bergen (Kasterlee): wegenpatroon en bosstructuur zijn nog relatief gaaf en herkenbaar. De reliëfovergang is zeer uitgesproken.
- Vallei van de Kleine Nete
De Vallei van de Kleine Nete is tussen Lier en Herentals goed herkenbaar en relatief gaaf. Stroomopwaarts Herentals hebben ruilverkavelingen de belevings- en natuurwaarde het valleigebied sterk gereduceerd.
- Bosgebied Bouwelse Heide, Meerhoeven, Goorkens
Het betreft stukken bos temidden van verkavelingen en grote infrastructuur en aan de rand van het verstedelijkt gebied van Herentals. Twee onderdelen zijn relevant voor Herentals. Het betreft:
  - + Buntvenne – Meerhoeven (hoofdzakelijk Grobbendonk) bestaande uit restanten bos afgewisseld met open percelen akkerland en historisch wegenpatroon.
  - + Goorkens was een ontginningsstructuur (vnl. wegenpatroon) dat nagenoeg volledig verdwenen is. Nu komt enkel nog 'woeste grond' met opgaande begroeiing voor.
- Bos- en akkercomplex Diependaal, Molekens en Doffen
Het Bos- en akkercomplex Grees werd sinds 1800 systematisch omgezet van heide in akker en bos. Dit resulteerde in een eerder gesloten landschap met herkenbaar wegenpatroon. Oprukkende industrie langs de kanalen en de E313 tasten, samen met de toenemende bebouwing vanuit Herentals, de landschappelijke structuur aan.
- Kasteeldomein Noorderwijk
Het Kasteeldomein Noorderwijk werd reeds bij Ferraris op de kaart vermeld (1777). De parkstructuur is nog herkenbaar. De structuur van het omliggende landschap is bij de ruilverkaveling grotendeels verloren gegaan.
- Bosgebied Olen (Hoogton)
Het Bos- en heidecomplex tussen Morkhoven, Noorderwijk en Olen werd sinds 1800 systematisch omgezet van heide in akker en bos. (Ferraris – Vandermaelen) en vormt nu een relatief groot bosrestant temidden van woonverkavelingen en ruilverkavelingen (Hoogton).

Lijnelementen

Te Herentals werden de Aa, de Wimp en de Kleine Nete en de oude spoorlijn Aarschot-Herentals als lijnrelict geselecteerd.

Ook het Kempisch kanaal Herentals-Bocholt en het Albertkanaal werden als opvallend lijnelement geselecteerd. De twee kanalen zijn dan ook een opvallend en uniek landschapselement dat het zuiden van de stedelijk Herentals domineert.

Puntelementen

De Snekeshoeve en de Schoutenhoeve zijn twee waardevolle hoeves in het noorden van de gemeente. Ook de Kruisberg werd geselecteerd.

In het centrum van Herentals werd het Begijnhof als waardevol puntelement geselecteerd.

In het zuidelijke, meer landelijke gebied van de gemeente Herentals werden verschillende waardevolle puntelementen geselecteerd:

de kapel O.L.V. ten Troost, de St.-Bavokerk, het Kasteel en de windmolen te Noorderwijk

de Zandkapel, de kapel van OLV van zeven weeën, de St-Niklaaskerk en de Schranshoeve te Morkhoven.

Ankerplaatsen

Ankerplaatsen zijn gebieden waar concentraties van lijnrelicten, puntrelicten en relictzones voorkomen die een historische en genetische samenhang hebben en een ensemble vormen. Aldus de definitie van de Landschapsatlas.

Te Herentals wordt de Kempische Heuvelrug en zijn omgeving geselecteerd als ankerplaats.

Het gedeelte ten westen van de Poederleeseweg wordt ‘ankerplaats Kasteel en Kleine Netebeemden van Grobbendonk’ genoemd en loopt door op het grondgebied Grobbendonk. Het omvat naast de niet-bebouwde delen van heuvelrug ook de vallei van de Kleine Nete en van de Aa en het gebied van de samenvloeiing van beide rivieren.

Het deel ten oosten van de Poederleeseweg werd als ‘Heuvelrug van Lichtaart en Kasterlee met Netevallei’ aangeduid en omvat, naast de heuvelrug, ook een aanzienlijk deel van de Netevallei (Snepkensvijver en Schoutenheide.)

3.6.3 Nieuwe landschappen

Als nieuwe landschappen kunnen binnen Herentals drie typen onderscheiden worden.

- De ruilverkavelingslandschappen
De volledige omgeving van Wimp en Stapkensloop ten zuiden van de E313 kan als ruilverkaveld beschouwd worden.
Ook het grootste deel van de Vallei van de Aa is een open ruilverkavelingslandschap.
- De industriële landschappen
De bedrijventerreinen ‘Wolfstee’ en ‘Klein Gent’ zijn typische industriële landschappen. Ook de opvallende landschappelijke lijnen van de kanalen worden op verschillende locaties geaccentueerd door industriële bebouwing die zich hierlangs ontwikkelde. Sommige verlaten industriële gebouwen hebben een architecturale en beeldbepalende waarde (bv. bloemmolens te Hannekenshoek).
- De stedelijk-residentiële landschappen.
Stedelijk-residentiële landschappen zijn de kernen Herentals-Veldhoven-Wuytsbergen-Wijngaard,... en in mindere mate Morkhoven en Noorderwijk.

3.7 Synthese deelstructuren

De stad Herentals kent op haar grondgebied een aantal duidelijk homogene delen.

Ruw geschetst bestaat Herentals uit

- een laagdynamisch, overwegend open noordelijk deel,
- een hoogdynamisch en overwegend bebouwd centraal deel
- een overwegend open zuidelijk deel.
- Ten oosten van het centrale bebouwde deel komt toch nog een belangrijke, gro-
tendeels onbebouwde ruimte voor.

Binnen het noordelijke deel kunnen we duidelijk nog een onderscheid maken tussen drie parallele strips.

Het open landschap van de vallei van de Aa in het noorden is geheel onbebouwd en contrasteert fel met de gesloten, beboste en reliëfrijke centrale strip. De vallei van de Aa wordt uitsluitend doorsneden door de Poederleeseweg, terwijl de Kempische Heuvelrug de doorlopende onbebouwde ruimte doorsneden wordt door bewoning en sportinfrastructuur.

De Netevallei vormt de zuidelijke strip. De wisselwerking met het de bosrijke heuvelrug enerzijds en het bebouwde deel van de gemeente anderzijds, speelt hier een belangrijke rol.

Het centrale bebouwde deel van de gemeente, de stad en haar omgeving, omvat een grote afwisseling van functies. Het gebied bevat een aantal belangrijke wegen (o.a. de E313 en de Ringlaan rond Herentals), twee kanalen, verschillende regionale en lokale bedrijventerreinen, een aantal perifeer gelegen woonwijken en een historisch centrum met kernwinkelapparaat.

Het zuidelijk deel is vrij eenvoudig gestructureerd met twee aaneengegroeide kernen (Noorderwijk en Morkhoven) in het oostelijk deel en een agrarisch gebied afgewisseld met verspreide bebouwing in het westelijk deel. In hoofdzaak ontsluiten lokale wegen dit gebied.

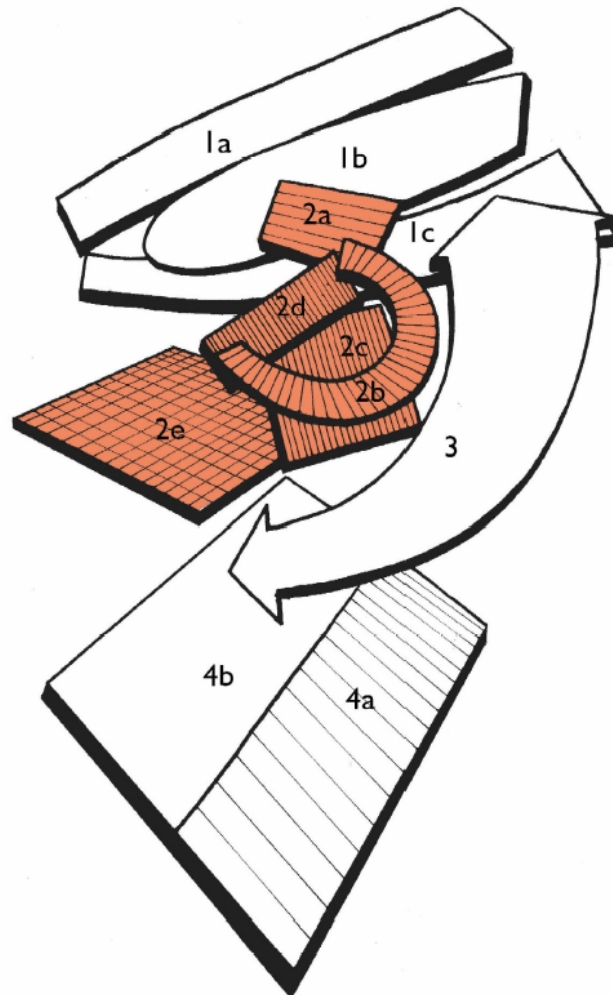
Het oostelijke onbebouwde deel wordt doorsneden door een aantal belangrijke infra-structuren.

Kaart 15: Bestaande ruimtelijke structuur - synthese

4. Bestaande ruimtelijke structuur - deelruimten

In Herentals kunnen een aantal deelruimten worden onderscheiden op basis van de bestaande ruimtelijke structuur. De gemeente wenst de indeling van de deelruimten in te brengen als suggestie aan de provincie in het overleg voor de afbakening van het kleinstedelijk gebied. De gemeente werkt in het richtinggevend deel van dit structuurplan specifieke beleidsvoorstellen uit voor elke deelruimte. Voor de deelruimten die mogelijks behoren tot het kleinstedelijk gebied, worden de voorstellen geformuleerd als suggestie aan de provincie. Het betreft volgende indeling:

1 Noordelijk buitengebied

- 1a Vallei van de Aa
- 1b Kempische Heuvelrug
- 1c Netevallei

2 Hoogdynamisch Herentals

- 2a Noordelijke scharen
- 2b Ringlaan
- 2c Centrum en Vesten
- 2d Stationsgebied
- 2e Omgeving Albertkanaal en E313

3 Oostelijke openruimtecorridor

4 Zuidelijk buitengebied

- 4a Zuidelijke dorpen (Noorderwijk en Morkhoven)
- 4b Zuidelijk Landbouwgebied

4.1 Noordelijk buitengebied

Het samenspel van het opduikende reliëf van de Kempische Heuvelrug en de hieraan parallel lopende rivieren en het overwegend onbebouwde karakter van het gebied vormen de belangrijkste kenmerken van deze deelruimte. Drie subdeelruimtes kunnen onderscheiden worden: Vallei van de Aa, Kempische Heuvelrug en Netevallei.

Kaart 16: Bestaande ruimtelijke structuur – Noordelijk buitengebied

4.1.1 Vallei van de Aa

De vallei wordt gestructureerd door

- de Aa en
- de overgang met de kempische Heuvelrug .

De Aa werd ter hoogte van Herentals grotendeels rechtgetrokken en op een groot deel van de vallei werd een ruilverkaveling doorgevoerd. De vallei is dan ook integraal als landbouwgebied (voornamelijk akkerbouw) in gebruik. De waarde voor de natuur beperkt zich tot de bedding van de rivier zelf.

Slechts één belangrijke infrastructuur (de Poederleeseweg) doorsnijdt de vallei van de Aa op het grondgebied van de gemeente. Doordat dit deel van de Poederleeseweg grotendeels onbebouwd gebleven is, is de ruimtelijke impact hiervan eerder beperkt.

Ten westen van de Poederleeseweg vormt de Meivuurstraat de grens tussen de vallei en de beboste heuvelrug. Doordat de bebouwing hier beperkt gebleven is, is de overgang tussen vallei en de heuvelrug er nog waarneembaar. Het gebied rond de monding heeft een relatief grote natuurlijkheid weten te behouden, met een groter aandeel kleine landschapselementen en weilanden (Oorlandse Heide.)

Ten oosten van de Poederleeseweg vormt de Watervoortstraat de grens. De bebouwing is er intensiever, zodat de scheiding tussen vallei en beboste heuvelrug er meer uitgesproken is.

4.1.2 Kempische Heuvelrug

Structureerende elementen voor deze subdeelruimte zijn

- de bos- en heidestructuur
- de infrastructuren
  - * Poederleeseweg
De Poederleeseweg heeft nogal wat bebouwing aangetrokken in de vorm van lintbebouwing langs de weg met de eraan gekoppelde woonwijken en het BLOSO-sportcentrum en het Netepark nabij het Centrum van Herentals. Mannege Wittenberg heeft een toegang via deze weg maar ligt geïsoleerd ten noorden van de Poederleeseweg.
  - * Spoorlijn naar Turnhout
langs de spoorlijn hebben zich een aantal verblijfs-recreatieve structuren gevestigd (o.a. De Brink en een aantal concentraties van weekendverblijven.)
- het reliëf, meer bepaald de overgang tussen de heuvelrug en de valleien van Aa en Kleine Nete.

Vooral de zuidelijke reliëfovergang is soms erg sterk waarneembaar en wordt nabij het centrum van Herentals begeleid door de bebouwing langs de Lichtaartseweg en de speeltuin en de begraafplaats van de Kruisberg.

De reliëfovergang met de vallei van de Aa is minder uitgesproken. Deze vallei-rand werd minder intensief bebouwd, maar de bebouwde fragmenten strekken zich wel over nagenoeg de ganse lengte van de reliëfovergang uit.

Bijna gans de Kempische heuvelrug vormt één aaneengesloten bos- en heidecomplex. De beboste heuvelrug loopt ten oosten van de gemeentegrens door richting Lichtaart. Ten noorden wordt deze subdeelruimte begrensd door de vallei van de Aa, ten zuiden door die van de Kleine Nete. De bosstructuur loopt in het oosten door naar de vallei van de Kleine Nete (Snepkensvijver en omgeving.)

Een opmerkelijk op zich staand element vormt de Toeristentoren, een uitkijktoren op het hoogste punt van de heuvelrug.

4.1.3 Netevallei

Een aantal belangrijke infrastructuren doorsnijdt de vallei van de Kleine Nete. Van oost naar west kunnen we binnen de vallei dan ook drie verschillende delen onderscheiden.

□ Oostelijk deel

Het oostelijke deel wordt gekenmerkt door een belangrijke (potentiële) natuurwaarde van afwisselend beboste delen en weilanden.

De vallei is hier tot twee kilometer breed. Ze wordt langs haar noordzijde begrensd door de Lichtaartseweg. Het westelijke deel van deze weg is sterk bebouwd. Naar de gemeentegrens toe is deze overgang met de Kempische Heuvelrug nagenoeg onbebouwd gebleven.

De zuidelijke grens wordt gevormd door de extensief bebouwde wegen Langendonk en Kamergoor.

De Kleine Nete zelf werd er grotendeels rechtgetrokken, maar de afgesneden meanders dragen er samen met enkele vijvers bij aan de natuurlijke diversiteit van het gebied.

□ Centraal deel

Het centrale deel wordt gekenmerkt door de wisselwerking tussen bebouwing en open valleigebied en door een aantal infrastructuren. Van oost naar west zijn dit de spoorlijn naar Hasselt, de ringlaan van Herentals met haar parallelle ontsluitingswegen (Cardijnlaan en Oudstrijderslaan), de Nederrij, de spoorlijn naar Turnhout en de Olympiadelaan. Vooral de Ringlaan domineert plaatselijk de vallei.

Tussen de spoorlijn naar Hasselt, de Ringlaan, de Nete en de St-Jobsstraat werd de vallei opgehoogd. Het noordelijke deel van de vallei staat hier onder druk van de bebouwing (Koulaak).

Tussen de Ringlaan en Nederrij heeft de vallei langs de zuidzijde (St-jobsstraat, Begijnenvest, Burchtstraat) tot op heden haar open karakter grotendeels weten te bewaren. Langs de noordzijde staat de vallei onder druk van de bebouwing langs de Spaanshoflaan en de Netelaan.

Tussen de Nederrij en de spoorlijn naar Turnhout werd in het zuidelijke deel van de vallei het St- Elisabethziekenhuis ingeplant. Het noordelijke deel van de vallei werd er rond een oud herenhuis omgevormd tot park.

Tussen de spoorlijn naar Turnhout en de Olympiadelaan werd een populierenplantage gestart in het zuidelijke deel van de vallei. Daarnaast wordt dit gedeelte van de vallei naar het station toe benut voor volkstuintjes. Langs de noordelijke oever werden een aantal voetbalterreinen aangelegd.

□ Westelijk deel

Het westelijke deel van de vallei wordt gekenmerkt door een afwisseling van weiland, grachten en bomenrijen.

De rivier werd minder uitgesproken rechtgetrokken en de vallei is smaller. Ze wordt langs haar noordelijke zijde nauwelijks begrensd door infrastructuren. De overgang naar de Kempische heuvelrug is er nog vrij intact. Nabij het centrum van Herentals vormt de recreatieve infrastructuur (o.a. Blossodomein, zwembad en Hidrodoo) wel een duidelijkere grens. Langs de zuidzijde wordt de vallei begrensd door het talud van de oude spoorlijn (richting Goorkens en Grobbendonk.) Nabij de grens met Grobbendonk werd een rioolwaterzuiveringsstation gebouwd. De vallei wordt voornamelijk gekenmerkt door weiland. Enkele weekendverblijven werden in het gebied opgetrokken (Vuilvoort.)

4.2 Hoogdynamisch Herentals

Hoogdynamisch Herentals wordt gekenmerkt door haar veelheid aan functies en infrastructuur. Binnen de deelruimte kan nog onderscheid gemaakt worden naar onderdelen die een gelijkaardig karakter of functie hebben of gestructureerd worden door een bepaalde vorm van infrastructuur.

We onderscheiden zo de delen 'Noordelijke Scharen', 'Ringlaan', 'Centrum en Vesten', 'Stationsgebied' en 'Omgeving Albertkanaal en E313.'

4.2.1 Noordelijke scharen

Op een aantal plaatsen hebben verkavelingen en lintbebouwing een versnipperende werking op de relatief grote aaneengesloten natuurlijk waardevolle gebieden van de Kempische Heuvelrug en de overgang hiervan naar de vallei van de Kleine Nete. Een deel van deze bebouwing kan tot de deelruimte 'Hoogdynamisch Herentals' gerekend worden. Het gaat om de woonomgevingen Spaans Hof, Wijngaard-Kapittelbossen, de Kapellenblok, de Koulaak en de lintbebouwing langs de Poederleeseweg en Lichtaartseweg ter hoogte van deze wijken. Het betreft relatief monofunctionele woonomgevingen aan lage dichtheden. Qua voorzieningen zijn deze wijken nagenoeg geheel afhankelijk van het centrum van Herentals. Door het grote aantal infrastructuren die het gebied doorsnijden vormen deze woonomgevingen relatief aparte woonbuurten.

Naast deze woonomgevingen kunnen ook de recreatieve voorzieningen van het Bloosportcentrum, het Netepark, de voetbalterreinen langs de Olympiadelaan, het Spaans Hof en de omgeving van het St-Anna Rusthuis tot deze deelruimte gerekend worden.

Structurerend voor deze deelruimte zijn de Poederleeseweg, de Lichtaartseweg en de overgang Heuvelrug-Netevallei als dragers en de Ringlaan en spoorlijnen als scheidende infrastructuur.

4.2.2 Ringlaan

Algemene beschrijving

De Ringlaan verwerkt het doorgaande verkeer rond het centrum van de stad Herentals. Doordat de inrichting van de Ringlaan geënt is op het verwerken van grote verkeersstromen is het een op zichzelf staand element binnen de ruimtelijke structuur van de stad (viervaksbaan met aan weerszijden aanliggende fietspaden of parallelle ontsluitingsweg.)

De Ringlaan heeft weinig of geen direct aanpalende functies. Er is weinig tot geen sprake van wandbegeleiding langs de Ringlaan. Stedelijke functies zoals wonen en bedrijvigheid zijn ondergeschikt aan de verkeersfunctie.

Tevens geeft de Ringlaan aansluiting op het centrum van Herentals. Belangrijke toegangswegen naar het centrum vanaf de Ringlaan zijn de Augustijnenlaan-Belgiëlaan, de Olympiadelaan (via de Poederleeseweg) en de Lierseweg.

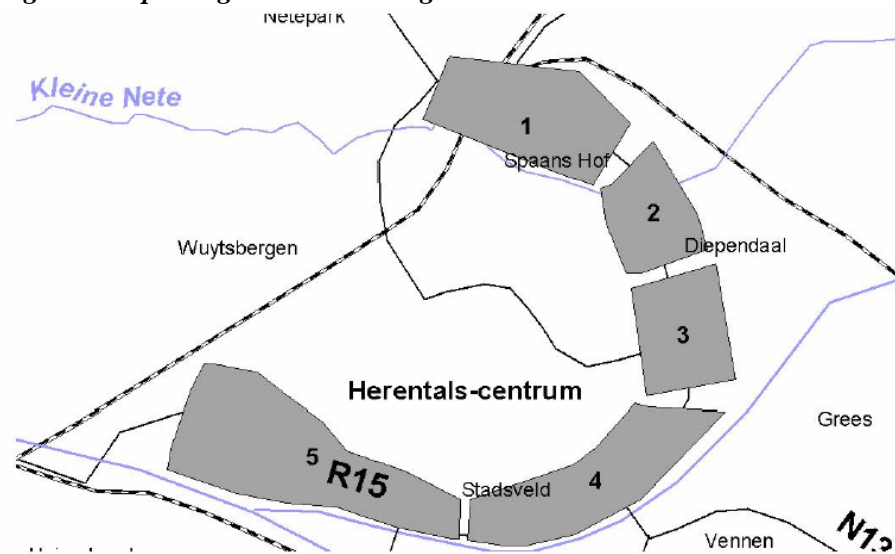
Op basis van het profiel van de Ringlaan, de knooppunten, de aanpalende functies en wandbegeleiding kunnen de volgende ruimtelijk samenhangende gehelen worden onderscheiden:

1. Ringlaan Noord (knoop Poederleeseweg-spoor-Lichtaartseweg-Nederrij): Spaans Hof, grootschalige detailhandel, achterliggende woonwijk.

2. Ringlaan Netevallei: Groenstructuur met diverse vormen van recreatie op de Kleine Nete
3. Ringlaan Augustijnenlaan (knoop-ontwikkelingsas-Diependaal): Aansluiting Augustijnenlaan, grootschalige bedrijvigheid, kantoren en appartementsgebouwen
4. Ringlaan Kanaalzone (Stadsveld-Kleerros): stedelijke bebouwing achter een groenstrook die niet direct aansluit op de Ringlaan, groenstrook langs het kanaal Herentals-Bocholt
5. Ringlaan Zuid (Lierseweg-Laaigland): Stedelijke bebouwing achter een groenstrook die niet direct aansluit op de Ringlaan, langs het kanaal diverse stedelijke functies al dan niet geënt op het Albertkanaal.

Figuur 2: Opdeling deelruimte Ringlaan

Kaart 17: Bestaande ruimtelijke structuur - Ringlaan

1. Ringlaan - Noord

Ringlaan Noord wordt gekarakteriseerd door een zeer divers voorkomen. Woonbebouwing wordt afgewisseld door handelszaken en groenelementen. Volgende punten zijn van belang:

- knooppunt/rotonde Poederleeseweg-Nederrij-Ringlaan-Lichtaartseweg
- woonbebouwing aan de Drijvelden staat haaks op de Ringlaan (zijgevels)
- langs de Ringlaan profiteren enkele kleinhandelszaken van een uitstekende zichtlocatie.
- samenhang en wisselwerking met de Netevalleide
  - groene omgeving rond de Kleine Nete nabij het Spaans Hof en het Hof Lepaige
  - woonwijk en recreatieinfrastructuur Spaans Hof
  - bestaand groengebied Koulaak met trapveldje

2. Ringlaan - Netevallei

De Netevallei wordt doorsneden door de Ringlaan. Het brede profiel (viervaksbaan met aan weerszijden ventwegen) zorgt er voor dat de laan het landschap plaatselijk domineert. De laan is langs de vallei wel onbebouwd gebleven. Belangrijke elementen zijn:

- ❑ de grens van de bebouwing (overgang van de achtertuinen behorende bij de woningen aan de Netelaan, Koulaak en St-Jobstraat met de vallei) is plaatselijk erg bruusk
- ❑ doorsnijding van de vallei door de zes baanvakken
- ❑ opgehoogd terrein ('Hellekens', voormalig VDAB oefenterrein) ten oosten van de Ringlaan
- ❑ open landbouwgebied (akker en weiland) ten westen van de Ringlaan.

3. Ringlaan - Augustijnenlaan

Dit deelgebied van de Ringlaan heeft een stedelijk voorkomen. Het is dan ook dé invalsweg naar het commerciële centrum van de stad Herentals.

Belangrijke elementen zijn:

- ❑ Augustijnenlaan als invalsweg naar het centrum
- ❑ Ringlaan als doorgangsweg en verbindingsweg tussen noordelijk en zuidelijk Herentals, én als barrière tussen Diependaal en het Centrum van Herentals
- ❑ Rond punt
- ❑ Contrast tussen laagbouw van Vandenborre en de Mc Donalds met de grootschaligheid van appartementsgebouwen aan de Augustijnenlaan en de Ringlaan
- ❑ Veel onbebouwde delen binnen de verschillende woonbuurten
- ❑ Ringlaan heeft geen direct aanpalende bebouwing
- ❑ Grote hoeveelheden begeleidend groen

4. Ringlaan - Kanaalzone

De Ringlaan heeft in deze zone een gemengd karakter. Daar waar twee historisch belangrijke invalswegen (Herenthoutsweg en Geelseweg-Aarschotseweg) naar het centrum de Ringlaan kruisen, zijn verdichtingspunten ontstaan. Geen van deze activiteiten takken rechtstreeks aan op de Ringlaan. Zij maken enkel gebruik van de Ringlaan inzake de zichtlocatie. De zone is verder in te delen in drie zones, te weten:

- ❑ Stadsveld
De zone Stadsveld kent nog veel onbebouwde gronden. De wijk keert zich als het ware van de Ringlaan af, waardoor de Ringlaan op zichzelf staat. Interactie ontbreekt. Slechts bij de Herenthoutseweg en de Geelseweg/Stadspoorstraat is er bebouwing tot aan de Ringlaan ontstaan. Veel van de onbebouwde gronden zijn op dit moment in gebruik als grasland, landbouwgrond en bosgrond. De buurt herbergt belangrijke handelszaken.
- ❑ Klerroos
De zone Klerroos ligt plaatselijk een stuk lager dan de Ringlaan. De uniforme sociale woonwijk kent toch een sterke visuele herkenbaarheid door het contrast tussen de horizontale gelaagdheid van de wijk met enkele verticale hoogbouwblokken die als wachters de toegang tot het centrum markeren. Langs de invalsweg en de Ringlaan is de onbebouwde grond in gebruik als speelterrein voor de jeugd en door een hondenclub.
- ❑ Jaagpad
Het jaagpad is gelegen ten zuiden van de Ringlaan aan het Kanaal Herentals-

Bocholt. Vooral voor het recreatief fietsverkeer is dit jaagpad van belang. Belangrijk voor het goed functioneren van deze route is de veiligheid en de continuïteit van de route. Aandachtspunten zijn dan ook de oversteekpunten van de invalswegen naar het centrum. Ten noorden van de Geelseweg loopt tussen Ringlaan en kanaal een bedrijventerrein door tot aan Diependaal. Een aantal woonkorrels liggen in dit gebied. Ten zuiden van de Aarschotseweg ligt tussen de Ringlaan en het kanaal een groen restgebied.

5. Ringlaan - Zuid

Ringlaan Zuid vormt de entree van Herentals voor diegenen die de stad vanaf de afslag Herentals West of vanuit Grobbendonk binnenkomen. Ook hier is de bebouwing grotendeels niet op de Ringlaan geënt. Weinig functies staan in een directe relatie met de Ringlaan.

Ten zuiden van de Ringlaan ligt Laagland, een ambachtelijke zone gelegen tussen de Ringlaan en het Albertkanaal. Verschillende handelszaken zijn hier gevestigd, afgewisseld met enkele concentraties van woningen.

Watergebonden bedrijvigheid is hier niet aanwezig. Het stedelijk containerpark is hier eveneens gevestigd. Ten oosten van de bedrijventone ligt Interbeton, een bedrijf dat wel watergebonden is. Tussen beide bedrijfsvestigingen ligt nog een groene restruimte.

Ten noorden ligt een overwegen monofunctioneel woongebied. De woongebieden zijn grotendeels opgezet volgens een rasterpatroon dat loodrecht op de Lierseweg staat. Het gebied wordt hier begrensd door de spoorlijn naar Lier met een aantal groene restruimten.

Aandachtspunten zijn:

- ❑ De gebieden langs de Ringlaan zijn ontwikkeld met de rug naar de Ringlaan toe.
- ❑ Ten noorden van de Ringlaan liggen verschillende woongebieden.
- ❑ Veel verkeer gebruikt de Lierseweg om tot in het centrum te raken en om via het station en de Olympiadelaan Herentals aan de noordzijde te verlaten.
- ❑ De kruispunten met de Ringlaan zijn strategische punten die nauwelijks benut worden. Alleen de (auto)verkeersfunctie komt in het beeld naar voren.
- ❑ Het jaagpad wordt ter hoogte van Interbeton onderbroken.

Centrum en Vesten

Kaart 18: Bestaande ruimtelijke structuur - Vesten

Herentals-Centrum

Herentals bezit een compact historisch centrum met een hoge kwaliteit. Het centraal gelegen historisch stadsdeel is morfologisch herkenbaar door een ringvormig stratenpatroon rond het centrum (Burchtstraat, Begijnenvest, Nonnenvest, Vest, Molenvest, Magdalenastraat en Kapucijnenstraat) en anderzijds een radiaal stratenpatroon vertrekkend van de Grote Markt.

Het centrum van Herentals heeft een dichtheid van ± 16 woningen per ha (statistische sectoren Herentals centrum/stationswijk). Opvallend zijn een groot aantal resterende groene ruimten binnen de Ringlaan rond Herentals.

Verder is het centrale stadsdeel ook functioneel herkenbaar aan zijn ruim en hoogstaand winkelapparaat en zijn verscheidenheid aan commerciële en openbare voorzieningen.

Het centrum wordt gestructureerd door

- de Grote markt
- hierrond concentrische routes
- de historisch uitgaande radiale routes Zandstraat-Lierseweg, Herenthoutseweg, Bovenrij-Stadspoorstraat, St-Jobsstraat en Hofkwartier-Nederrij
- Belgiëlaan-Augustijnenlaan met een concentratie van diensten en scholen.
- de Kleine Nete vormt de drager van een aantal groene ruimten nabij het centrum van Herentals.

Oorspronkelijk zonder bebouwing, wordt de invalsweg Belgiëlaan-Augustijnenlaan nu beschouwd als de drager voor de nieuwe ontwikkeling.

De omgeving van de invalsweg kan actueel beschouwd worden als een randzone tussen het kernwinkelgebied (stadscentrum) en de woonbuurten. Het bevat een hoge concentratie aan diensten en scholen.

Vesten

De vesten bestaan uit vier delen:

- Begijnenvest

De Begijnenvest is een zandpad dat begeleid wordt door een dubbele bomenrij. Het is een rustig verhoogd aangelegd pad vanwaar de wandelaar tussen de bomen door een uitzicht heeft over de Netevallei. De Begijnenvest vormt een fiets- en voetverbinding met het Begijnhof. Langs de Begijnenvest ligt geen bebouwing. Slechts de tuinen van de huizen aan het Begijnhof komen uit op deze vest.

- Nonnenvest

De Nonnenvest is nog het best bewaard gebleven stukje van de oude vesten rondom het centrum van de stad. De wal is ongeveer 12 meter hoog en is geheel begroeid. Restanten van muren bestaande uit baksteen doen vermoeden dat delen van de vesten versterkt waren met muren. Door haar boskarakter domineert ze als groene structuur dit deel van de stad. De vroegere gracht is tevens voelbaar in dit gebied in de nabijheid van de nauwe doorgang naar de Bovenrij.

De kavels staan niet op de oorspronkelijke Nonnenvest. Ze volgen qua rooilijn de oorspronkelijke vest. De school aan de Bovenrij vormt een abrupt einde van de Nonnenvest, waardoor tevens de verbinding tussen de Bovenpoort en de Nonnenvest niet meer voelbaar is. De Nonnenvest wordt aan de zuidzijde begeleid door bebouwing. Deze bebouwing ligt in het verlengde van de grondophoging ten zuiden van de vest. Het betreft gesloten en half-open bebouwing (onder meer bejaardenwoningen).

□ Vest

Daar waar de overige vesten relatief goed van bebouwing gevrijwaard zijn en een groen lint rondom de binnenstad vormen is de 'Vest' een smal achterstraatje met een afwisseling van kleine arbeiderswoningen, appartementjes, garageboxen en braakliggende gronden.

□ Molenvest

De Molenvest wordt gekenmerkt door een breed profiel (twee rijbanen, van elkaar gescheiden door grote middenberm met dubbele bomenrij). De bebouwing aan de westzijde is deels halfopen, deels gesloten en kleinschalig van aard. Dit in tegenstelling tot de gevelwand aan de oostzijde. Hier domineert het gebouw van Belgacom de gehele wand, evenals een aantal grote appartementsgebouwen. In het zuidelijk deel waar de Molenvest van breed naar nauw profiel overgaat, bevindt zich de bibliotheek.

4.2.3 Stationsgebied

Het gebied langs de spoorlijn Lier - Herentals - Turnhout vormde lange tijd de noordwestelijke grens van de stad Herentals. De aanleg van de spoorweg en het station hebben er echter voor gezorgd dat er een nieuw zwaartepunt van de woningbouwontwikkeling in het noordwesten van de binnenstad kwam te liggen. De stad kende de laatste twee decennia bovendien een sterke uitbreiding in noordelijke en noordwestelijke richting door nieuwe verkavelingen (Ekelen, Wuytsbergen, Ter Buken, Kapittelbossen en Wijngaard). Vandaar dat het op dit moment juist is om te zeggen dat het station zich aan de rand van de binnenstad bevindt.

Het Herentalse station heeft een sterke verkeersaantrekkende rol ten aanzien van de omliggende gemeenten die zelf niet over een station beschikken en voor wie het station van Herentals over het meest uitgebreide aanbod van verbindingen beschikt. Het gaat dan met name om de gemeente Vorselaar, Poederlee, Lille, Lichtaart, Grobbendonk, Herenthout en Voortkapel. Deze treungebruikers zijn voor hun voor- en natransport aangewezen op de auto, bus of fiets.

De bereikbaarheid van het station is voor reizigers uit het westen van de stad problematisch. Vaak wordt door deze gebruikers een sluiproute genomen door de woonwijken.

Reizigers vanuit het zuiden van de gemeente dienen in principe gebruik te maken van de Ringlaan en de Augustijnenlaan, echter wordt steeds meer een sluiproute gekozen door de binnenstad. Woon- en winkelstraten krijgen hierdoor -met name op piekmomenten- de functie van een doorgangsweg. Het ontbreken van een goede bewegwijzering naar het station is hier onder meer de oorzaak van.

Het gebied direct ten zuiden van het station (Stationsplein) geeft uit op het centrum. Het plein heeft een zeer langgerekte vorm. Het wordt langs de zuidzijde begrensd door een bouwblok en langs de noordzijde door het stationsgebouw en het spooreplacement. Langs de westzijde gaat het gebied over in een informele parkeerruimte rond een oude hangar, langs de oostzijde geeft het uit op de busperrons van de Lijn en een 'parkeerplein' langs de Belgiëlaan.

Het plein is een doorgangsroute met een verscheidenheid aan functies, zoals parkeren, busverkeer, fietsverkeer en autoverkeer. Elk van deze functies legt zijn eigen claim op delen van het gebied waardoor het plein een erg gefragmenteerd voorkomen heeft.

Het gebied ten noorden van het station (Wuytsbergen en Ekelen) wordt langs de noordzijde begrensd door de in onbruik geraakte spoorlijn naar Grobbendonk. Langs de zuidzijde wordt het begrensd door het spooreplacement.

Het is een zeer divers gebied. Bosfragmenten worden afgewisseld met akkers en weiland, bebouwingslinten (meestal open bebouwing), een informeel woonwagenvak, verkavelingen en recente appartementsgebouwen (nabij het station.) Het gebied is niet ontsloten op de perrons en het emplacement vormt een fysieke barrière met het centrum en het stationsgebouw. Twee spoorwegovergangen (Ekelstraat en Olympiadelaan) ontsluiten het gebied.

Kaart 19: Bestaande ruimtelijke structuur - Stationsomgeving

4.2.4 Omgeving Albertkanaal - E313

Het Albertkanaal vormt een opvallende ruimte die, samen met het kanaal Herentals-Bocholt, het zuiden van de gemeente domineert.

Het Albertkanaal en de E313 zijn de oorzaak geweest van het verschuiven van het zwaartepunt van de economische activiteiten van het centrum naar de rand van de stad.

Verschillende deelgebieden kunnen onderscheiden worden:

- **Hannekenshoek**
Hannekenshoek ligt tussen beide kanalen ten zuidoosten van de stad. Het wordt lang de oostzijde begrensd door (overwegens) landbouwgebied (Dikberd-Grees). Hannekenshoek kent een zeer gefragmenteerd gebruik: industrie wordt afgewisseld met KMO, woningen, bosrestanten, akkers en weiland. De structuur van het gebied is geheel zoek: doordat het oude percelerings- en wegenpatroon behouden werd na de aanleg van de kanalen en de nieuwe invalswegen ontstonden bovendien veel driehoekige restructies.
Twee grote aaneengesloten woonkorrels komen in het gebied voor: het Eilandje in het westen op de samenvloeiing van de twee kanalen en Dikberd in het oosten, op de overgang van het bedrijventerrein en het landbouwgebied. Een recreatiecluster sluit hierop aan.
Langs de Aarschotseweg en de Herenthoutseweg zijn een relatief groot aantal kleinhandelszaken gevestigd.
- **Veldhoven, Molekens en St. Janneke**
Ten zuiden van het kanaal ligt het woongebied Veldhoven, Molekens en St. Janneke. Dit woongebied wordt in het westen begrensd door Heirenbroek, een zone in ontwikkeling van agrarisch gebied naar ambachtelijke/industriezone in het zuidwesten door de oude spoorlijn naar Aarschot en aangrenzende bufferzone en in het zuidoosten door agrarisch gebied. Langs het kanaal omarmt het woongebied een aantal voetbalvelden. Ter hoogte van het centrum liggen langs de Herenthoutseweg de Zuidkempische werkplaatsen (beschutte werkplaats.)
- **Wolfstee en Klein Gent**
Het betreft een bedrijventerrein aan weerszijde van de autosnelweg. Haast alle kavels van het bedrijventerrein zijn volzet (de resterende percelen zijn in ontwikkeling door IOK).
Het bedrijventerrein wordt langs de westzijde begrensd door de spoorlijn naar Antwerpen, langs de noordzijde door de bufferzone langs de oude spoorlijn naar Aarschot, langs de oostzijde door de steenweg naar Herenthout en langs de zuidzijde door agrarisch gebied (grondgebied Herenthout.)
Het vormt een ruimtelijk samenhangend geheel dat gestructureerd wordt door een rastervormige ontsluiting met hoofdassen parallel aan de E313. Het bedrijventerrein heeft een eigen afrittencomplex. Een aantal oude invalswegen naar Herentals en naar Veldhoven doorbreken het strenge raster. Langs deze kleinere wegen liggen nog een klein aantal woningen en een tennisterrein. In de bufferzone langs de verlaten spoorlijn en de Herenthoutseweg heeft zich een kleine gemeenschap woonwagewoongebouwen gevestigd. Het overige gedeelte van de buffer bestaat uit kleine landbouwpercelen, bosrestanten en enkele woningen.
- **Lierseweg**
Ten westen van de spoorlijn naar Aarschot vormt de omgeving van de Lierseweg ten zuiden van het Albertkanaal een groen bebost kader voor een afwisseling van woningen, handelszaken, nachtbars en KMO's in open bebouwing. De steenweg

zelf is een dreef met twee wegvakken en (smal) aanliggend fietspad. Ten oosten van de spoorlijn ligt interbeton, een van de weinige watergebonden terreinen langs het kanaal, tussen de spoorlijn, het kanaal en de Lierseweg.

□ ‘De Beukelaer’

Ten noorden van het kanaal ligt een vestiging van twee enorme bedrijven uit de voedingsnijverheid. Het wordt ontsloten via de Ringlaan rond Herentals.

Kaart 20: Bestaande ruimtelijke structuur – Omgeving Albertkanaal – E313

4.3 Oostelijke open-ruimtecorridor

Kaart 21: Bestaande ruimtelijke structuur – Oostelijke open-ruimtecorridor

De open-ruimtecorridor ten oosten van de stad Herentals is één van de weinige resterende doorlopende open ruimten die van noord naar zuid de omgeving van het Albertkanaal kruisen. Deze open-ruimtecorridor werd dan ook op provinciaal niveau geselecteerd.

De corridor wordt in belangrijke mate doorsneden door verschillende belangrijke infrastructuren: het Alberkanaal en het kanaal Herentals-Bocholt, de Geelseweg, de Aarschotseweg en de autosnelweg (E313). De open-ruimtecorridor vormt bovendien een complexe deelruimte van afwisselende types van open ruimte.

Van noord naar zuid kunnen we binnen deze corridor dan ook vier delen onderscheiden:

- **Kanaalbossen**
Langs het kanaal naar Bocholt ligt een boscomplex dat vanaf Herentals verder doorloopt naar het oosten. Ter hoogte van Herentals ligt ten noorden van het kanaal het Proostenbos. Het sluit in het noorden aan bij de vallei van de Kleine Nette. Het westelijke deel van het Proostenbos bevat een aantal concentraties van woningen. Het oostelijke gedeelte, op de grens met de gemeente Olen, bestaat uit een groot weiland die als het ware een grote open plek in het bos langs het kanaal lijkt te vormen. Ten oosten hiervan ligt een enorme heuvel (vroegere stort, grondgebied Olen.) Ten zuiden van het kanaal ligt een meer uniform boscomplex, alleen verstoord door enkele woningen (Zavelstraat).
- **Dikberd-Grees**
Dit gedeelte bevat een gering aantal, hoofdzakelijk verspreide, woningen en één bedrijf (drukkerij Kempenland). Het wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een relatief groot aantal kleine landschapselementen. Langs beide kanalen komt een belangrijke concentratie van kleine boscomplexen voor. Het gebied wordt doorsneden door de Geelseweg die afwisselend aan noordelijke en aan zuidelijke zijde bebouwd is. Ter hoogte van Herentals komt een kleinhandelslint voor.
- **Waterwingebied**
Het gedeelte tussen het Albertkanaal en de Aarschotseweg bevat een belangrijke hoeveelheid kleine landschapselementen en kleine boscomplexen. Het ligt grotendeels op het grondgebied van de gemeente Olen. De Stapkensloop ontspringt hier (plaatselijk Honingloop genaamd.) Het gebied heeft belang voor waterwinning.
- **Landbouweiland Hezewijk**
Hezewijk wordt omgeven door een aantal sterke barrières. Vandaar dat er sprake is van een 'Landbouweiland'. Functioneel sluit het gebied wel aan bij het groot-schalig landbouwgebied ten zuiden van de E313. Het gebied ten westen van de Aarschotseweg, bezuiden het woongebied Molekens en ten noorden van de autosnelweg E313 heeft een opener karakter met restanten van kleine landschapselementen, en een gering aantal woningen. Centraal loopt de Stapkensloop (plaatselijk de Lenskensloop genaamd.). Langs de Aarschotseweg ter hoogte van het Albertkanaal ligt een grote brandstofhandel. Twee relatief grote bedrijven liggen opvallend, niet gebufferd en slecht ontsloten midden in deze open ruimte ingeplant.

4.4 Zuidelijk buitengebied

Het zuidelijk buitengebied is het gebied rondom de kernen Noorderwijk en Morkhoven. Het bestaat in het oosten uit bebouwd gebied met een beboste zone nog eens ten oosten hiervan en uit een overwegend agrarisch open landschap rond de vallei van de Wimp en Stapkensloop in het zuiden en het westen van het gebied.

Kaart 22: Bestaande ruimtelijke structuur – Zuidelijk Buitengebied

4.4.1 Zuidelijk landbouwgebied

Het Zuidelijk landbouwgebied loopt aan de overzijde van de Stapkensloop en de Wimp gemeentegrensoverschrijdend door op het grondgebied van de buurgemeenten Herenthout en Heist-Op-Den-Berg. Langs de oostzijde wordt het begrensd door de bebouwing van de zuidelijke dorpen en de spoorlijn naar Aarschot. Langs de noordzijde vormt de E313 de grens.

Het gebied wordt gekenmerkt door een zeer open landschap, gedomineerd door akkerbouw met een zeer gering aantal kleine landschapselementen en fragmenten van dreven. Een groot aantal verspreide woningen komt voor in het gebied. Er is een hoge bebouwingsdruk vanuit de kernen. Potenties voor dit gebied inzake natuurontwikkeling zijn gelegen in de randzones langs de bebouwing en langs de beeklopen. De randzones kunnen eveneens van belang zijn voor het indijken van de bebouwingsdruk vanuit Noorderwijk en Morkhoven.

De Stapkensloop en de Wimp zijn de dragers van het gebied, maar ze manifesteren zich nauwelijks in het landschapsbeeld. In de omgeving van Bertheide en Schravenhage zorgen enkele bosjes en struiken toch voor enige structurele variatie.

Binnen het gebied kan nog een opdeling gemaakt worden tussen de omgeving van de Wimp in het zuiden en te Stapkensloop in het Noorden.

De omgeving van de Wimp onderscheidt zich van die van de Stapkensloop door een iets groter aantal bosfragmenten. De bosfragmenten werden grotendeels ingevuld met een aantal weekendverblijven.

Langs de Stapkensloop in het noorden liggen van oudsher een aantal visvijvers. Het noordwesten van het gebied wordt gekenmerkt door een aantal beeldbepalende serrecomplexen rond het gehucht Rossem dat de overgang vormt naar het bedrijventerrein van Klein Gent.

4.4.2 Zuidelijke dorpen

De dorpen Noorderwijk en Morkhoven worden langs hun noord-, zuid- en westelijke zijde omgeven door het open landschap van het Zuidelijk landbouwgebied. Langs de oostzijde grenzen ze aan een eerder beboste omgeving (Hoogton.)

Noorderwijk

Deze deekern vertoont aspecten van een straatdorp, waarbij de Ring (en de daarop aansluitende Morkhovenseweg) het voornaamste structurerende element vormt. Hierop geven ook de belangrijkste voorzieningen uit, evenals een ruim aanbod parkeerplaatsen. De kerk, de Hogewegmolen en het domein van kasteel de Ghellinck met de toegangsreef zijn beeldbepalende elementen.

Rondom de dorpskern zijn verscheidene sociale woonwijken ingeplant, die een belangrijk deel van de recentere bevolkingsgroei hebben opgevangen. Verder oefent het

wonen in het groen duidelijk een aantrekkingskracht uit, wat zich bijvoorbeeld uit in de aanwezigheid van stacaravans in de bossen. In de typische woonstraten treffen we regelmatig kleine bedrijfjes en handelszaken aan, die soms het woonkarakter dreigen te verstoren. Langs de oostzijde van de kern sluiten de woongebieden van Noorderwijk aan op die van Olen.

Morkhoven

De kern bestaat uit een aantal historische stratentracé's en satelietontwikkelingen van sociale woonwijken: Tempels, Koninkrijk en Mispelaar.

In het centrum werd het bouwblok tussen het oude gemeentehuis (Dorp-sstraat) en de hoofdweg (Molenstraat) afgebroken. Er blijft een lege driehoek.

De meeste voorzieningen en ontwikkelingen zijn veeleer gericht op de Molenstraat. De Dorp-sstraat werd ingericht als woonerf. De lege driehoek neemt het karakter aan van een klein parkje.

De kerktoeren is een geklasseerd monument en vormt het voornaamste referentiepunt voor het centrum.

Hoogton

Dit voormalige militaire domein is gelegen tussen Noorderwijk en Morkhoven. Het landschap wordt er gedomineerd door naaldbossen. Het bos bestaat uit een groot aantal fragmenten, van elkaar gescheiden door een groot aantal kleinere woonfragmenten en de infrastructuren van het oude militaire domein. Het domein sluit aan bij een groter bosgebied dat gelegen is in de gemeente Westerlo en Olen.

5. Deelstudies

5.1 Demografische ontwikkelingen²⁰

5.1.1 Bevolkingsevolutie

Bevolkingsgroei

De bevolkingsgroei is het resultaat van migratie en natuurlijke aangroei.

Tussen 1981 en 2001 groeide de bevolking van Herentals enkel ten gevolge van een natuurlijk geboortenoverschot. Hierbij dient opgemerkt dat de groei in de tachtiger jaren totaal verschillend is van deze in de negentiger jaren.

In de tachtiger jaren was de jaarlijkse uitwijking meestal groter dan de inwijking zodat de bevolking enkel op natuurlijke wijze groeide (147/-47). In het begin van de negentiger jaren treedt een kentering op in deze evolutie en wordt de migratoire groei belangrijker dan de natuurlijke groei (39/61).

Totale bevolkingsgroei op niveau van de deelgemeenten en het kleinste-delijk gebied

In Tabel 6 wordt de evolutie van het aantal inwoners weergegeven op niveau van de deelgemeenten. Voor de deelgemeente Herentals wordt een verdere opsplitsing gemaakt naar (hypothese van) stedelijk gebied en buitengebied. De hypothese werd gebaseerd op de nederzettingstructuur en de typologie die daarin werd onderscheiden. De deelgemeenten Noorderwijk en Morkhoven behoren volledig tot het buitengebied.

---

²⁰ Bron: IOK, Gemeentelijke woningbehoeftestudie, goedgekeurd door gemeenteraad, 30/03/2004

Tabel 6: Evolutie van het aantal inwoners binnen Herentals

	1991	2000 ²¹	1991-2000	
	absoluut	absoluut	absoluut	index (1991=100)
Herentals	17.988	18.656	669	104
Stedelijk gebied	14.955	15.310	355	102
Buitengebied	3.033	3.346	314	110
Noorderwijk	4.792	5.035	243	105
Morkhoven	1.627	1.761	134	108
Onbekend	93	22	-71	24
Totaal	24.500	25.474	975	104
Stedelijk gebied	14.955	15.310	355	102
Buitengebied	9.545	10.164	619	106

Bron: IOK; NIS, Bevolkingsstatistieken op 1.3.1991 en 1.1.2000

Morkhoven was tijdens de beschouwde periode de sterkst groeiende deelgemeente (+ 8 %), terwijl Herentals de kleinste groei kende (+ 4 %). Nochtans moet voor deze laatste deelgemeente het onderscheid gemaakt worden tussen stedelijk gebied en buitengebied.

Het stedelijk gebied ziet de bevolking met amper 2 % uitbreiden, terwijl het inwonersaantal van het buitengebied van de deelgemeente Herentals met 10 % toenam. In het gehele buitengebied van Herentals manifesteert zich een groei van 6 %.

5.1.2 Ontgroening en vergrijzing

In de periode 1982-2001 daalde het aandeel jongeren met 7,4% terwijl anderzijds het aandeel 65-plussers (+4,5%) en de middengroep (+2,9%) steeg.

Tabel 7: Evolutie van de leeftijdsstructuur in % van de totale bevolking

Jaartal	1982	1992	2001
<20j.	29,4%	24,2%	22,0%
20 - 64 j.	58,9%	62,1%	61,8%
> 65 j.	11,7%	13,7%	16,2%

Bron: IOK; NIS Bevolkingsstatistieken op 1 januari van de betrokken jaren

De ontgroening binnen de gemeente was vooral een fenomeen van de tachtiger jaren (-5,2%). Sindsdien verloopt de ontgroening heel wat trager: -2,2% in de negentiger jaren. Maar toch zullen de effecten hiervan, samen met de vergrijzing, zich in de toekomst manifesteren in een verdere daling van de actieve bevolking.

Naar wonen toe impliceert dit ook dat het aantal nieuwe vragers op de woningmarkt weinig of niet zal wijzigen. Tegenover de daling van het aandeel jongeren staat immers dat meer en meer jongeren starten als alleenstaande terwijl het aantal starters vanuit ontbonden huishoudens blijft stijgen. In de tachtiger jaren werden door de gemeentelijke diensten gemiddeld 44 echtscheidingen per jaar geregistreerd, in de negentiger jaren is dit opgelopen tot 64 echtscheidingen per jaar. De demografische daling van het aantal jongeren wordt als het ware teniet gedaan door een gewijzigde sociologische context (gezinsverdunding). In de veronderstelling dat ieder huwelijk en iedere echtscheiding zou gelijkgesteld worden met de vraag naar een bijkomende woning, is de jaarlijkse vraag in de negentiger jaren (196) bijna even groot als in de tachtiger jaren (202).

Tegelijkertijd vermindert het aantal woningen dat vrijkomt na overlijden want het aantal ouderen neemt niet alleen toe maar ze blijven ook langer zelfstandig wonen. De

²¹ De bevolkingscijfers op buurtniveau daterend van 1.1.2000 zijn momenteel de meest recente gegevens.

vergrijzing zou op termijn ook zijn weerslag kunnen hebben op de bouwtechnische kwaliteit van het woningbestand omdat deze bevolkingsgroep minder aandacht besteedt aan het onderhoud of de renovatie van de woning. Beide tendensen verhogen de vraag naar kleinere, aangepaste woonegelegenheden.

5.2 Huisvesting

5.2.1 Behoeftte aan bijkomende woningen

Inleiding

In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen met als centrale slogan: ‘Vlaanderen, open en stedelijk’, wordt er gestreefd naar een onderscheid in het ruimtelijk beleid voor de stedelijke gebieden en voor het buitengebied. Dit onderscheid wordt doorvertaald in het huisvestings- en woningbouwbeleid.

Het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen behandelt de structuurbepalende elementen van Vlaams niveau. Het bevat tevens een aantal richtinggevende of bindende uitspraken en aanwijzingen die invloed hebben op de elementen van provinciaal en lokaal niveau en die moeten worden behandeld in respectievelijk de ruimtelijke structuurplannen voor de provincies en de gemeenten. Daarnaast geeft de omzendbrief RO/96/06 een overzicht van de inhoudelijke taakstellingen voor het provinciaal ruimtelijk structuurplan²².

De inhoudelijke taakstellingen toebedeeld aan de provincie met betrekking tot de stedelijke gebieden zijn ondermeer:

- Het uittekenen van ontwikkelingsperspectieven voor kleinstedelijke gebieden;
- Het verdelen van bijkomende woningen via kwantitatieve taakstellingen voor kleinstedelijke gebieden en gemeenten in het buitengebied.

Eén van de inhoudelijke taakstellingen toebedeeld aan de provincie met betrekking tot het buitengebied is:

- Het selecteren van hoofddorpen en kernen in het buitengebied;

Gezien Herentals geselecteerd werd als kleinstedelijk gebied, is bijgevolg de provincie bevoegd voor het uitwerken van een kwantitatieve taakstelling voor bijkomende woningen in Herentals. De provincie heeft deze taak uitgevoerd in het kader van het provinciaal ruimtelijk structuurplan, goedgekeurd door de Vlaamse regering op 10 juli 2001.

Aangezien het kleinstedelijk gebied van Herentals²³ door de provincie nog niet werd afgebakend (opstart afbakingsstudie voorzien eind 2007), wordt er in navolgende behoefttestudie gewerkt met een hypothese van afbakening.

---

²² Zie RSPA: informatief deel, blz. 29

²³ De beleidsterm ‘kleinstedelijk gebied’ valt meestal niet samen met de gemeentegrenzen en beslaat dus niet de gehele gemeentelijke oppervlakte. Anderzijds kan een kleinstedelijk gebied wel delen van meerdere gemeenten bevatten.

Taakstelling voor het kleinstedelijk gebied

De principes van het ruimtelijke structuurplan Vlaanderen worden gehanteerd als uitgangspunt. De doelstelling blijft om tegen 2007 een trendbreuk in de richting van de opgelegde verhouding (65 - 35% ten aanzien van bijkomende woningen in het stedelijk gebied en in het buitengebied) te verwezenlijken. Er wordt echter verwacht dat deze verhouding moeilijk tegen 2007 kan worden gerealiseerd. Dit is grotendeels een gevolg van het feit dat in de meeste gemeenten van het buitengebied nog een aanzienlijke voorraad aan bebouwbare percelen bestaat. De gemeenten spelen een belangrijke rol door in hun ruimtelijk structuurplan keuzes te maken ten aanzien van het gebruik of de herbestemming van woon- en woonuitbreidingsgebieden volgens het gewestplan.²⁴

De kleinstedelijke gebieden moeten het resterende aantal woningen opnemen die in de stedelijke gebieden thuishoren (65%) maar die de groot- en regionale stedelijke gebieden niet meer kunnen plaatsen. Het gaat om 15.765 woningen ofwel 15% van de totale behoefte aan bijkomende woningen in de provincie Antwerpen. In de kernen van het buitengebied kan 35% van het totaal aantal bijkomende woningen in de provincie Antwerpen worden gerealiseerd. Dat zijn 36.784 woningen. De stedelijke gebieden beslaan niet noodzakelijk de gehele oppervlakte van de betrokken gemeenten. Delen van deze gemeenten die tot het buitengebied behoren, krijgen eveneens hun aandeel woningen uit het 35%-pakket. Dat geldt zowel voor de grootstedelijke en de regionaalstedelijke gebieden als voor de kleinstedelijke gebieden.

Voor de verdeling van de 15.765 bijkomende woningen van het 65%-pakket tussen de verschillende kleinstedelijke gebieden (met name Lier, Hoogstraten, Boom, Geel, Mol en Heist-op-den-Berg) werd door de provincie rekening gehouden met kwalitatieve als kwantitatieve factoren²⁵.

Voor het **stedelijk gebied** van Herentals wordt een **taakstelling** van **2.481** eenheden voorzien voor de periode 1992-2007.

Verdere uitwerking

Om het beleid inzake de verdeling van bijkomende woningen in het buitengebied te kunnen opvolgen, vraagt de provincie aan de gemeenten een gesloten bevolkingsprognose op te stellen die de natuurlijke aangroei van de bevolking weergeeft.

Het aantal te voorziene bijkomende woningen voor Herentals die nodig zijn om de natuurlijke groei van de bevolking tussen 1992 en 2008 te kunnen opvangen, werd door de provincie op 1.330 eenheden begroot. Conform de RSV planperiode (1992-2007) kunnen we deze taakstelling herberekenen tot een periode van 15 jaar: $1.330 \times 15/16 = 1.247$ woningen voor de periode 1992-2007. Inclusief een frictieleegestand²⁶ van 2,5% komt dit neer op een taakstelling van 1.278 woningen. Dit cijfer is van toepassing op de gehele gemeente. Er dient echter een verdere differentiatie gemaakt te worden naar het buitengebied en het stedelijk gebied van de gemeente.

Om de behoefte aan woningen in het buitengebied te berekenen, moet de natuurlijke behoefte die in het stedelijk gebied zal opgevangen worden, in mindering gebracht worden. Tabel 8 geeft een overzicht van het aantal woningen per statische sector, be-

²⁴ Zie RSPA: richtinggevend deel, blz 186

²⁵ Zie RSPA: informatief deel, blz 104: "3.Methodiek van verdeling van de behoefte van bijkomende woningen"

²⁶ De leegstand die noodzakelijk is om vlotte verhuisbewegingen mogelijk te maken.

horend tot het stedelijk gebied, op kaart 2 is een voorlopige afbakeningslijn voorgesteld. Hieruit blijkt dat op 01/03/1991 65 % van de woningen binnen het stedelijk gebied gelokaliseerd zijn, wat aansluit bij de 65/35 verhouding die op provinciaal niveau werd vastgesteld.

Tabel 8: Aantal woningen in het stedelijk gebied per statistische sector, 1991

<i>Statistische sector</i>	<i>aantal woningen</i>
Molekens - Veldhoven	686
Sint-Janneke	47
Herentals - Stadsveld	638
De Poel	871
Wuytsbergen	275
Herentals - Stationswijk	836
Herentals - centrum	656
Eigen Haard	502
Sint-Job	135
Diependaal	460
Wijngaard	96
Poederleeseweg (28%)	52
Nete-Noord-Herentals-Verspreide bebouwing (32%)	41
Spaans Hof - Kappelenblok (80%)	499
totaal stedelijk gebied (1)	5.794
totaal Herentals (2)	8.865
aandeel stedelijk gebied (1) / (2)	65 %

Bron: IOK; NIS, Algemene Volks- en Woningtelling, 1.3.1991

In navolging van het RSV, wordt de waargenomen verhouding tussen het aantal woningen in het stedelijk gebied en deze in het buitengebied anno 1991 vastgehouden voor de behoefte-raming. Indien 65 % van de totale natuurlijke behoefte (1.278 bijkomende woningen) binnen het stedelijk gebied gerealiseerd wordt, rest er nog een taakstelling voor het **buitengebied** van **448** eenheden in de periode 1992-2007.

Evaluatie taakstellingen

De vooropgestelde taakstellingen voor zowel het stedelijk gebied als het buitengebied worden geconfronteerd met de feitelijk gerealiseerde woningen in de eerste helft van de planperiode (1992 – 2000). De behoefteberekening wordt vervolgens verder opgesteld voor de periode 2000-2007.

De nog resterende behoefte aan bijkomende woningen voor de periode 2000-2007 wordt bekomen door de totale behoefte te verminderen met het aantal woningen dat tussen 1992 en 2000 reeds gerealiseerd werd in het buitengebied. Dit aantal wordt begroot als het verschil tussen het totaal aantal gerealiseerde woningen in de periode 1992-2000 en het aantal dat hiervan gerealiseerd werd in stedelijk gebied. Deze waarden worden berekend, uitgaande van het aantal nieuwe huishoudens in de beschouwde periode.

Deze redenering leidt tot de vaststelling dat tussen 1992 en 2000 reeds 1.116 woningen werden gerealiseerd, waarvan 453 in het buitengebied.

De afweging tussen de provinciale taakstelling voor het buitengebied voor de periode 1992-2007 en het aantal gerealiseerde woningen tot 2000, toont aan dat de natuurlijke behoefte in het buitengebied van Herentals reeds volledig is ingevuld (

Tabel 9).

Voor het stedelijk gebied is nog een taakstelling van 1.818 bijkomende woonegelegenheden weggelegd voor de periode 2000-2007.

Tabel 9: Behoeft aan bijkomende woningen in stedelijk gebied en in buitengebied

<i>rubriek</i>	<i>gebied</i>	<i>aantal woningen</i>
gemeentelijke natuurlijke behoefte 1992-2007		1.278
	<i>Hypothese buitengebied</i>	448
taakstelling stedelijk gebied gerealiseerd 1992-2000		2.481
		1.116
	Hypothese buitengebied	453
	Hypothese stedelijk gebied	663
te realiseren 2000-2007		
	buitengebied	- 5
	stedelijk gebied	1.818

Bron: IOK, NIS en eigen berekeningen

Op basis van de gerealiseerde woningen over de periode 1992-2000 wordt de taakstelling geëvalueerd²⁷. Uit de gerealiseerde aantallen blijkt dat er in de eerste helft van de planperiode relatief meer woningen werden gerealiseerd in de hoofddorpen van het buitengebied dan in de –hypothese van– stedelijk gebied. Procentueel werd er 40% van de woningen gerealiseerd in het buitengebied en 60% in het stedelijk gebied.

Aangezien er gedurende de eerste helft van de planperiode minder woningen gerealiseerd werden in het kleinstedelijk gebied dan vooropgesteld, zou er in de tweede helft van de planperiode een inhaalbeweging dienen te gebeuren voor het behalen van de taakstelling. Volgens de waargenomen trend komt het behalen van de vooropgestelde taakstelling aldus in het gedrang. Deze evolutie werd zoals eerder vermeld door de provincie verwacht gezien het grote aantal eenvoudig te realiseren bebouwbare gronden gelegen in het buitengebied.

Indien de waargenomen trend uit de eerste helft van de planperiode zich echter doorzet, zal het overaanbod in WG tegen het einde van de planperiode onzeker zijn. Aangezien Herentals door de provincie geselecteerd werd als kleinstedelijk gebied met een gewoon hoofddorp type II, kunnen er desnoods na afbakening meer woningen gerealiseerd worden in het buitengebied gedeelte dan de natuurlijke aangroei. Dit echter in beperkte mate, middels het kleine verantwoorde projecten betreft (vb. als afwerking van een kern of voor specifieke doelgroepen).

Gelet op de selectie van Morkhoven en Noorderwijk als hoofddorpen type II en gelet op een aantal kwalitatieve ruimtelijke criteria²⁸ onderschreven door de provincie in het provinciaal structuurplan, is een 60%-40% verdeling van bijkomende woningen tussen het stedelijk gebied en buitengebied van Herentals eerder realistisch.

5.2.2 Sociale huisvesting

Huidig aanbod

Binnen de gemeente zijn 3 huisvestingsmaatschappijen actief.

De bouwmaatschappij Eigen Haard voorziet in de bouw van sociale huurwoningen. Tot 1985 (en terug vanaf 2000) werd een deel van de huurwoningen verkocht aan de huurders. De bouwmaatschappij bouwt enkel woningen in het stedelijk gebied.

²⁷ Ook de provincie voorziet in een evaluatie, ondermeer op basis van de inzichten voortkomend uit de gemeentelijke structuurplanningsprocessen of de afbakeningsprocessen. RSPA: richtinggevend deel, blz.197

²⁸ Zie RSPA: '4.1 ontwikkelingsperspectieven voor de kleinstedelijke gebieden, blz. 176 en volgende.

De Geelse bouwmaatschappij bouwt sociale huurwoningen in Noorderwijk en Morkhoven. Tot 1982 werd een deel van de huurwoningen verkocht aan de huurders.

De Kleine Landeigendom Zuiderkempem bouwt sociale koopwoningen. De meeste woningen werden in het stedelijk gebied gebouwd. Een aantal projecten werden voorzien in Noorderwijk en Morkhoven. De maatschappij voorziet toekomstige projecten in het stedelijk gebied en in Noorderwijk.

Tabel 10: Sociale huisvesting in Herentals + aandeel in de woningvoorraad op 1/1/2001

<i>sociale woningen</i>	<i>huur</i>	<i>koop</i>	<i>totaal</i>	<i>aandeel</i>
Stedelijk gebied	543	394	937	69%
Noorderwijk	122	78	200	15%
Morkhoven	89	129	218	16%
Watervoort	0	0	0	0%
totaal	754	601	1.355	100%
% in de woningvoorraad	7,4%	5,9%	13,3%	

Bron: IOK; Geelse Bouwmaatschappij, Kleine Landeigendom Zuiderkempem, Eigen Haard

Wanneer de percentages huur- en koopwoningen vergeleken worden met de gemiddelde percentages voor Vlaanderen (beide 5%), dan is het duidelijk dat het aanbod in Herentals zeer goed is. Zowel de huur- als de koopsector zitten boven het Vlaams gemiddelde. Het merendeel (70%) van de sociale huisvesting is in het stedelijk gebied gelegen. Noorderwijk en Morkhoven nemen onderling gelijkwaardige percentages op. Watervoort heeft geen sociale huisvesting.

Aandeel in de woonbehoefte

Een deel van de totale woningbehoefte dient in de vorm van sociale huisvesting te worden opgevangen. Een mogelijke berekeningsmethode voor deze behoefte werd door de provincie uitgewerkt in het provinciaal ruimtelijk structuurplan. Dit is echter een theoretisch cijfer en zal onder impuls van de gemeentelijke huisvestingsactoren moeten verfijnd worden.

Het aantal sociale woningen op 1/1/2001 wordt uitgedrukt als percentage van het aantal huishoudens op hetzelfde moment zijnde 10.368²⁹. Voor Herentals is dit ongeveer 13%. Indien een gemeente in een stedelijk gebied tussen de 5% en 15% sociale woningen in haar woningvoorraad heeft, dient minstens 15% en maximaal 25% van de totale taakstelling uit sociale woningen te bestaan. Met een totale taakstelling van 2.481 wooneenheden zullen er dus minimaal 372 en maximaal 620 bijkomende sociale woningen gerealiseerd moeten worden tussen 1992 en 2007.

Tabel 11. Te verwachten sociale huisvesting in Herentals vanaf 2000

	<i>Stedelijk gebied</i>	<i>Buitengebied</i>	<i>te verwachten aantal tot 2007</i>
Huur	112	38	150
Koop	86	18	104
Totaal			254
resterende behoefte tot 2007			min. 118

Bron: Stad Herentals op basis van gegevens Geelse Bouwmaatschappij, Kleine Landeigendom Zuiderkempem, Eigen Haard; eigen verwerking

De gegevens uit bovenstaande tabel geven het aantal sociale woningen aan opgericht of effectief gepland in de tweede helft van de planperiode (2000 – 2007). Als we het totaal aantal te verwachten sociale woningen in deze periode, zijnde 254 woningen optellen met de reeds gerealiseerde sociale woningen tijdens de eerste helft van de

²⁹ Bron: <http://ecodata.mineco.fgov.be>

planperiode (1992-2000) kan er uitgeklaard worden of er aan de provinciale taakstelling wordt voldaan. Indien er in de eerste helft van de planperiode (1992 – 2000) minimaal 118 sociale woningen gerealiseerd werden, voldoet Herentals aan de taakstelling.

Uit de beschikbare gegevens blijkt dat de bouwmaatschappij Eigen Haard in de betreffende periode 40 huurwoningen in het stedelijk gebied heeft gerealiseerd en dat er sinds 1992 minstens 96 woningen door de Kleine Landeigendom in het WUG St. Janneke gerealiseerd werden (eveneens gelegen in hypothese stedelijk gebied). In het totaal zullen er dus over de volledige planperiode 390 sociale woningen gerealiseerd zijn.

De huidige te verwachten realisaties zullen bijgevolg volgens de provinciale taakstelling tot 2007 een voldoende aanbod sociale huisvesting verzekeren. Uiteraard zijn deze cijfers veronderstellingen en zullen de gemeentelijke huisvestingsactoren het huisvestingsbeleid verder moeten uitwerken.

Uit verder onderzoek zal moeten blijken of er bijkomende huisvestingsinitiatieven noodzakelijk zijn voor specifieke doelgroepen: woonwagenbewoners, rondtrekkende beroepsbevolking, permanente bewoners van (zonevreemde) weekendverblijven, erkende politieke vluchtelingen, e.a. (conform Vlaams minderhedenbeleid). Een oplossing voor deze problematiek zal repercussies hebben op de behoefte aan sociale huisvesting. De vooropgestelde sociale huisvestingsbehoefte van 15% kan dan ook als een minimum beschouwd worden.

5.2.3 Aanbod

Aanbod langs uitgeruste wegen

Het aanbod aan bouwmogelijkheden werd onderzocht aan de hand van de kadasterplannen (kadscan). Bij de analyse werden alle ontsloten, vrijliggende percelen geteld, rekening houdend met het overzicht van de vergunde verkavelingen en de daarin gebouwde loten tot 1 januari 2000. Ook werd rekening gehouden met de goedgekeurde BPA's (de behouden BPA's van voor het gewestplan³⁰ en de BPA's van na het gewestplan³¹) die een impact hebben op de nederzettingsstructuur.

De effectieve bouwmogelijkheden op leegstaande percelen gelegen aan een uitgeruste weg werden bepaald aan de hand van perceelsbreedten conform de provinciale omzendbrief voor de opmaak van de woningprogrammatie als onderdeel van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. Om een zo realistisch mogelijk aanbod te bekomen wordt de verdichting op maat van de kernen voorgesteld rekening houdend met de gewenste ruimtelijke structuur in het structuurplan van Herentals. De opvulmogelijkheden via appartementen worden bepaald aan de hand van een correctiefactor (zie verder).

---

³⁰ Belgisch Staatsblad: Behoud van gemeentelijke plannen van aanleg die dateren van voor de inwerkingtreding van de vaststelling van het gewestplan of een gewestplanwijziging in het plannenregister van de gemeente, publicatie 24/02/2001

³¹ AROHM - Afdeling Ruimtelijke Planning: CD-rom geactualiseerde contouren BPA's Vlaanderen, toestand juli 1999

Tabel 12. Aanbod onbebouwde percelen langs uitgeruste wegen

	woongebied	landelijk woongebied / woonp.	verkaveling in WUG	verk. buiten woonzone	totaal	aandeel
Stedelijk gebied	478	0	0	0	478	44%
Watervoort	186	25	12	6	226	21%
Noorderwijk	211	20	0	6	237	22%
Morkhoven	122	0	5	7	134	12%
Totaal	997	45	17	16	1075	100%
Totaal SG					478	44%
Totaal BG					597	56%

Bron: gemeentelijke diensten, kadscan, luchtfoto's 1995, luchtfoto's IOK 1999, berekeningen IOK

De telling geeft het theoretische aanbod bouwrijpe percelen. Deze gronden zullen tot 2007 niet allemaal op de markt komen. AROHM hanteert een realisatiegraad van 30% op 10 jaar voor kavels langs uitgeruste wegen (Bestuur RO, het Algemeen en Bijzonder Plan van Aanleg, Brussel, 1991). Voor deze planperiode (2000 tot 2007) komt dit neer op een realisatiegraad van 21%. Deze regel geldt echter voor kavels buiten BPA's en goedgekeurde verkavelingen. De realisatiegraad van verkavelingen en kavels gelegen in BPA ligt in de hele regio betrekkelijk hoog en kan worden ingeschat als 60%³² voor kavels in goedgekeurde, niet vervallen verkavelingen. De onderstaande tabel past deze realisatiegraden toe op het aanbod van Herentals.

Tabel 13: Aanbod langs uitgeruste weg dat voor 2007 op de markt komt

type			
<i>aanbod stedelijk gebied</i>			
	<i>aantal</i>	<i>realisatiegraad</i>	<i>aanbod tot 2007</i>
kavels niet in verkaveling	268	21%	56
kavels in verkaveling / BPA	210	60%	126
totaal stedelijk gebied	478		182
<i>aanbod buitengebied</i>			
	<i>aantal</i>	<i>realisatiegraad</i>	<i>aanbod tot 2007</i>
kavels niet in verkaveling	306	21%	64
kavels in verkaveling / BPA	291	60%	174
totaal buitengebied	597		238
Totaal			420

Bron: IOK

Na toepassing van de realisatiegraden kan men veronderstellen dat 420 kavels tegen 2007 op de markt zullen komen. Ongeveer 43% van het aanbod zal vrijkomen in het stedelijk gebied, 57% zal vrijkomen in het buitengebiedgedeelte van Herentals. Dit cijfer houdt echter alleen rekening met percelen terwijl het de bedoeling is dat we het aantal woningen kunnen bepalen. Aangezien appartementen en studio's meerdere woningen op een perceel kunnen betekenen, is het noodzakelijk om een correctiefactor op het aantal beschikbare percelen toe te passen.

Bij de berekening van de correctiefactor nemen we aan dat hetzelfde aandeel ééngesinshuizen zal worden gebouwd zoals dat de laatste jaren het geval was volgens het referentiejaar 1991(NIS). Per statistische sector werden de verschillende woningtypes opgevraagd waardoor we de differentiatie tussen het stedelijk gebied en het buitenge-

³² Uit een steekproef van 5 verkavelingen van minimum 20 loten, vergund sinds 2000, blijkt dat na 2 tot 5 jaar steeds minimum 60% bebouwd werd. De gemiddelde realisatiegraad in de steekproef bedraagt zelfs 74%. Gezien deze hoge realisatiegraad van verkavelingen, blijft de ingeschatte theoretische realisatiegraad van 60% -gewoonlijk voorzien op 10 jaar- behouden over een periode van 7 jaar (2000 tot 2007). Volgende verkavelingen werden hiervoor in rekening gebracht: V2003/001-Dopheidestraat, V2002/007-Trosstraat, V1998/007(1)-Ploegstraat, V2002/001-Rode Leeuwstraat, V1999/006-Maalderijstraat

bied konden bepalen. Een meergezinsgebouw in het stedelijk gebied bevat gemiddeld 4,84 woningen³³, in het buitengebied is dit gemiddeld 3,27 woningen. De verhouding tussen ééngezinswoningen en appartementen was anno 1991 voor het stedelijk gebied 81% - 19%. Voor het buitengebied was dit 94,1% - 5,9%. De correctiefactor die we toepassen op het aantal beschikbare percelen in het stedelijk gebied wordt dan 1,73 ($1 \times 0,81 + 4,84 \times 0,19$). Voor het buitengebied wordt dit 1,13 ($1 \times 0,941 + 3,27 \times 0,059$). De onderstaande tabel past de correctiefactor toe op het aantal beschikbare percelen.

Tabel 14: Toepassing van appartementsfactoren op het aanbod langs uitgeruste weg

	aantal kavels	appartementsfactor	aantal woningen tot 2007	proc. verdeling
Stedelijk gebied	182	1,73	314	54%
Buitengebied	238	1,13	268	46%
totaal			582	100%

Bron: IOK

Deze correctie geeft aan dat er (langs uitgeruste wegen) tegen 2007 ongeveer 580 woningen op de markt kunnen komen. 54% van het aanbod zal vrijkomen in het stedelijk gebied, 46% zal vrijkomen in het buitengebiedgedeelte van Herentals.

Aanbod in niet uitgeruste woongebieden

Kaart 23: Aanbod in niet-uitgeruste woongebieden

De kavels langs uitgeruste wegen zijn echter niet de enige bouw mogelijkheden binnen de gemeente. Ook de niet uitgeruste gronden in het woongebied zijn juridisch bebouwbaar en kunnen het aanbod verhogen. De volgende tabel geeft een aanbod van deze gronden, rekening houdend met de te verwachten verkavelingsprojecten.

Aangezien er voor de meeste gebieden nog geen verkavelingsaanvragen lopende zijn en de realisatiegraad van een verkaveling rond de 60% schommelt, lijkt een volledige realisatie van deze gebieden voor 2007 niet realistisch. In het beste geval, samen met inspanningen om de ontwikkeling van deze gebieden te stimuleren, is een realisatiegraad van 60% toepasbaar. De realisatiegraad die toepasbaar is op sociale huisvesting is nog groter. Gelet op de inschrijvingslijsten van de huisvestingsmaatschappijen en de bouwverplichting (binnen 5 jaar na het verlijden van de aankoopakte) op sociale kavels, wordt een realisatiegraad van 100% toegepast op het te verwachten aanbod van de huisvestingsmaatschappijen en de sociale verkavelingen.

Wanneer we de realisatiegraden toepassen op de reële potenties van de binnengebieden zien we een zeer groot aanbod in het stedelijk gebied. **Tot 2007 zullen er, zonder bijkomende maatregelen, in het stedelijk gebied mogelijk 1.208 woningen op de markt komen, in het buitengebied zullen mogelijk 204 woningen op de markt komen.**

De aangeduide binnengebieden in woongebied werden onderworpen aan een planmatige watertoets: geen enkel gebied is gelegen binnen een risicozone voor overstromingen.

Onderstaande tabel geeft een eerste evaluatie weer van de binnengebieden op basis van een aantal juridische aspecten (ligging gewestplan, BPA,...) en een eerste toetsing van enkele belangrijke randvoorwaarden (watertoets, mogelijke ontsluiting, ligging

³³ De statistische sectoren met een aanwezigheid van hoogbouw werden niet in de berekening meegenomen aangezien er anders een vertekening van de werkelijke situatie zou optreden inzake de appartementsverdeling op percelen langs uitgeruste wegen.

ten opzichte van centrum,...). **De confrontatie met de gewenste ruimtelijke structuur gebeurt in het richtinggevend deel. Dit betekent dat een aantal juridisch bebouwbare gebieden, om diverse redenen (vb. de gewenste openruimte structuur of behoeften aan andere functies dan wonen) kunnen uitgesloten worden voor woningbouw. Volgende tabel dient dus als een maximum aanbod te worden beschouwd.**

Tabel 15: Evaluatie niet uitgeruste woonzones

ligging	Zone	grootte (ha)	dichtheid	aanbod	Realisatiekans -randvoorwaarden
Stedelijk gebied (hypothese)	1. Vest- Rodekruisstraat	1,02	25	25 (52)	52 soc. woningen mogelijk door krotopruijing en invullen van braakliggende gronden. 25 woningen extra mits invullen van serres aan de St. Jansstraat
	2. Collegestraat	0,45	25	11	niet realistisch voor 2007
	3. Hellekensstraat	3,2	25	80	realisatie mogelijk
	4. Augustijnenlaan	1,4	25 (36)	35 (50)	50 woningen mogelijk aan hogere dichtheid door herinvulling van de Delhaize parking, oud moederhuis etc.
	5. Belgiëlaan	0,46	25	11	realisatie mogelijk maar rekening houden met groene karakter van de omgeving
	6. Vossenbergr- Markgra- venstr.	1,90	25	47	realisatie mogelijk mits nieuwe invulling van oude bedrijfsgebouwen en leegstaande school
	8. Markgravenstr.- stationsbuurt	2,69	25 (33)	67 (90)	realisatie mogelijk in het kader van de uitbouw van de stationsomgeving, verplaatsing ijzerhandel en opslag van bouwmaterialen dient verder onderzocht te worden in BPA Markgravenstraat (hogere dichtheden mogelijk)
	9. Kanaalstraat	1,23	25	30	realisatie mogelijk
	10. Knooppunt Lierseweg	2,46	25	61 (80)	realisatie mogelijk, knooppunt dat als een potentieel bakken voor de stad kan worden uitgebouwd.
	11. Ring Scheppersinsti- tuut	1,98	25 (13)	49 (25)	behouden van het voetbalveld en de fietsenberging, deels bebouwen met ca. 25 woningen
	12. Stadsveld	3,81	25	95	realisatie mogelijk, aanvulling op bestaande verkaveling
	14. Burchtstraat	0,51	25	12	realisatie mogelijk mits integratie van de gebouwen van Mols-Dom en rekening houdend met een groene vinger
	15. Vinkenslag	0,29	25	7	realisatie mogelijk, er is reeds een indelingsplan voor het gebied
	17. Vogelzang west	1,51	25	56 (22)	realisatie mogelijk (lagere dichtheid wenselijk omwille van het bestaande bebouwingspatroon)
	19. De Poel	0,92	25	23	realisatie mogelijk
	20. Nonnenstraat	0,47	25	11	niet realistisch voor 2007
	21. Spoorwegstraat	1,61	25	40	realisatie mogelijk
	22. Kapellenblok	6,16	25	154	realisatie mogelijk, gefaseerde ontwikkeling aangewezen, rekening houdend met lagere dichtheid richting groene verbinding
	24. Gareelmakerstraat	1,2	25 (80)	29 (96)	realisatie mogelijk. Project gepland: 15 woningen, 81 appartementen.
	25. Diependaal	4,09	25 (16)	102 (64)	Slechts beperkt aan te snijden gedeeltelijk voor wonen als gevolg van geplande aanleg van een wijkpark en watergebonden wonen aan de jachthaven
	26. Koulaak	2,32	25	58 (50)	realisatie mogelijk, knooppuntlocatie voor kantoren en hogere bebouwing, ca. 50 woningen wenselijk
	27. Eeckelberg	5,98	25 (19)	149 (113)	realisatie mogelijk (sociale woningen + sociale kavels). Groten-deels in ontwikkeling (+/-4,5ha): verkaveling voor 42 kavels (IOK) + 34 sociale woningen KLE Zuiderkempen
28. Montezumalaan	2,89	25	72	realisatie mogelijk, deels gehypothekeerd door de bufferzone van het industriegebied Pareinlaan	
29. Engelse wijk	1,42	25	35	realisatie mogelijk via opmaak BPA Engelse Wijk	
30. Accacialaan	3,80	25 (22)	95 (85)	woningbouwproject langs het kanaal in combinatie met publieke speelterreinen nabij de school	
31. Daalakker	3,19	25	79	realisatie mogelijk	
32. Heesveld	1,17	25	29	realisatie mogelijk, gelegen in natuurlijk waardevolle omgeving	
33. Kruisberg	2,74	25	68	realisatie mogelijk, gelegen in natuurlijk waardevolle omgeving	
35. vm poederfabriek- Wuytsbergen	14,3	25	357	realisatie mogelijk, gelegen in natuurlijk waardevolle omgeving	
42. Peerdsbosstraat	1,46	25 (10)	36 (15)	Gebied gelegen ten noorden van de Peersbosstraat, naast de site de Zaat, verkaveling in opmaak. Ongeveer 4.600m ² wordt als speelbos ingericht	

Buitengebied	36. Ter Bueken	7,08	15 (14)	106 (96)	realisatie mogelijk, gelegen tussen recreatiegebied en bosgebied. Gedeeltelijk ingenomen door verkaveling (2,1ha= 10wo/ha) Verkaveld in 2003: 24 kavels op 1,25ha
	37. Dopheidestraat	1,44	15 (19)	21 (24)	
	38. Sterrebos	1,5	15	23	Verkaveld in 2003: 23 kavels op 1,5ha
	39. Pulstukken	1,51	15	22	realisatie mogelijk
	40. Draaibomen	9,07	15	136	realisatie mogelijk, rekening houdend met ontsluitingsmogelijkheden, voldoende groenvoorziening, dichtheid, landelijke omgeving,...
	41. Braakveld	2,3	15 (16)	35 (39)	Verkaveld in 1999: 39 kavels op 2,3ha
Theoretische potentie				2.266	
Reële potentie stedelijk gebied				1.903	
Reële potentie buitengebied				340	

Bron: Eigen gegevens, stadsbestuur, berekeningen IOK (cijfers tussen haakjes = de reële potentie)

Aanbod door projecten in woonuitbreidingsgebieden

Woonuitbreidingsgebieden kunnen uitsluitend ontwikkeld worden voor groepswooningbouw. Onder groepswooningbouw lijkt te moeten worden verstaan: het tezelfdertijd en gemeenschappelijk oprichten van woningen. Typische voorbeelden van groepswooningbouw zijn sociale woonwijken. Projecten voor individueel op te richten woningen zijn in principe niet toegelaten, tenzij de gemeente over de ordening van het woonuitbreidingsgebied (via verkavelingsvergunning of BPA) anders heeft beslist.

De provincie stimuleert een aanbodbeleid in de kleinstedelijke gebieden. Woonuitbreidingsgebieden, gelegen binnen de afbakeningslijn, kunnen volgens het RSPA zonder bijkomende motivering worden aangesneden.

Het woonuitbreidingsgebied **101.Mispelaar** ('Korte Akker') te Morkhoven werd deels ingevuld met sociale woningen (nieuwbouw, gerealiseerd tussen 1976 en 2001 door de Kleine Landeigendom). Er resteert nog een klein en gefragmenteerd gedeelte onbebouwd.

Het woonuitbreidingsgebied **104. Zandkapel** is nagenoeg volledig volgebouwd. Een gedeelte van het woonuitbreidingsgebied is ingenomen door voetbalvelden (VV Noordstar).

Momenteel zijn er een aantal projecten lopende in het woonuitbreidingsgebied **105.St.-Janneke**: in het totaal zullen er 133 woningen worden gerealiseerd. Met toepassing van de realisatiegraden (100% voor sociale huisvestingsproject KLE van 70 woningen, 60% voor privé ontwikkelingen) **kunnen er tegen 2007 in het totaal 107 woningen op de markt komen**. Vrijliggende kavels in goedgekeurde verkavelingen in het woonuitbreidingsgebied werden reeds meegenomen in het aanbod langs uitgeruste wegen voor zover ze de ontwikkeling van het achterliggende gebied niet in het gedrang brengen.

Een aantal woonuitbreidingsgebieden: **103. Morkhoven** (dorpskom-spoorweg), **106.Olympiadelaan** en **108.Kapellenblok** zijn (deels) gelegen in van nature overstroombare gebieden. Dit betekent dat de volledige aansnijding van deze gebieden omwille van een duurzame waterbeheersing niet evident is. Het woonuitbreidingsgebied 106. Olympiadelaan komt in aanmerking voor de uitbreiding van de campus van het St. Elisabethziekenhuis, gelegen aan de overzijde van de spoorweg (woongebied volgens gewestplan). Een verkennend onderzoek werd opgestart in het kader van het Zorgstrategisch planproces van de Vlaamse Gemeenschap. Dit onderzoek tracht een lange termijn visie te ontwikkelen voor de gehele campus en omvat een onderzoek naar bijkomende infrastructurele voorzieningen in functie van het zorgproces, alsook een bereikbaarheids- en parkeerstudie. Het onderzoek, waarbij verschillende ontwik-

kelingsscenario's werden afgewogen, duidt het woonuitbreidingsgebied 'Olympiade-
laan' aan als meest geschikte locatie voor ondermeer de uitbreiding van de parkeer-
infrastructuur van de campus. Deze parkeerinfrastructuur zou specifiek kunnen worden
voorbehouden voor het personeel. Gezien het gebied gelegen is naast de Kleine Nete,
is een diepgaand haalbaarheidsonderzoek m b.t. de waterhuishouding noodzakelijk.
Dit onderzoek moet uitsluitsel geven of de bovengenoemde planvoorstellen kunnen
gerealiseerd worden en welke flankerende maatregelen moeten genomen worden met
betrekking tot de watergevoeligheid in het gebied.

Aanbod van leegstaande woningen

Ook de leegstaande panden zorgen voor een aanbod dat extra op de markt kan komen.
De leegstand is echter moeilijk op te sporen. Bovendien is ook moeilijk na te gaan of
het om structurele dan wel om eerder toevallige leegstand gaat. De vermoedenlijst van
de leegstand bedroeg eind 1999 ongeveer 60 woningen (waarvan er vier in het buiten-
gebied zijn gelegen). Mits de nodige stimuleringsmaatregelen kan een groot deel van
deze woningen op de markt worden gebracht. Gerekend aan een realisatie van 50%
(GRS Herentals, 2000, p. 46 deel II) zal dit aanbod ongeveer dertig woningen bevat-
ten (ca. 28 stedelijk gebied, 2 buitengebied).

5.2.4 Confrontatie van woningvraag en –aanbod

De confrontatie geeft weer of de voorraad aan woningen die zal vrijkomen tot 2007,
voldoende is om de toekomstige woningbehoefte op te vangen.

Tabel 16: Confrontatie van woningvraag en –aanbod

	<i>stedelijk gebied</i>	<i>buitengebied</i>
aanbod langs uitgeruste wegen	314	268
aanbod in niet uitgeruste woongebieden	1.208	204
aanbod door projecten in WUG	107	0
aanbod door renovatie van leegstaande panden	28	2
totaal te verwachten aanbod tegen 2007	1.657	474
resterende behoefte tot 2007	1.818	0
aanbodstekort	161	
aanbodsoverschot		474

Bron: berekeningen IOK, actualisatie en eigen verwerking iris consulting

5.2.5 Uitgangspunten woningprogrammatie

Buitengebied

Gezien de provinciale selectie van Noorderwijk en Morkhoven als hoofddorpen type
II, zijn er beperkte³⁴ mogelijkheden voor het realiseren van meer bijkomende wonin-
gen dan voor de opvang van de natuurlijke aangroei nodig is. Uit de berekening van
de woningprogrammatie blijkt dat er volgens het gewestplan nog voldoende moge-
lijkheden zijn in niet uitgeruste woongebieden. Dit houdt in dat er in principe in het
buitengebiedgedeelte van Herentals geen woonuitbreidingsgebieden moeten worden
aangesneden.

³⁴ Voor kleinere woonprojecten, in functie van de afwerking van een kern

Stedelijk gebied³⁵

De confrontatie geeft aan dat er onvoldoende bouwmogelijkheden vrijkomen om de taakstelling voor het stedelijk gebied op te kunnen vangen binnen de planperiode. Anderzijds beschikt Herentals wel over een voldoende groot aantal mogelijkheden tot het creëren van een extra aanbod in het stedelijk gebied, ondermeer door vervangings en vernieuwbouw, waarbij nieuwe aantrekkelijke stedelijke woonvormen in hoge dichtheden kunnen gerealiseerd worden zonder afbreuk te doen aan de bestaande de kwalitatieve en historisch waardevolle stedelijke structuur van de stad.

Het vastgesteld theoretisch tekort mag echter geen aanleiding vormen tot het ongebreideld verdichten van het stedelijk gebied en het aansnijden van waardevolle open ruimten. Een kwalitatief woonbeleid met aandacht voor voldoende groene ruimten in de stedelijke kern blijft voorop staan. Gezien het potentieel aanbod aan bebouwbare gronden in het stedelijk gebied, blijft de opgave voor Herentals erin bestaan bijkomende inspanningen te leveren om een aantal niet uitgeruste woonzones op de markt te brengen. Ook kan men proberen om de vrijliggende kavels langs de uitgeruste wegen in stedelijk gebied sneller op de markt te brengen.

---

³⁵ Deze conclusies zijn voorlopig, in afwachting van de definitieve afbakening van het stedelijk gebied door de provincie.

5.3 Bedrijvigheid

5.3.1 Inventaris zonevreemde bedrijven

Kaart 24: Zonevreemde bedrijven

Op basis van een doorgedreven inventarisatie en bevraging kunnen twee categorieën onderscheiden worden: effectief zonevreemde bedrijven en bedrijven die gedeeltelijk zonevreemd gelegen zijn.

Dit onderzoek resulteerde in een lijst van 7 bedrijven die met de problematiek van zonevreemdheid geconfronteerd worden. Voor één bedrijf (1) is momenteel een BPA in opmaak om een oplossing te bieden voor de problematiek. De terreinen werden onderworpen aan een terreinbezoek. Er werd in het kader van het structuurplan een eerste evaluatie gemaakt op basis van het socio-economisch profiel, ruimtelijk profiel, mobiliteits- en bereikbaarheidsprofiel en milieuprofiel. In het richtinggevend deel worden deze bedrijven ten opzichte van de gewenste ruimtelijke structuur afgewogen en wordt er voor ieder bedrijf een besluit en aangewezen actie voorgesteld. Op basis van deze evaluatie kunnen de bedrijven mogelijk opgenomen worden in een RUP voor zonevreemde bedrijven.

5.3.2 Actuele ruimtebehoefte lokaal bedrijventerrein

Een ruwe inschatting van de ruimtebehoefte aan lokale bedrijvigheid kan gegeven worden door de verhouding van het voorspelde aantal inwoners op beroepsactieve leeftijd in 2007 (15756) ten opzichte van werkelijk aantal inwoners op beroepsactieve leeftijd in 1998 (15572) te vermenigvuldigen met het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen (527 ha)³⁶. Dit is in totaal 6.22 ha. Rekening houdend met de verdeling tussen regionale en lokale bedrijventerreinen (78% -22%³⁷) wordt berekend dat er over de planperiode een vraag naar bijkomend lokaal bedrijventerrein is van ca. 1,4 ha. Hiervoor werden de cijfers van een gesloten bevolkingsprognose gebruikt.

Een bijkomende behoefte kan ontstaan door zonevreemde bedrijven die zich dienen te herlokaliseren. In het richtinggevend deel van het structuurplan worden ontwikkelingsperspectieven uitgewerkt voor de zonevreemde bedrijven. Vanuit een eerste, beknopte evaluatie wordt de behoefte vanuit te herlokaliseren zonevreemde bedrijven voorlopig ingeschat op 1,9ha.. Een bijkomend uitgebreid onderzoek op perceelsniveau per concreet geval moet extra duidelijkheid verschaffen over de ontwikkelingsperspectieven per bedrijf.

In het totaal wordt de behoefte aan realiseerbaar oppervlakte op bedrijventerreinen over de planperiode ingeschat op 3,3ha.

---

³⁶ Zie methodiek RSV p 243

³⁷ Zie informatief deel 3.3 economische structuur en volgende; hypothese van regionale en lokale bedrijventerreinen.

5.4 Weekendverblijven

Een eerste analyse toont aan dat Herentals 171 weekendverblijven telt. Het grootste deel hiervan (103) liggen in recreatiegebied met verblijfskarakter. Daarnaast ligt ook een belangrijk aandeel (44) in natuurgebied. Andere bestemmingen zijn: agrarisch gebied (17), landschappelijk waardevol agrarisch gebied (6) en KMO-gebied (1).

Een groot deel van deze weekendverblijven ligt gegroepeerd. Ze zijn gekoppeld aan belangrijke structuren: o.a. Kempische Heuvelrug en vallei van de Wimp. Ook van deze gegroepeerde weekendverblijven ligt een groot aandeel in recreatiegebied. Volgende concentraties komen voor:

Tabel 17: Concentraties van weekendverblijven - meetkundig

<i>Nr</i>	<i>Naam van de concentratie</i>	<i>RG</i>	<i>AG</i>	<i>NG</i>	<i>Tot</i>	<i>Deelruimte</i>
1	Lavendelven	23			23	Kempische Heuvelrug
2	Brink-NO	25		6	31	Kempische Heuvelrug
3	Brink-NW			11	11	Kempische Heuvelrug
4	Schravenhage-Strunkenbos	13			13	Zuidelijke dorpen
5	Hulseinde	16		2	18	Zuidelijke dorpen
6	Berteneinde	5			5	Zuidelijk landbouwgebied
7	Bertheide	16	2		18	Zuidelijk landbouwgebied
	Totaal	98	2	19	119	

* *RG: recreatiegebied / AG: agrarisch gebied / NG: natuurgebied*

Kaart 25: Overzicht weekendverblijven

5.5 Zonevremde recreatie

5.5.1 Inventaris

Kaart 26: Zonevremde recreatie

In eerste instantie kwamen volgende terreinen naar voor als potentieel-zonevremde terreinen.

Tabel 18: Zonevremde recreatie te Herentals, inventaris

Nr	Naam infrastructuur	Soort	Gewestplan
1	KLJ-Noorderwijk, Kruisstraat	Jeugdlokaal	AG
2	Voetbalterrein VV Noordstar, Tarwestraat	Stedelijke sportinfr	WUG
3	Bowlingclub 't ven, Vennen 35	Privé-sportinfr	KMO
4	Hondenclub De Dappere Vriend, Ringlaan	Privé-sportinfr	BUF
5	Vliegveld Model Aero Club Herentals, Proostenbosstraat	Privé-sportinfr	AG
6	Sportveld TIR Kempen, Duipt	Privé-sportinfr	AG
7	Tennisveld Wolfstee, Wolfstee	Privé-sportinfr	BUF/IG
8	Voetbalveld SK Hezewijk, Hezewijk	Privé-sportinfr	AG
9	Voetbal FC Duivenmelkers, Serv. Daemsstraat 70	Privé-sportinfr	AG
10	Voetbalveld FC Vervoort, Dikberd	Privé-sportinfr	AG
11	Voetbalveld VV Veldhoven, Steenweg op Herenthout	Privé-sportinfr	AG
12	Visvijver 't Schipperke	Privé-sportinfr	AG
13	Visvijver Noordervissers, Visvijver Willems-Rossem	Privé-sportinfr	AG
14	Ruiterijweide Bavodravens, Duipt 6	Privé-sportinfr	AG
15	Hondenclub St-Bavo, Dikberd 18	Privé-sportinfr	AG
16	Manege Rawhide, Dikberd	Privé-sportinfr	AG
17	Manege Dessers, Leefdaalstraat 21	Privé-sportinfr	AG
18	Golfclub Militair Domein, Noorderwijk	Privé-sportinfr	MD
19	Tennisclub Terheide	Privé-sportinfr	RG deels N

Bron: Sportdienst / * AG: agrarisch gebied / WUG: woonuitbreidingsgebied / KMO: ambachtelijk bedrijventerrein / BUF: buffergebied / IG: industriegebied / MD: militair domein / N: natuurgebied / RG: recreatiegebied

Herentals heeft 19 vermoedelijk zonevremde gebouwen en terreinen voor sport-, recreatie- en jeugdactiviteiten. Het merendeel van de infrastructuur vormt een probleem wegens de ligging in agrarisch gebied. In één enkel geval betreft het woonuitbreidingsgebied en kan nagegaan worden in hoeverre het aangewezen is dit gebied aan te snijden voor wonen. 1 gebouw ligt in een gebied bestemd voor bedrijven (KMO-zone). Voor de rest gaat het om twee terreinen of gebouwen in buffergebied en één terrein in militair domein. Het gaat in hoofdzaak om private sportinfrastructuur.

De vermelde paardenhouderijen zijn in het bijzonder 'vermoedelijk' zonevremd. Een gedetailleerd onderzoek (op te maken in het kader van een ruimtelijk uitvoeringsplan) moet uitwijzen of deze activiteiten al dan niet als para-agrarische bedrijven kunnen beschouwd worden. Indien de paardenhouderijen voldoen aan de randvoorwaarden vermeld in de omzendbrief d.d. 8 juli 1997 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen, gewijzigd via omzendbrief dd. 25/1/2002 en 25/10/2002, zijn ze niet zonevremd en kunnen ze zich verder ontplooiën volgens de richtlijnen in het decreet.

Alle terreinen werden onderworpen aan een terreinbezoek. Er werd een evaluatie gemaakt op basis van het socio-economisch profiel, ruimtelijk profiel, mobiliteits- en bereikbaarheidsprofiel en milieuprofiel. Voor de conclusies wordt verwezen naar het richtinggevend deel: '3.5 gewenste toeristisch-recreatieve structuur'.

5.6 Zonevremde woningen

Voor de zonevremde woningen werd in het kader van het structuurplan een vooronderzoek opgestart, resulterend in een eerste globale inventaris. De globale inventaris moet de gemeente meer inzicht verschaffen omtrent de problematiek van de zonevremde woningen. De cijfers uit het vooronderzoek, weergegeven in dit structuurplan, zijn indicatief en kunnen uiteraard nog wijzigen.

Op basis van de gegevens van de inventaris wordt een voorlopig onderscheid gemaakt tussen concentraties zonevremde woningen en verspreide zonevremde woningen. Dit gebeurt door een meetkundige analyse die kwalitatief geëvalueerd wordt. De concentraties vormen de basis voor de aanduiding van woonkorrels in het richtinggevend deel.

5.6.1 Algemene inventarisatie

Een eerste analyse van de zonevremde woningen te Herentals leverde volgende gegevens op:

Tabel 19: Zonevremde woningen Herentals - algemene inventaris

<i>Zonevremde woningen Herentals</i>			
Totaal aantal:	774		
Voor 1962	307		
In clusters na eerste analyse	521		
Aantal Clusters	48		
<i>in niet kwetsbaar gebied:</i>		<i>in kwetsbaar gebied:</i>	
Parkgebied	8	Recreatiegebied	1
Buffergebied	73	Verblijfsrecreatiegebied	11
Agrarisch gebied	326	Jeugdrecreatiegebied	3
Landschappelijk Waardevol AG	49	Natuurgebied	81
Industriegebied	52	Bosgebied	4
KMOgebied	147		
KMO reservegebied	17		
Ontginningsgebied	2		
Totaal:	674	Totaal:	100

Herentals kent een groot aandeel zonevremde woningen. Er komen 100 woningen voor in kwetsbaar gebied.

5.6.2 Concentraties zonevremde woningen

Meetkundige analyse in combinatie met een ruimtelijk-morfologische en juridische afweging

De concentraties van zonevremde woningen worden eerst meetkundig vastgesteld op basis van een afstand tussen twee zonevremde woningen van maximaal 130 meter. Deze afstand wordt berekend op basis van de KADSCAN-punten voor de percelen waarop de woningen gelegen zijn. Een concentratie kan zowel gevormd worden tussen zonevremde woningen onderling als tussen zonevremde woningen en woningen gelegen in de daartoe geëigende bestemmingszone (volgens gewestplan, verkaveling of BPA). In totaal moet het gaan om minstens 5 woningen.

In tweede instantie zijn –op basis van een gerichte terreininventarisatie enkele correcties aangebracht. Het betreft het schrappen van een aantal concentraties vanuit ruimtelijke-morfologische overwegingen die in eerste instantie meetkundig-planmatig als concentratie waren vastgesteld. Het betreft volgende concentraties: Hulzen (geen ruimtelijke samenhang tussen woningen → woningen te ver uit elkaar), Plassendonk (geen ruimtelijke samenhang tussen woningen → verschillende straten, twee gescheiden delen), Leefdaalstraat (geen ruimtelijke samenhang tussen woningen → straat als grens), Meivuurstraat (geen ruimtelijke samenhang tussen woningen → woningen te ver uit elkaar en kruispunt Meivuurstraat – Oirlandse dreef splitst concentratie in vier), Hannekenshoek (geen ruimtelijke samenhang tussen woningen → verspreide woningen tussen bedrijfsgebouwen), Wolfstee (geen ruimtelijke samenhang tussen woningen → verspreide woningen tussen bedrijfsgebouwen), Klein-Rossem (geen ruimtelijke samenhang tussen woningen → woningen te ver uit elkaar en twee straten) en Lierseweg (geen ruimtelijke samenhang tussen woningen → verschillende rooilijn, weg als grens en woningen te ver uit elkaar) In voornoemde meetkundige concentraties is geen sprake van ruimtelijke samenhang tussen de woningen (ongeacht ze vergund zijn of niet). Deze worden niet langer als concentratie beschouwd.

In derde instantie wordt er een verdere verfijning doorgevoerd van de voorlopig vastgestelde concentraties in dit structuurplan op basis van de vergunningstoestand van de woningen. Dit onderzoek dient te gebeuren in het kader van een ruimtelijk uitvoeringsplan.

Kaart 27: Overzicht zonevremde woningen

Bespreking concentraties

Er worden vijf types van voorlopig vastgestelde concentraties onderscheiden:

- ❑ Concentraties zonevremde woningen buiten kwetsbaar gebied (23)
- ❑ Concentraties zonevremde woningen in kwetsbaar gebied (2)
- ❑ Concentraties zonevremde woningen binnen bovenlokale ruimten (10)
- ❑ Zonevremde woningen aansluitend bij concentraties weekendverblijven (3)
- ❑ Zonevremde woningen aansluitend bij woongebied in ruime zin (5)

Tabel 20: zonevremde woningen – niet-kwetsbaar

<i>Nr.</i>	<i>Naam</i>	<i>Beschrijving</i>
3	Watervoort	Een deel van de woningen langs de Watervoort heeft een relatief uniform voorkomen (open bebouwing, jaren 50 -60 met daartussen enkele fermette's (opvulregel?)) en een duidelijke visuele band: de woningen zijn zeer dicht bij elkaar gelegen. Voor gans de Watervoort vormt de reliëfovergang tussen de vallei van de Aa en de Kempische heuvelrug een duidelijk structurerend element. Het is langs deze reliëfovergang dat de straat, de grens bos-akker en de bebouwing zich ontwikkeld heeft.
5	Kamergoor	Het betreft een sterke concentratie van woningen in uiteenlopende bouwstijl in een relatief bebost gebied. Een aantal woningen heeft het karakter van een weekendverblijf. Andere, meestal eveneens kleine woningen, dateren voornamelijk uit de jaren 50-60. De straat (Kamergoor) is structurerend element.
6	Proostenbos	De woningen liggen langs één zijde van de weg op de rand van een bosrijke omgeving en open weiland nabij het Kempisch kanaal. Het betreft voornamelijk woningen uit de jaren 60. Heterogene bebouwing maar wel dicht gegroepeerd.
7	Gareelmakersstraat	Het betreft een relatief kleine groep woningen in voornamelijk gesloten bebouwing, aansluitend bij KMO's en de Ringlaan rond Herentals. De woningen liggen gegroepeerd, voornamelijk aan één zijde van de weg en dateren uit verschillende perioden.
8	Noordervaart	Het betreft een groep dicht bij elkaar gelegen woningen in open bebouwing aan weerszijde van de straat. De cluster wordt omgeven door KMO's. Ook midden in de straat ligt nog één KMO.
13	Eilandje	Het betreft oude arbeiderswoningen (gesloten bebouwing die, voor het graven van het

---

	kanaal, aansluit bij de Kolveniersstraat). Eén recente villa op de kop van het eilandje behoort niet tot de cluster (veel recenter, anders ontsloten, ander type). De cluster bevat tevens één klein bedrijf. Het geheel wordt gekenmerkt door, en omsloten en begrensd door, de twee kanalen en in het oosten door de (handels)bedrijven langs de Herenthoutseweg.
15 Kanaalstraat	Het betreft een kleine groep van 5 woningen op de overgang van een KMO-zone (met o.a. het gemeentelijk containerpark) en een groene restruimte langs het kanaal. Het wordt ontsloten nabij een bocht in de Ringlaan van Herentals (Primaire weg.) Het betreft een zeer kleine concentratie zonder enige duidelijke band met z'n omgeving. Een duidelijk structurend element ontbreekt.
16 Laagland	Het betreft zowel oudere rijwoningen (langs de Ringlaan) als vrijstaande woningen (jaren 60-70) in KMO-zone die zeer dicht nabij elkaar gelegen zijn en omgeven worden door KMO gebouwen. Een duidelijk structurend element ontbreekt.
18 Lange Eerselstraat	Zeer ijle cluster van 11 woningen met zeer variabele bouwstijl en materialen variërend van type bungalow uit de jaren 60-70, oudere woningen en een achterin gelegen appartementscomplex. De bestemming van het gebied (agrarisch) is achterhaald, daar het grootste deel bebost is. De uitgebouwde weekendverblijven kunnen niet tot de cluster gerekend worden daar ze in het aangrenzende bos ontsloten liggen. Ze vormen geen ruimtelijke eenheid met de cluster.
19 Rietbroek	Duidelijke dichte cluster van 4 oudere woningen aan één zijde van de straat, 2 recentere aan de overzijde (jaren 70) Zeer uiteenlopende bouwstijl en oriëntering van de nok van het dak. Betrekkelijk gesloten landschap. (De woningen 'voorbij' de spoorlijn worden niet tot de cluster gerekend omdat ze door de barrièrewerking van de spoorlijn geen ruimtelijke eenheid vormen met de cluster. Het landschap is hier veel opener.)
24 Rossem-E313	Het betreft 7 woningen waarvan slechts 5 langsheen Rossem als ruimtelijk samenhangend worden beschouwd. De woningen tussen Rossem en de E313 liggen voldoende gegroepeerd en duidelijk samen ontsloten, zodat men van een concentratie kan spreken. Deze woningen liggen in agrarisch gebied.
25 Rossem-Pluiskens Vest	De concentratie vormt samen met een verkaveling (3 reeds bebouwde en één vrij perceel) en een aantal nog actieve landbouwerswoningen een duidelijke concentratie. Het geheel heeft een T-vorm rond het kruispunt van Rossem en Pluiskens Vest. Het geheel wordt omgeven door serres en grote landbouwloodsen.
27 Dikberd	Over het algemeen betreft het oudere woningen in open bebouwing, aangevuld met een paar recentere tot zeer recente woningen. Het geheel heeft een relatief uniform voorkomen. Samen met de zonevreemde recreatie op het einde van de straat en het Vennen-Gehucht vormt deze concentratie de grens tussen een KMO-gebied en agrarisch gebied.
28 Vennen-Gehucht	Het betreft een kleine relatief compacte historische concentratie. Zij is deels in KMO-gebied en deels in agrarisch gebied gelegen. Het geheel past in het historisch landbouwlandschap wat er voorkomt. Ten oosten van de cluster komt een open landschap voor. Het geheel bestaat uit oude hoeves, recent gerenoveerd of te renoveren. Er komt nog één actief landbouwbedrijf voor.
29 Geelseweg	Geelseweg bestaat uit twee duidelijke relatief dichte woongroepen in agrarisch gebied. De westelijke concentratie bestaat uit drie groepen woningen, afwisselend langs beide zijden van de (lokale verbindings-) weg. Deze cluster bestaat uit een 14-tal woningen, voornamelijk uit villa's en woningen uit de jaren 50-60 en heeft hierdoor een relatief uniform voorkomen. De oostelijke cluster bestaat uit ca. 17 woningen deels rijwoningen en deels villa's uit de jaren 60-70. De Geelseweg is structuurdrager van deze concentratie.
30 Greesstraat	De concentratie bestaat uit 7 oudere woningen en ferme'te's (opvulregel). Zij vormen een relatief compacte concentratie in agrarisch gebied sluit aan bij de oostelijke concentratie langs de Geelseweg. Het geheel bestaat uit vier woningen aan de ene zijde van de straat en daaropvolgend 3 woningen op de andere zijde van de straat. Een lint werd ontwikkeld langs de Greesstraat.
31 Langepad	Zes woningen liggen hier geconcentreerd in KMO-gebied langs het Langepad. Zij sluiten in het noorden aan bij woningen in een strip woongebied met landelijk karakter.
32 Acacialaan	5 woningen in landbouwgebied. Het geheel ligt in een open landschap. De Acacialaan is de drager waarlangs aan de westzijde 3 woningen en de oostzijde 2 woningen voorkomen.
33 Lankem	9 woningen langs Lankem – aansluitend bij het bedrijventerrein - vormt een duidelijke woongroep. De overige woningen komen eerder verspreid voor. Het gaat om oude woningen (jaren 50 en ouder) en enkele nieuwere woningen (opvulregel) in agrarisch gebied.
34 Mulheide	Zes oude kleine woningen met recentere ferme'te's, vermoedelijk ontstaan dmv de opvulregel tussen de bestaande oudere woningen. De ligging in agrarisch gebied is achterhaald. Het gebied wordt voornamelijk gekenmerkt door extensieve bebouwing in bosgebied.
36 Broekhoven-Noord	7 Woningen waarvan vijf liggend in agrarisch gebied en twee in natuurgebied, aansluitend bij het woongebied van Morkhoven. Tussen de zonevreemde woningen liggen bijkomend drie woningen in een verkaveling. Het betreft relatief recente woningen tussen een aantal oude hoeves (opvulregel), overwegend in ferme'testijl. Gezien de lintvorm langsheen de Broekhoven komt het niet in aanmerking om als woongebied te worden opgenomen.
35 Broekhoven-Zuid	Het betreft 9 woningen bestaande uit een groep van 4 en één van 5 woningen die van elkaar gescheiden worden door een verkaveling van 3 woningen. Het geheel ligt geïsoleerd in de open ruimte, in een vrij open landbouwlandschap. De weg Broekhoven is de

---

37 Leefdaalstraat	drager van de concentratie. Eén woning is niet gebonden aan de weg. Het betreft vijf woningen in agrarisch gebied, aansluitend bij één woning die in een verkaveling gelegen is. De concentratie bestaat uit open bebouwingen. Het geheel is een compacte concentratie langs de Leefdaalstraat. Een verspringing van de voorgevels maakt de concentratie minder duidelijk. Het geheel is gelegen in een vrij open landschap. Enkel aan de zuidwestzijde sluit het aan bij een klein bos.
38 Doornestraat-oost	3 woningen in agrarisch gebied, aangrenzend aan een verkaveling van drie woningen. Het betreft open bebouwingen. Het geheel ligt in een open landbouwlandschap. De Doornestraat is structuurdrager.
39 Duipt	De weg Duipt vormt de structuurdrager waarlangs gerekend 8 woningen voorkomen. De woningen zijn gelegen in agrarisch gebied. Het betreft hoofdzakelijk oude hoeves in open bebouwing gelegen in een open landbouwlandschap, parallel aan de Wimpvallei.

Tabel 21: zonevreemde woningen - kwetsbaar

Nr.	Naam	Beschrijving
17 Vuilvoort		Zes oudere kleine woningen in natuurgebied. Het geheel ligt in een relatief open natuurlijk waardevol landschap van de Kleine Netevallei. Een deel van de woningen ligt binnen natuurlijk overstromingsgebied. Slechte ontsluiting.
40 Hazenpad		Zes woningen zijn grotendeels van dezelfde stijl en grootte (rijwoningen of halfopen bebouwing, baksteen, jaren 50-60). Het geheel ligt op de grens van het bos. Duidelijke cluster. Eén villa (bedrijfswoning Gallus BVBA) vormt een uitzondering qua bouwstijl en is bovendien verder van de straat ingeplant. Achter de woningen heeft dit bedrijf drie relatief grote hangars in gebruik. Het geheel ligt in natuurgebied. De bestemming is echter volkomen achterhaald. De concentratie sluit aan bij het gehucht Meerhoeven te Grobbendonk en het industriegebied van Grobbendonk aan het Albertkanaal. De waardevolle gebieden ten (zuid)westen van Meerhoeven spelen een belangrijke rol in de natuurlijke structuur op bovenlokaal niveau en moeten maximaal bewaard blijven als een samenhangend geheel. In de omgeving van de cluster komen enkele biologisch waardevolle gebieden voor. Een biologisch waardevol gebied ten oosten van de cluster ligt geïsoleerd en is eerder beperkt van schaal.

Tabel 22: zonevreemde woningen binnen bovenlokale ruimten

Nr.	Naam	Beschrijving
9	Cardijnlaan –Oud Strijderslaan	Het betreft voornamelijk woningen die ontsloten zijn via achterliggende straten (vb Vinkenslag-Zavelstraat) en die duidelijk aansluiten bij het achterliggende woongebied. De woningen zijn gelegen in het buffergebied van de Ringlaan. De Ringlaan rond Herentals is wel structurerend voor deze woongebieden als geheel, maar niet voor de kleine groepen woningen op zich. Gelegen in de bufferstrook rond de Ringlaan
10	Brigandsstraat	3 woningen die in buffergebied liggen. De Brigandstraat takt er aan op de Ringlaan. De Ringlaan is als primaire weg type II geselecteerd. De woningen sluiten aan bij het bebouwde stedelijk weefsel van Herentals. Gelegen in de bufferstrook rond de Ringlaan.
11	Ernest Claesstraat	Twee woningen in het buffergebied van de Ringlaan. De woningen vormen een logische afwerking van de Ernest Claesstraat naar de Ringlaan (pijpekop). Er tegenover is het rusthuis Bremdael in een goedgekeurde verkaveling die deels in buffergebied gelegen. Gelegen in de bufferstrook rond de Ringlaan
12	Kolveniersstraat	Het betreft voornamelijk oudere woningen (eeuwwisseling-interbellum) in gesloten bebouwing die duidelijk aansluit bij de overige bebouwing van de Kolveniersstraat. Gelegen in de bufferstrook rond de Ringlaan
14	Scheppersstraat	Twee woningen in het buffergebied van de Ringlaan. De woningen vormen een logische afwerking van de Scheppersstraat naar de Ringlaan (doodlopende straat). Een deel van de afwerking van de straat is gelegen in een goedgekeurde verkaveling die eveneens in het buffergebied terecht komt. Gelegen in de bufferstrook rond de Ringlaan.
20	Veldhoven	Het geheel ligt in een open landbouwlandschap in buffergebied. De woningen worden van het woongebied gescheiden door het spoorwegtalud. Hoewel de woningen variëren in stijl en periode (oude hoeve, woningen uit de jaren '60 en fermette uit de jaren 80 (opvulregel)) is er door een duidelijke visuele band tussen de woningen toch sprake van een cluster. De buffer is ruimtelijk gerelateerd aan het bedrijventerrein Wolfstee-Klein Gent, geselecteerd in het ENA als regionaal bedrijventerrein.
21	Herenthoutseweg-Distelhof	Alleen het gedeelte ten oosten van de Herenthoutseweg, tussen de Herenthoutseweg en het Distelhof, kan als een cluster beschouwd worden. De woningen aan de overzijde van Herenthoutseweg zijn van de cluster gescheiden door de Herenthoutseweg en de (han-

---

	dels)bedrijven. De buffer is ruimtelijk gerelateerd aan het bedrijventerrein Wolfstee-Klein Gent, geselecteerd in het ENA als regionaal bedrijventerrein.
22 Herenthoutseweg-Rossem	6 woningen in industriegebied (ENA). Bouwstijlen typisch voor jaren 70-80. Globaal homogeen voorkomen en inplanting. Feitelijke verderzetting van landelijk woonlint aan overzijde van de steenweg. Loopt door op grondgebied van Herenthout. Duidelijke cluster.

Tabel 23: Zonevreemde woningen aansluitend bij concentraties weekendverblijven

---

<i>Nr.</i>	<i>Naam</i>	<i>Beschrijving</i>
50 Bertheide		5 woningen waarvan 4 in verblijfsrecreatiegebied en 1 in agrarisch gebied. De woningen en de weekendverblijven vormen een duidelijk ruimtelijk samenhangend geheel
51 Hulseinde		2 woningen in natuurgebied. De woningen vormen geen ruimtelijk samenhangend geheel met de concentratie weekendverblijven.
52 Berteneinde		7 woningen in verblijfsrecreatiegebied. De woningen komen gemengd met een aantal weekendverblijven voor. Zij vormen ruimtelijk één geheel.

Tabel 24: Zonevreemde woningen aansluitend bij woongebied in ruime zin

---

<i>Nr.</i>	<i>Naam</i>	<i>Beschrijving</i>
1 Poederleeseweg		Het betreft een grotendeels aanéengesloten lijnvormige cluster met homogene bouwstijl (open en half-open bebouwing, jaren 50-60 en enkele oudere landbouwerswoningen.) De Poederleeseweg is drager en structurerend element van deze cluster. Bijna alle woningen staan even diep ten opzichte van de rooilijn ingeplant. Het lint strekt zich uit van op de Kempische Heuvelrug tot in de vallei van de Aa, op de overgang tussen het bos en het open landschap. De percelen zijn haast alle bebost. Eén woning en een garage met woonst zijn anders van schaal en inplanting maar kunnen toch tot de cluster gerekend worden. Ze liggen in natuurgebied maar vormen de link met het aangrenzende woongebied (zuidelijke deel van de Poederleeseweg.). Het geheel kan verder gebufferd worden, waarmee de woonomgeving bijdraagt aan de interne samenhang van het bosgebied.
2 Noord Dauwenland		Drie woningen in natuurgebied. Het geheel is gelegen in natuurgebied. Deze woningen vormen een afwerking van Noord-Dauwenland en sluiten aan bij de woningen langs de Watervoort.
4 Lavendelweg		Eén woning in natuurgebied, aansluitend bij bestaande woonzone. Aan de overzijde van de straat komt een goedgekeurde verkaveling voor. De woning is een logische afwerking van het woongebied.
23 Rossem		De bebouwing omvat 3 mogelijke clusters woningen aansluitend bij Rossem. Eén bestaat uit een verkaveling en 3 woningen langs de Servaes Daemsstraat, een tweede omvat één woning langs Rossem ten noorden van de Servaes Daemsstraat en een derde omvat 4 woningen langs Rossem ten zuiden van de Servaes Daemsstraat. De weg Rossem vormt een vrij harde grens naar de open ruimte en bijgevolg komen de woningen van de laatste twee clusters niet in aanmerking. De woningen van de eerste cluster met de verkaveling vormen een duidelijke en logisch afwerking van het gehucht Rossem.
26 Schravenhage		De bebouwing van het wooneiland bestaat grotendeels uit oudere woningen in woongebied met landelijk karakter. Twee woningen liggen ten westen in agrarisch gebied maar maken morfologisch onderdeel uit van het wooneiland. De woning ten oosten vormt geen morfologisch geheel met Schravenhage.

5.6.3 Verspreide zonevremde woningen

De verspreide zonevremde woningen zijn vergunde zonevremde woningen buiten een concentratie van zonevremde woningen. Zij worden aan de hand van deelruimten besproken.

Tabel 25: Verspreide zonevremde woningen

<i>(Sub)Deelruimte</i>	<i>Niet kwetsbaar</i>	<i>Kwetsbaar</i>
Hoogdynamisch Herentals	Zij komen hoofdzakelijk voor op de bedrijventerreinen Laagland en Hannekenshoek-Dikberd-Vennen en langsheen de Ringlaan (voornamelijk buffergebied).	Hazepad – Meurteelstraat is drager van verspreide zonevremde woningen in natuurgebied.
Oostelijke Openruimtecorridor	Te Langendonk – Kamergoor en Hezewijk komen heel wat verspreide zonevremde woningen voor. Een drager van verspreide zonevremde woningen is de Greesstraat.	Aan het Langepad komen verspreide woningen in bosgebied voor.
Noordelijk buitengebied	Op de Oorlandse Heide (drager westelijk deel Meivuurstraat) en langsheen de weg Watervoort-Hulzen komen verspreide zonevremde woningen voor.	Een belangrijk aantal woningen komt voor in de vallei van de Kleine Nete (drager Vuilvoort en noordkant Wuysbergen) en enkele op de Kempische Heuvelrug. Beperkt voorkomen in het oostelijk deel van de Meivuurstraat en aan de zuidkant van Hulzen. Alle woningen liggen in natuurgebied.
Zuidelijk buitengebied	Dragers van verspreide zonevremde woningen zijn de wegen Plassendonk, Servaas Daemsstraat, Duipt, Bertheide, Doornestraat. In de omgeving van Berteneinde-Wiekevorstseweg en aan het kasteel van Noorderwijk komen eveneens verspreide zonevremde woningen voor.	Te Venheide komen verspreide zonevremde woningen voor. Deze zijn in natuurgebied gelegen.

6. Knelpunten, kwaliteiten en potenties

6.1 Nederzettingsstructuur

Kwaliteiten

Grote autonomie van de deekernen

Iedere kern (Herentals, Noorderwijk en Morkhoven) heeft een relatief grote autonomie. Deze autonomie wordt versterkt door de fysieke barrières in het landschap (Albertkanaal, autosnelweg). De bewaarde eigen identiteit van iedere kern is een sterkte voor de toekomst. De bewoners van Noorderwijk en Morkhoven beschikken over een eigen winkelbestand en een lagere school. De wijk 'Molekens' kent een sterk sociaal leven (parochiecentrum St-Janswijk). Deze wijk is echter sterk afhankelijk van en gericht op het centrum van Herentals.

Sterke wisselwerking met open ruimte

De woonomgevingen op het grondgebied van de gemeente kennen een sterke verweving met de open ruimte.

De zuidelijke dorpen worden langs hun westzijde omgeven door een open landbouwgebied en langs de oostzijde door de beboste omgeving van Hoogton.

Herentals centrum wordt doorsneden door een aantal structurerende open-ruimte-elementen: vallei van de Kleine Nete en de kanalen.

Ook de Kempische Heuvelrug biedt, als bosgebied en met haar recreatieve infrastructuur, een aangename meerwaarde voor de nederzettingsstructuur van de stad.

Patrimonium

Herentals heeft een aantal belangrijke historische gebouwen die de woonomgeving door hun uitstraling een meerwaarde geven.

Knelpunten

Leegstaande panden in centrum

Herentals beschikt over een groot aantal oudere bedrijfsruimten, die in meerdere gevallen leeg staan. Ook andere leegstaande gebouwen en een afname van de bewoning boven de winkels hollen de nederzettingsstructuur uit.

Zonevreemde woningen

Herentals telt een groot aantal zonevreemde woningen. Momenteel zijn er 776 geteld.

Fragmentering van nederzettingsstructuur en open ruimte

Een aantal recentere woonwijken zijn los van het centrum ontwikkeld. De bewoners zijn voor bevoorrading en werkgelegenheid vaak op het centrum aangewezen. De woonomgeving beschikt vaak niet over de elementaire voorzieningen (aansluiting op het rioleringsnet...).

	<p>Zij zijn vaak gescheiden van het centrum door moeilijk te overbruggen lijninfrastructuren. Bovendien komt er in het buitengebied verspreide bebouwing voor.</p>
Verbrokkelde stationsomgeving	<p>Het station ligt aan de rand van het centrum, en bevindt zich dan ook in een relatief afgelegen positie. Dit betekent dat slechts weinig complementaire stedelijke activiteiten in de directe omgeving gelegen zijn. Toch merken we enkele recente vestigingen van openbare diensten (rijksadministratief centrum).</p> <p>De publieke ruimte van de stationsomgeving heeft geen uitnodigend verblijfskarakter. Het treinstation wordt aangevuld door een busstation. De aanwezige parkeergelegenheden geven een geïmproviseerde indruk. De ruimte komt gefragmenteerd en willekeurig begrensd over.</p>
Conflicten wonen-bedrijven	<p>Het belang van bufferzones rond industriezones (cfr. Krakelaarsveld) dient duidelijk te worden onderlijnd. Op sommige plaatsen is deze scheiding niet verwezenlijkt en treft men verspreide woonhuizen aan in ambachtelijke zones (cfr. Hannekenshoek-Dikberd).</p>
Rommelzone tussen Vesten en Ringlaan	<p>De zone tussen de vest en de stadsring dreigt een restruimte te worden, waar storende activiteiten hun toevlucht zoeken (garages, grote handelszaken...). Hierdoor ontstaat als het ware een versnipperde zone zonder een duidelijke identiteit.</p>
Ontbreken stedelijk karakter	<p>Stedelijke woontypes zijn ondervetegenwoordigd in sommige woongebieden nabij de kern, hoofdzakelijk voor het gebied ten westen van de spoorweg. De huidige woondichtheden liggen ver van de gewenste 25 woningen per ha in het stedelijk gebied en 15 woningen per ha in het buitengebied.</p>
Verstedelijking buitengebied	<p>In tegenstelling tot voorgaand knelpunt worden in de hoofddorpen van het buitengebied een groot aantal appartementsgebouwen gerealiseerd. Deze typologie vormt een bedreiging voor de dorpsstructuur van deze kernen waardoor het onderscheid tussen landelijk (Morkhoven-Noorderwijk) en stedelijk (Herentals) wonen vervaagt.</p>
Afhankelijkheid	<p>De stad Herentals is afhankelijk van de provincie voor de afbakening van het stedelijk woongebied van Herentals. Het opstarten van het afbakeningsproces is voorzien eind 2007. Hierdoor is er onzekerheid over welke woonprojecten nuttig zijn en waar welke dichtheden moeten gerealiseerd worden. De gemeente ontwikkelt hieromtrent een eigen visie in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan en doet voorstellen aan de provincie.</p>

Potenties

Kernversterking	<p>Nieuwe bouwprojecten dienen in hoofdzaak binnen het stedelijk gebied en dan nog liefst in de nabijheid van het stadscentrum te gebeuren.</p> <p>Heringebruikname van de leegstaande woon- en bedrijfspanden kan leiden tot een verlevendiging van bepaalde buurten en het stadscentrum. Tegengaan van verspreide bebouwing is ook een onderdeel van kernversterking.</p>
't Eilandje: verbinding tussengebied en stadscentrum	<p>Het Eilandje is strategisch gelegen en kan, mits een goede herstructurering, de schakel gaan vormen tussen de stadsdelen aan weerszijden van het Albertkanaal.</p>

Structurerende Netevallei	De Kleine Nete heeft een invloed op de noordelijke grens van het stadscentrum van Herentals. De structurerende rol van de Kleine Nete dient voor herkenbaarheid van het stadscentrum te worden onderzocht.
Cultuurhistorische elementen beter benutten	Door een goede bescherming en een verdere uitbouw van de aanwezige cultuurhistorische elementen (Vesten, Begijnhof e.d.) kan de leesbaarheid van de nederzettingsstructuur worden vergroot. Het realiseren van goede verbindingen tussen deze elementen (gebruik maken van de aanwezige herkenningspunten) kan de structuur van de stad verduidelijken.
Stadsgroen in binnengebieden	Men stelt vast dat zeer veel bouwblokken en onbebouwde ruimten aangetast zijn door private parkeergelegenheden. Nochtans beschikken deze dikwijls zeer grote binnengebieden veelal over oude binnentuinen en kerkwegeltjes. Deze voorzieningen bieden mogelijkheden ter verhoging van de infiltreerbaarheid van groen in het centrum. Ook de historische wandeling langs de vesten (Begijnvest-Nonnenvest) loopt door interessant stadsgroen, gedeeltelijk met de restanten van de stadswal met interessante begroeiing (Nonnenvest). Op bepaalde plaatsen is er echter een discontinuïteit in de route door menselijke ingrepen.

6.2 Open ruimte

Kwaliteiten

Differentiatie van de open ruimte	Er is een duidelijk landschappelijk verschil tussen het noordelijke deel van de gemeente ten opzichte van het zuidelijke gedeelte. Het noordelijke gedeelte is een afwisselend landschap van valleigebieden en bebossing op de heuvelrug, waar voornamelijk bosontginning en recreatie plaatsvinden, terwijl het zuidelijk landschap veeleer bepaald wordt door agrarische activiteiten in een vlak en open landschap.
Uitgevoerde ruilverkavelingen	De uitvoering van de ruilverkaveling in het zuiden van de gemeente heeft geleid tot economisch rendabele landbouw en de goede bereikbaarheid van het buitengebied. Voor de landbouwactiviteiten is de ruilverkaveling van groot belang geweest: ontwatering natte gebieden, grote percelen.
Structurerende open ruimte	Bepaalde elementen uit de open ruimte hebben een sterk structurerende en verbindende waarde, waarbij voornamelijk de nadruk ligt op rivier- en beekvalleien en anderzijds de heuvelruggen met aaneengesloten bosgebieden. Hierbij wordt gedacht aan de verschillende soorten open-ruimtecorridors (noord-zuid, oost-west).

Knelpunten

Ontbreken netwerkstructuur voor natuur	Er is weinig interactie tussen natuurlijke elementen ten noorden en ten zuiden van het stedelijk Herentals. Bovendien hebben enkele valleigebieden van belangrijke waterlopen een lage natuurlijke waarde. In de gebieden Dikberd en Vennen wordt de open ruimte aangetast door inefficiënt ruimtegebruik. In het gebied Dikberd heerst een voortdurend conflict tussen de onderliggende landbouwactiviteiten, de
---	--

	bestaande bewoning en de inplanting van KMO-bedrijven, waarbij de overgang naar het landbouwgebied wordt gevormd door het voetbalveld en de paardenmanège.
Verlaten militaire domeinen	Het militair domein Hoogton te Noorderwijk staat leeg en men zoekt naar een nieuwe bestemming. Er is nog onduidelijkheid over de herbestemming van het terrein.
Ontbreken groeninventaris	Het bestaande groen in de verstedelijkte en residentiële delen van de gemeente is niet geïnventariseerd.
Potentieel ontginningsgebied	Te Watervoort komt een potentieel ontginningsgebied voor. Een ontginning betekent een belangrijke aantasting van de open ruimte. Het gebied heeft momenteel een belangrijke waarde voor de landbouw.

Potenties

Opwaarderen beekvalleien	De valleien van Wimp, Stapkensloop en Aa kunnen opgewaardeerd worden en aldus belangrijke verbindende aders vormen binnen een netwerk van natuurlijke elementen.
Uitwerken netwerkstructuur voor natuurlijke structuur	De natuurlijke structuur functioneert optimaal als een netwerk. Dit netwerk kan vorm krijgen aan de hand van basisgebieden en groen-corridors die de basisgebieden verbinden.
Fysisch systeem als drager	De Kleine Nete, de Wimp en de Kempische Heuvelrug kunnen de dragers vormen waaraan een belangrijk deel van de ruimtelijke structuur ook in de toekomst wordt opgehangen.
Integraal waterbeheer	Randvoorwaarden vanuit ruimtelijke ordening inzake integraal waterbeheer kunnen onderdeel uit maken van de gewenste openruimtestructuur.
Ontwikkelen van een afwegingskader voor zonevreemde activiteiten	Zonevreemde activiteiten zijn sterk binnen de open ruimte gesitueerd in Herentals. Een goed uitgebouwde visie op de open ruimte kan de basis vormen van een afwegingskader voor zonevreemde activiteiten.
Landbouw	Kansrijke gebieden voor de toekomstige landbouw kunnen aangeduid worden. Daarnaast dienen randvoorwaarden aan de landbouw gesteld te worden in meer kwetsbare gebieden.

6.3 Ruimtelijk-economische structuur

Kwaliteiten

Belangrijke werkgelegenheidspool	Herentals heeft een belangrijke functie als werkgelegenheidspool voor zowel diensten als industrie. De stad beschikt reeds over grote oppervlakten bedrijventerreinen.
Verzorgingsfunctie voor ommeland	Naast de werkgelegenheidsfunctie heeft de stad een verzorgingsfunctie. Door de directe nabijheid van andere verzorgingspolen zoals Geel en Turnhout is haar ommeland beperkt tot de omliggende gemeenten.
Gunstige ligging in de regio	Herentals is gelegen aan belangrijke infrastructuur van internationaal en interregionaal niveau waardoor de stad aantrekkelijk is als vestigingsplaats voor bedrijven. Hierbij wordt gedacht aan het Albertkanaal, spoorweg en E313.

Knelpunten

Zonevreemde bedrijven	De stad kent een beperkt probleem van zonevreemde bedrijven. Gezien hun zonevreemdheid hebben deze bedrijven een onzekere toekomst.
Ruimtetekort bedrijventerreinen	Betreffende de economische ontwikkeling stelt men vast dat de huidige reserve aan bedrijfsterreinen een verzadigingspunt heeft bereikt. Er zijn nog weinig overblijvende terreinen van voldoende afmetingen. Er is dan ook nood aan grote industrieterreinen (kavels van ca. 0,5 ha). Dit heeft reeds geleid tot gemiste kansen van inplantingen. Ook voor lokale KMO's ervaart het stadsbestuur een toenemende vraag die steeds moeilijker beantwoord kan worden.
Ongunstige ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	De inplanting van industrieterreinen op de vroegere landbouwgebieden tussen de twee kanalen 'Hannekenshoek' blijkt weinig succesvol, gezien de moeilijke bereikbaarheid en de ongestructureerde aanpak (problemen Kempisch asfaltbedrijf en gasbedrijf, terwijl eigenlijk voorzien voor elektriciens, schrijnwerkers...).
Kernverzwakking van voorzieningen	In de huidige versie van het BPA Augustijnenlaan wordt deze oostelijke invalsweg voorgesteld als ontwikkelingsas. Men dient er evenwel over te waken dat deze ontwikkeling niet in concurrentie geschiedt met het centrum. Er dient daarentegen een evenwichtige ontwikkeling te worden beoogd met complementaire activiteiten en voorzieningen. Grote winkels zijn gevestigd aan de Ringlaan in plaats van in het centrum.
Inefficiënte ruimtelijke inrichting kanaalzone	Herentals haalt een economische aantrekkingskracht uit de ligging aan de autosnelweg en het kanaal; de spoorwegverbinding met het voorland van Antwerpen is actueel ontoegankelijk (aanschaffing loskades); het centrum van het economisch gebeuren heeft zich volledig verplaatst naar de autosnelweg. Weinig bedrijven maken gebruik van de kanalen. Het kanaal verliest hierdoor zijn belangrijke rol in de plaatselijke economische ontwikkeling.
Capaciteitstekort verzorgende instellingen	Enkele verzorgende instellingen (St. Elisabethziekenhuis, RVT Sint Anna) kampen met capaciteitsproblemen. Zowel op korte als op middellange termijn dient er rekening gehouden te worden met uitbreidingsmogelijkheden voor deze instellingen.
Afhankelijkheid	De stad Herentals is afhankelijk van de provincie en het Vlaamse Gewest voor de afbakening van haar regionale bedrijventerreinen. Hierdoor is het moeilijk uitspraken te doen over het gebied rond het Albertkanaal. Het Vlaamse Gewest bakent de terreinen af als onderdeel van het Netwerk van het Albertkanaal en de provincie omwille van het kleinstedelijk gebied Herentals. De gemeente ontwikkelt in dit structuurplan een eigen visie en doet voorstellen aan het Vlaams Gewest en de provincie voor een indeling en categorisering van de bedrijventerreinen.

Potenties

- Inplanting economische polen op de kruising van infrastructuur** Gezien de belangrijke verkeersaders (E313 en Albertkanaal) die er reeds aanwezig zijn en die gepland zijn (IJzeren Rijn) is het aan te raden de economische polen in te planten in de buurt van knooppunten.
- Kernversterking** Commercieel dient het stadscentrum versterkt te worden door concentratie van de detailhandel in het stadscentrum. De ontwikkeling van kantoren dient in hoofdzaak in het centrum te gebeuren. Vooral de ontwikkeling van het openbare domein als een aangename en samenhangende verblijfsruimte (verkeersluwe en verkeersvrije delen) kan hierin een ongekend sterk stimulerende rol spelen.

6.4 Verkeers- en vervoersstructuur

Kwaliteiten

- Goede ontsluiting** Gezien de veelheid aan infrastructuur van alle niveau heeft de stad Herentals een goede regionale en internationale ontsluiting. Herentals is gezien haar huidige bovenregionale functie reeds vrij goed ontsloten door het openbaar vervoer. Naast een aantal belangrijke busverbindingen, beschikt zij ook over een treinstation.

Knelpunten

- Verwarde doortocht centrum** Hoewel de herinrichting van de Grote Markt erop is gericht voorrang te verlenen aan het gebruik door voetgangers blijft deze tot op heden een belangrijke verkeersader voor het autoverkeer. Dit hangt samen met het verschil in afstand tussen de Ringlaan (4,5 km) en de doortocht door het centrum (1,5 km). Ook de bussen rijden doorheen het centrum.
- Openbaar vervoer** De industrieterreinen van Herentals zijn slecht bereikbaar per openbaar vervoer en sommige woongebieden vallen buiten het bereik van bushaltes.
- Barrièrevorming door Ringlaan** De Ringlaan en de twee kanalen zijn sterke ruimtelijke barrières. Er is een gebrek aan een ruimtelijke integratie van de Ringlaan met het stadscentrum. Enerzijds bestaat de noodzaak voor de uitbouw van voldoende buffering, anderzijds kan de Ringlaan ruimtelijk beter aansluiten op de stedelijke structuur. Ook de oversteekbaarheid kan verbeterd worden.
- Lage bruggen** De (spoorweg)bruggen over het Albertkanaal aan de Herenthoutseweg en aan de Aarschotseweg zijn te laag om rendabel containervervoer over het water toe te laten.
- Afhankelijkheid** De stad Herentals is afhankelijk van het Vlaams Gewest voor de keuze van het tracé van de IJzeren Rijn.

Potenties

Selectieve bereikbaarheid van het stadscentrum	Door de selectie van wegen en poorten krijgt men o.a. duidelijkheid over welke wegen geschikt zijn voor wat soort verkeer (doorgaand, bestemming,...)
Verhoging bruggen	De twee bruggen die momenteel te laag zijn zullen verhoogd moeten worden. Ze kunnen door hun vormgeving bijdragen aan de poortwerking voor het stedelijke gebied.

6.5 Toeristisch-recreatieve structuur

Kwaliteiten

Situering sportinfrastructuur	In Herentals zijn de verschillende soorten sportinfrastructuur verspreid over de stad gelegen. Ieder stadsdeel heeft zijn eigen sportgelegenheden. Rond het Blosoterrein en het Netepark is een concentratie van verschillende voorzieningen waar te nemen.
--------------------------------------	---

Knelpunten

Autonome toeristische aantrekkingspolen	Herentals heeft verschillende autonome aantrekkingspolen op het gebied van toerisme en recreatie. Veel van deze recreatiegebieden zijn gelegen op of aan de rand van de Kempische Heuvelrug en oefenen door hun sterke dynamiek een sterke druk uit op de kwetsbare landschappelijke structuur van de beboste heuvelrug.
Illegale zonevreemde weekendverblijven	In de zones voor weekendverblijven ('t Woud, Bosbergen, Bertheide, Berteneinde) worden op bepaalde plaatsen vaste verblijfplaatsen vastgesteld. Deze inbreuken houden gevaar in voor ongebreidelde uitbreiding van dit 'wonen in het groen'.
Zonevreemde recreatie	Herentals heeft een aantal zonevreemde gebouwen of terreinen voor sport-, jeugd- en recreatieactiviteiten. Gezien hun zonevreemdheid is hun toekomst minder zeker.

Potenties

Netwerkvorming	De autonome recreatieve polen moeten geïntegreerd worden in netwerken. In het bijzonder geldt dit voor de jachthaven. Wandel- en fietsroutes komen hiervoor in het bijzonder in aanmerking. De kanalen kunnen hierbij een strategische rol spelen.
Recreatief medegebruik van de open ruimte	De oude spoorlijn naar Aarschot is vanaf Herentals-centrum vervangen door een fietspad. Het agrarisch gebied biedt ook mogelijkheden naar fietsers toe: Karel V-pad, Molenpad, ruilverkavelingswegeltjes. Er wordt getracht een link te leggen met de stad door de inrichting van een landbouwleerpad dat zich voornamelijk richt op de scholen. Ook de spoorwegbedding 'de Roest' vormt een potentiële locatie voor het aanleggen van een fietspad.
Aandacht voor zachte recreatie	Gezien de concentratie van recreatieve polen in natuurrijke gebieden is het aan te raden zachte recreatievormen te ontwikkelen.
Veiligstelling recreatie	De zonevreemde recreatieve infrastructuur kan betrokken worden in

een sectoraal RUP. Voor de aanpak van weekendverblijven kan prioriteit verleend worden aan kwetsbare gebieden - vb. Bij Lavendelven, nabij spoorweg.

Recreatie voor elke buurt

Alhoewel compacte kernen worden nagestreefd, dient er binnen de kernen toch aandacht te zijn voor ruimtelijke kwaliteit. Dit kan door het integreren van recreatie en groen in elke buurt.

6.6 Landschappelijke structuur

Kwaliteiten

Kempen

De Kempische heuvelrug en de bijhorende bossen zijn een sterke (toeristisch-)landschappelijke troef voor Herentals.

Kanalen

De Kanalen zijn relatief recente en opvallende landschapselementen die Herentals een uniek karakter geven.

Knelpunten

Ruilverkavelingen

De ruilverkavelingen in de vallei van de Aa, de Vallei van de Wimp en de vallei van de Stapkensloop zijn op een zeer drastische manier doorgevoerd. Dit resulteerde in een uniform en monofunctioneel landschap.

Rechttrekking rivieren

De rivieren werden grotendeels rechtgetrokken waardoor de landschappelijke waarde van grote delen van de valleien achteruit gegaan is.

Onduidelijke intocht in het stadscentrum

Echte 'landmarks' (herkenningspunten of oriëntatiepunten) ontbreken bij het binnenrijden van de stad.

Potenties

Kanalen

De kanalen kunnen een meer opvallende en structurerende rol gaan spelen in het Herentalse landschap. Waardevolle en beeldbepalende, leegstaande industriële gebouwen langs het kanaal kunnen heringevuld worden. Naargelang de ligging en de mogelijkheden van het gebouw is een invulling met een andere functie dan een louter economische activiteit (vb. wonen of recreatie) mogelijk.

Beken en rivieren

Door het waterbeheer integraal aan te pakken kan de structuur van de waterlopen zelf, maar ook hun herkenbaarheid in het landschap verbeteren.

Poorten

Op een aantal plaatsen kan het 'betreden van de stad' door strategische (bouw)projecten met hoge kwaliteit benadrukt worden.